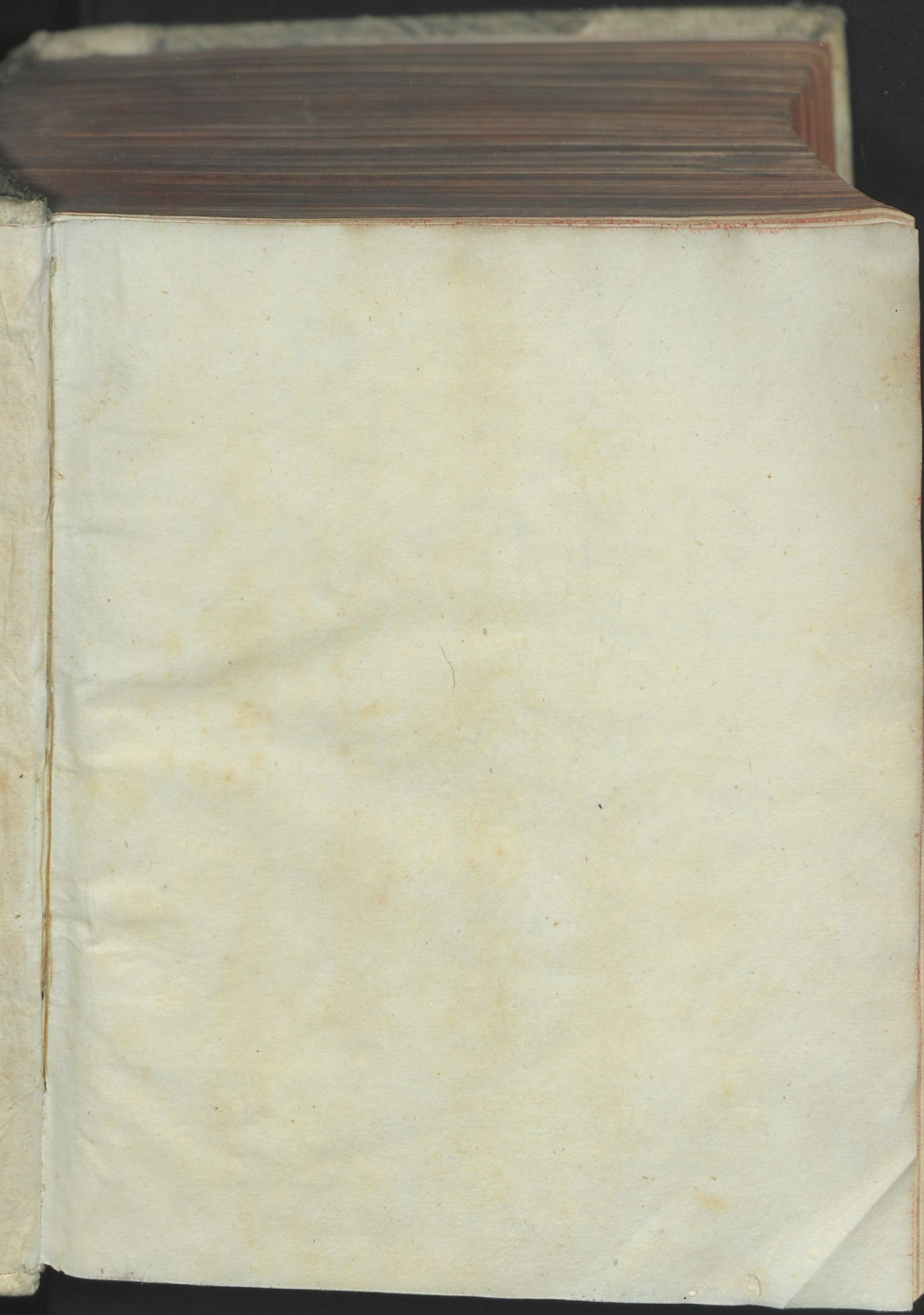
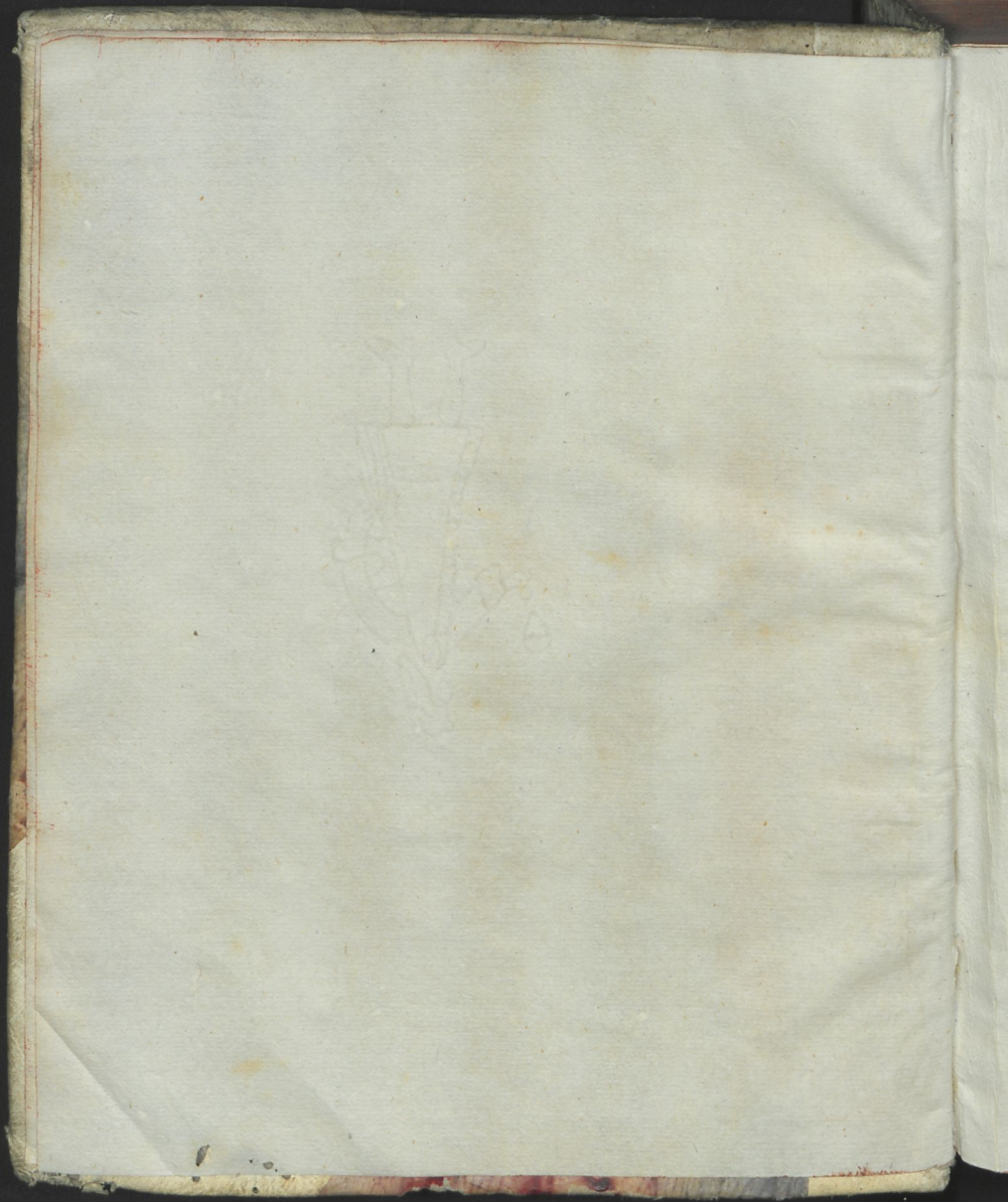

10 lib. Alti

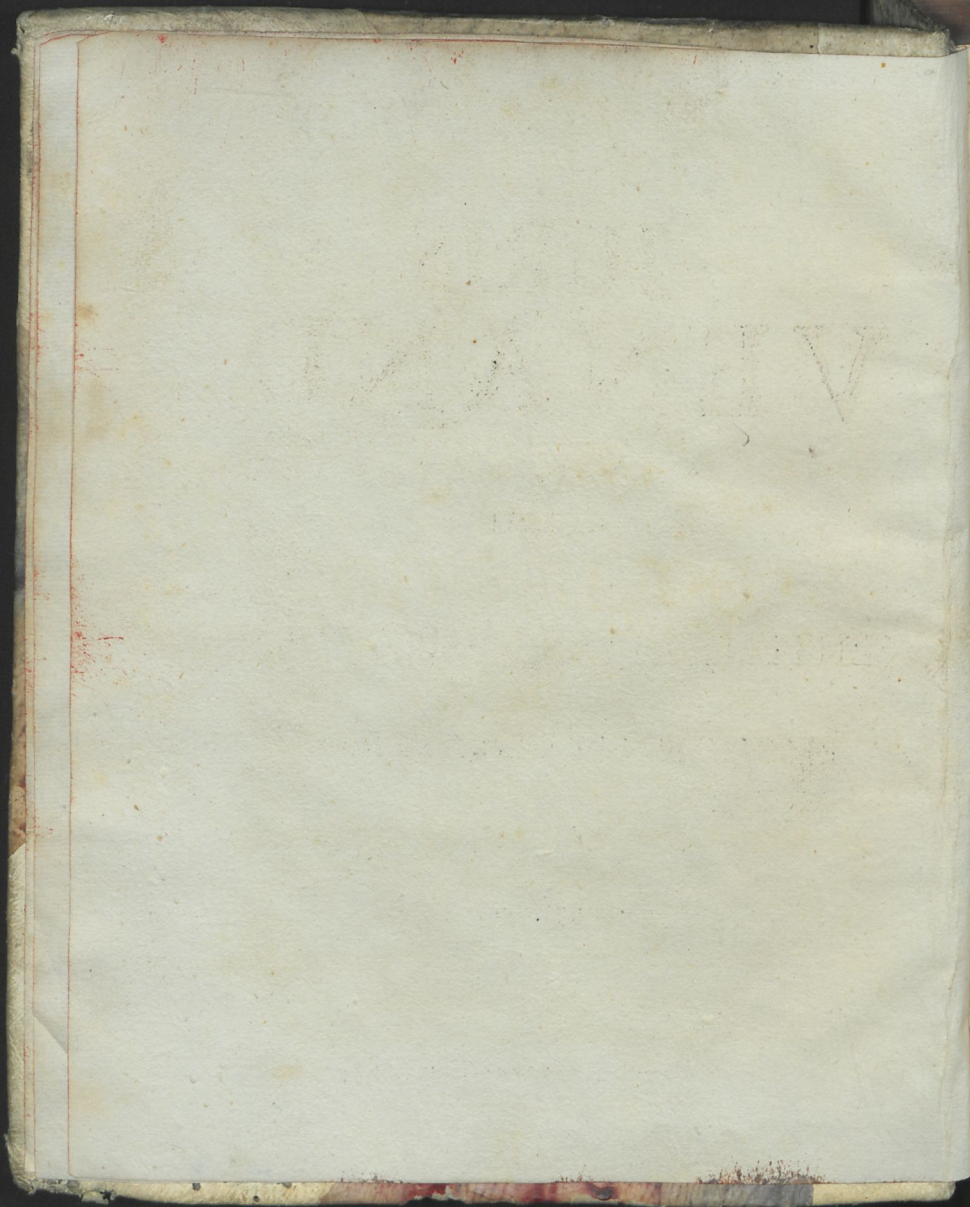
10 Kei

VINDICIAE
JURIS
VENANTIAE
PERMANENTIAE
COLLECTIO
SIVE
SYNOPSIS
SIVE
SYNOPSIS
SIVE
SYNOPSIS

2

MATTHAEI MEIERI
ICTI BREMENSIS
DE
ASSECVRATIONIBVS
MERCATORVM
TRACTATVS
DENVO EDITVS.

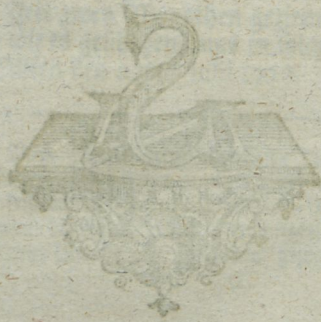

BREMAE
E BIBLIOPOLIO SAVRMANNIANO.
M DCC XXXIX.

2

MATTHIAS MEIERI
IGTI BREMENSI
DE
ASSERVARATIONIBVS
MERCATORVM
TRACTATVS
DEVO. LIBVS

FRANKFURT
BIBLIOPOLYGRAPHVS
MDCCLXXII

CANDIDO LECTORI SALUTEM

BIBLIOPOLA

VIRIS

Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis, Consul-
tissimis, Prudentissimis

DOMINIS,

CONSVLIBVS, SYNDICIS

ET

SENATORIBVS

LIBERAE ATQVE IMPERIALIS REI
PVBLICAE

BREMENSIS,

PATRIAEPATRIBVS SPECTATISSIMIS,

Inauguralem hanc Exercitationem
confecrat

AVTOR.

PRO-

CANDIDO LECTORI SALVTEM
BIBLIOPOLA.

Ex legitimo Commercii vfu maximam partem felicitatis Rerumpublicarum pendere, satis constat: Ad hunc vsum autem affecuraciones mercatorum plurimum conferre, nemo induium vocabit. Quare, cum viri, quorum eruditio toti orbi erudito notissima, operae pretium duxerunt, dissertationem hanc inauguralem, olim Basileae Anno post Christum natum MDCLXVIII. pro iure Doctoratus impetrando, à Nobilissimo viro MATTHAEO MEIERO Bremensi habitam, de nouo prelo subiiciendam dignissimam, lubens eorum voto ac mandato morem gerere volui. Lecturo tibi materiae dignitas ac elucidatio auctoris satis superque sese tibi commendabunt, vt verbis eam adornare superuacuum ducam, quoniam non eget hedera. Si labor meus tibi arriserit, plura adhuc supersunt, quae literis tradere, animus mihi est. Fruere interdum his si lubet, sin minus, saltem non irascaris.

PRO-

PROLEGOMENA

de
Laude Negotiationis Maritimæ
& Asssecurationis in mercatura navali
necessitate.

Commerciolorum maritimorum quanta sit præstantia, quanta utilitas, quanta necessitas, vix aliquem latere existimo. Fateor quidem, Mercaturam in univ-
ersum consideratam, & terrestrem & na-
valem, eximiâ lauda non carere: id quod amplis-
simè Amplissimus Lubecensium Consul JOH. MAR-
QUARDUS in politissimo suo opere de jure merca-
turæ *lib. I. c. 1. 2. & 3.* ostendit. Ipsam etenim com-
mendat non tantum ejus antiquitas, de qua Magnus
agit SALMASIUS; *in tract. de usur. c. 11.* sed &
inventores atque excultores ejusdem insignem illi
dignitatem conciliant. Vid. prælaudatum MAR-
QUARD *d. loc. c. 1. à num. 18. ad num. 28.* Quid,
quòd mercaturæ præstantiam non leviter adaugeat
ejus scum sapientiæ & bonarum literarum studiis
affini-

affinitas? de qua idem Auctor *d. c. 1. à num. 28. usque ad fin. cap* Negare etiam nequeo, mercaturæ in genere spectatæ magnam esse utilitatem, magnam necessitatem. Nam, ut acutissimus Traj. BOCCALINUS: *nell. cent. 1. ragguai. di Parnass. ragg. 55. Mercanti, inquit, sono huomini tanto fruttuosi, tanto utili e necessari al genere humano, il quale per la nobilissima industria di questi tali gode le delitie, nate ne piu lontani paesi*, h. e. Mercatores homines admodum fructuosi, admodum utiles & necessarii generi humano, quod per nobilissimam ipsorum industriam gaudet delitiis, natis in remotissimis regionibus. Add. MARQUARD. *d. lib. 1. c. 2. §. 3.* & CASP. KLOCKIUM *de erar. lib. II. c. 25. à n. 1. ad 12.*

Verùm utut hæc ita se habeant, asserere tamen haud vereor, quòd Nautica commercia terrestribus multis parasangis antecedant. Illa quippe honestiora sunt, cum teste acerrimi iudicii viro TULLIO, *1. de offic. mercatura tum demum optimo jure laudari possit, si ex alto in portum, ex ipso portu se in agros possessionesque contulerit.* Quod exemplo suo Regum sapientissimus declarat, qui imprimis rei navali incubuit, & classem in remotissimas terras misit, quæ magnam auri, argenti, eboris, aliarumque pretiosissimarum rerum copiam inde apportaret; ut manifestum ex *1. Reg. IX. 26. 27. 28. X. 22. 2. Paralipom. VIII. 18. IX. 10. 11.* Et sanè, si *χαλεπὰ τὰ κατὰ*, seu ardua, quæ pulchra, maritima, ob tot tantasque quas sustinet molestias & labores, jure merito terrestri mercaturæ palmam præripit. Nam accinente Venusino Vate, *odar. 3.*

*Ille robur & res triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem*

Primus.

Unde Nobilissimus Anonymus Scriptor *Le Conseiller d'Estat part. I. cap. 42.* gravissime de eo queritur, quod minus honoris, quam fas est, negotiationi maritimæ in Gallia tribuatur: *Le commerce de la mer*, dicens, *est le plus util en un estat, & à quel on deuroit attacher plus d'honneur, que l'on ne fait parmi nous, Car si en tous estats on a troué bon de conuier les subjects par des bien faicts, & de l'honneur aux actions plus penibles & hazardeuses, lesquelles pouuoient estre utiles au public, cellecy estant de cette qualité, l'on deuroit proposer & rendre plus d'honneur à ceux, qui s'en mesleroyent. Et si la Noblesse a pris son fondement du courage des hommes & de leur valeur; il n'y a vocation en laquelle il en faille tant qu'en celuy; l'on n'a pas à combattre les hommes seulement, mais quelque fois les quatre elemens ensemble, qui est la plus forte preuue que l'on puisse faire de la resolution d'un homme: i. e. *Commercium maritimum est res utilissima in Republ. & cui major honor tribui deberet, quam inter nos communiter fit. Si enim in omni regimine utilissimum iudicatum fuit, subditos præmiis & honoribus ad molestissimas ac periculofissimas actiones allicere, quæ publico bono prodesse possent; cum hoc ejusdem generis sit, plus honoris proponi atque exhiberi deberet illis, qui id excolunt. Et cum Nobilitas prima fundamenta nacta sit ex humana fortitudine & magnanimitate; nullus status est, in quo illa adeo**

adeò requiratur, atque in hoc; non enim pugnatur solum contra homines, sed sapius etiam contra ipsa quatuor elementa simul, quod certissimum argumentum est, instructum quem esse animo imperterritio.

Quid dicam? imò quid non dicam de commodis, quorum mercatura, quæ mari, quàm quæ terrâ fit, longè plura in vitam humanam affert? Cùm enim non omnis ferat omnia tellus, sed sola Sabæa mittat thura; Palæstina balsamum; Zeilan cinnomum; Insulæ Moluccæ cariophyllum; Calecutia piper: præstantissimum sal generetur in Cypro; saccharum in Madora; lana in quibusdam civitatibus Hispaniæ & Angliæ; ebur in India; optimum frumentum in Polonia, Prussia & quibusdam Germaniæ provinciis: metalla præstantissima, ut cuprum, ferrum, æs, proferat Suecia; stannum Anglia; sericum Persia: elaboratissima aulæa suppeditet Thracia; holosericum Genua & Neapolis; aureas texturas Mediolanum; & si quæ sunt alibi alia præstantiora & elaboratiora: de quibus conf. THOMASO GARZONI *nella piazza univers. di tutte le profess. del mondo, discors. 65.* Cùm, inquam, isthæc & simil. alicubi planè non absque navigiis, alibi faciliùs, celerius, fœcundiùs, atque minoribus sumptibus cum iisdem exportentur & importentur; nemo non videt, quantum maritima terrestri mercaturæ præcellat. Hæc continentis terræ limitibus continetur; at illa ultra extremos Indos & glaciale Oceanum se extendit. Hæc remotissimas gentes fœderibus atque amicitis inter se jungit; illa saltem in eodem solo cohabitantes. Hoc etenim

etenim medio (utor verbis Doctiff. GEORG. HOR-
 NII *diff. Hist. Polit.* 10. §. 2.) Oriens Occidenti jun-
 gitur, & Boreas cum Austro familiaritatem colit.
 Loquuntur id pacta illustria Unitorum Belgarum
 non tantum cum Regibus Gallia, Anglia, Suecia,
 Dania, Republ. Venetorum, aliisque Principibus
 finitimis; verum etiam cum Imperatore Turcarum,
 Rege Perfarum, Magno Duce Moscovia, plurimis-
 que Indorum Regulis. Loquuntur id varia illa
 immunitates & privilegia, quibus Reges Gallia,
 Hispania, Anglia, Dania, Norwegia, & Suecia,
 Magni Duces Moscovia, & Florentia, Duces Bra-
 bantia, caeterique Magnates, Societatis Hansfeaticae
 mercatores ornare, & ad se extra Germanici Impe-
 rii terminos invitare dignati sunt. Loquuntur idem
 regiones illa atque urbes, quae mercaturae mariti-
 mae beneficio divites, potentes, splendidae atque ma-
 gnificae evaserunt. Redeant in orbem Babylon,
 Ninive, Tyrus, Sidon, Rhodus, Corinthus, Mas-
 silia, Carthago: praesentes se sistant Genua, Londi-
 num, Antwerpia, Amstelrodamum, Gedanum, Lu-
 beca, Hamburgum, aliaque plures Civitates: con-
 firebuntur, se commerciis navalibus si caruissent,
 nunquam ad eum gloriae gradum penetraturos
 fuisse, ad quem feliciter penetrarunt. Negociatio-
 nes maritimae sunt illa fulcra, quibus amplissimum
 Magnae Britanniae aedificium sustentatur. Eadem
 sunt illa alae, quibus Magnus Hetruriae Dux ad tan-
 tam potentiam evectus est, ut nunc inter maximos
 Italiae Principes numeretur. Eadem sunt illi hu-
 meri, quibus Veneti innixi ad tantas opes pervene-
 runt, ut Martialis ille Britannicus *lib. II. Epigr. 210.*
 de ipsis cantet:

B

Ut

*Ut mare non nisi aqua, cælum nihil est nisi stellæ:
Sic sunt Venetiæ nil nisi divitiæ.*

Eædem sunt illa propugnacula, quæ Fœderatam Belgii Kempubl. salvam præstiterunt contra atrocissimos Hispanorum insultus; id quod disertissimus Fam. Strada i. *de bell. Belg. sub init.* ipse fateri cogitur. Tu quoque dulcissima mihi Patria, Brema, nondum deposuisti, quantum opinor, memoriam illius temporis, quo, mercaturâ nauticâ apud cives tuos florente, tu ipsa insigniter floruisti. Quod si fortè, præter exspectationem, illa secula oblivioni jam tradidisti, revocabo ea tibi in mentem non meis, (ne auribus tuis hæc dare videar) sed Clarissimi rerum Germanicarum Polyhistoris HERM. CONRINGII verbis: In Saxonia, inquentis, *acroam. 2. de Germ. Imp. Urb. p. m. 56.* Bremæ potentiam indicant tres navales expeditiones, altera in Palæstinam (quæ à nonnullis perperam refertur in annum 1029.) altera in Lusitaniam circa annum 1142. victoriâ ereptæ Sarracenis Ulyssipponæ nobilis: tertia iterum in Palæstinam circa annum 1189. quo tempore laudabili Bremensium exemplo peregrinantium ægrorum suscepta cura, Teutonico equitum, qui appellantur, ordini initium dedit. Cæterum & nostræ sententiæ subscribit præclarus Autor de *l'histoire du minist. du Cardin. de Richel. au tom. 2. l'an. 1631. p. 655. & 656. dans la Reflex. Polit.* dum inquit: *Si le commerce en general est ce, qui apporte plus de richesse dans les Royaumes, il est indubitable, que celui de la Mer est d'autant plus considerable, que les gains, qui s'y font, sont extrêmes & pleins de Justice: à peine celui, qui se fait sur* la

la terre de quelque avantageuse condition qu'il soit, apporte-t-il quinze ou vint pour cent, encore n'est ce pas d'ordinaire sans commettre beaucoup d'actions, qui sont suspectes d'usure; Mais la Mer donne cent, & beaucoup d'avantage quelque fois, sans qu'aucun ait sujet de se plaindre: C'est le commerce maritime, qui a rendu les petits Etats considerables; & c'est luy qui donne des richesses immenses, aux plus grans, avec toutes sortes de commodités, &c. Commodam verborum horum translationem in Latinum sermonem brevitatis gratiâ videat B. L. si volet, apud piâ memoriâ Venerand. PREYELIUM in *Minister. Richel. lib. VIII. c. 55.* Quid multis porrò referam, quomodo maritima negotiatio non tantùm hominum salutem, verùm & Dei gloriam aliquando promoverit? Videat, cui lubet, apud CALVISIUM in *Chronol. sub ann. 1170.* ADAM. OLEARIUM in *der Persianischen Reise-Beschr. lib. II. cap. 9.* Vit. LUDOV. de SEKKENDORF. *compend. Hist. Eccles. lib. II. cap. 4. sect. 4. n. 14.* quibus modis mercatores Lubecenses & Bremenses in Livonia, occasione navigationis & mercaturæ ibi ab ipsis exercitæ, semina Christianæ Religionis sparserint. Mihi nunc sufficiet, in medium saltem attulisse paulò antè commendati CONRINGII testimonium, quo de *Finib. Imper. Germanici. lib. II. cap. 29.* cum Eruditissimo JOH. LÆTO *compend. histor. univers. period. German. cap. 13. sect. 2.* solis Bremensibus hanc laudem vindicat, cum: Primam, ait, (fundandi nim. Germanorum dominatum & plantandi Christianisnum in Livonia) occasionem negotiatores Bremenses dederunt, qui circa annum MCLX. tempestate in

Dunæ fluvii ostium rejecti, cum vicinis Livis & commercia & in futurum pro mercandi libertate pacta quædam inierunt, eorundem consensu facello in Dunæ insula exstructo, quæ à re KIRCHHOLM deinceps nuncupata est. Paulò post Menardus monachus à Bremensibus adductus, sparsò ritè divini verbi semine, cum feliciter sacra Christiana propagâssset, meruit ab ALEXANDRO II. Papa anno MCLXX. Episcopus gentis constitui, sede ad Dunæ ripam Uxkillæ ipsi attributâ. Facile esset, ex BOTERO *relat. 4. lib. III.* THUANO, *hisor. lib. I.* CAMPANELLA *de monarch. Hispan. cap. 31.* aliisque multis hic ostendere, non tantùm in Indiis, sed & alibi idem factum fuisse à Lusitanis, Hispanis, Anglis, Belgis; nisi methodi leges aliud efflagitent.

Quodsi verò denique contemplemur, quàm necessariæ bono publico sint maritimæ negotiationes, eadem præ terrestribus brabæa quoque auferent. Quis enim cum eloquentiæ Romanæ Principe *lib. II. de natur. deor.* non fatebitur: *Navigiorum cursibus suppeditari omnes undique ad vitam copie?* Quis cum excelsi ingenii viro *ULPIANO lib. I. pr. de exerc. act.* non agnoscat, commercia sine navigationis necessitate, Rem autem publicam sine commerciorum floræ consistere haud posse? Quod in magna annonæ caritate expertus Imp. *CLAUDIUS, negotiatoribus certa lucra proposuit, suscepto in se damno, si cui quid per tempestates accidisset: & naves mercaturæ causâ fabricantibus magna commoda constituit.* *SUETONIUS in vit. Claud. c. 18.* Hæc commercii maritimi necessitas Romæ nobile

nobile quondam mercatorum collegium instituit: hæc peperit illustre illud Fœdus Hanſeaticum: hæc in Belgio protulit ſplendidas illas Orientales & Occidentales Indiæ Societates. Quare inſignis ille Politicus DID. SAAVEDRA *Idea Princip. Chriſt. Polit. ſymb.* 68. ſcitè admonet, ſe in illo Emblemate binas depinxiffe naves, quæ poli eſſent hujus terreſtris orbis, ut clarè ſubjiceret oculis, navigationem eſſe, quæ commerciorum uſu terram ſuſtentaret, ejuſque dominia armis roboraret. Mobiles ſunt, inquit idem, iſti navium poli, ſed in illa ipſa eorundem mobilitate Imperiorum conſiſtit ſtabilitas. Vix ulla unquam fuit Monarchia, quæ iis quaſi fundamentis innixa non fuerit: vid. *d. loc.* hac de re plura, à maximo Viro doctè & ſummo cum iudicio prolata.

Verùm enim verò quantò illuſtrior eſt præſtantia, quantò excellentior eſt utilitas, quantò major neceſſitas mercaturæ Navalis præ Terreſtri; tantò pluribus & gravioribus periculis, quæ *maris caſus* appellat Tacitus *lib. XV. annal. c. 46.* præ hac illa expoſita eſt. Veteris enim militiæ accuratus commentator VEGETIUS *de re milit. lib. IV. c. 39.* teſtimonio ſuo comprobat, quòd *lux minima, noxque proluxa, nubium denſitas, aëris obſcuritas, ventorum, imbrium, vel nivium geminata ſevitia claſſes a pelago ſæpiſſime deturbent.* Et Secundus Philoſophus appoſitè *in ſentent.* navigium deſcribit, quòd ſit: *res fluctuans, domus ſine fundamento, ſepulchrum paratum, tabula quadrata, ventorum peregrinatio, volitans carcer, mors natitans, equus marinus, muſcipula aperta, fluctivagum iter.* Palinurus quoque
B 3
apud

apud HOMERUM illum Romanum, *Aneid.* 4. cum, ut se quieti daret, moneretur, respondit:

- - *Mené salis vultum, fluctusque quietos*

Ignorare jubes? mené huic confidere monstro?

Possém ejusmodi plura ex D. HIERONYMO *præfat. comment. ad cap. 25 Esaj.* Seneca in *Med. act. 2.* Javenali, *satyr. 14.* aliis, sine molestia producere, si non jam satis fuissém proluxus, adeoque nunc brevitati studendum esset. Duplex autem inter recentitas potissimum causa est, quæ mercatum maritimum ingentibus calamitatibus subjicit. Altera inexorabilia maris naufragia: altera inevitabiles piratarum insidiæ. Latum mutandis mercibus (verba sunt OVIDII *c. Trist.* æquor arantes dum per fallacissimi ponti procellas *inopinato fortunæ impetu* volvuntur fortunas suas amittunt, ut loquitur strenuissimus boni atque æqui propugnator PAPIANUS *l. 4. in possess. legat.* Placidus quippe pelagi vultus puppibus visis Triton non rarò exasperat, procellarum impetu exarmatas naves & pretiosis mercibus onustas in brevia & Syrtis per vada occulta & infesta impellens. Quem etiam lateat, quàm periculosa sit mercantibus navigatio ob piratarum incurfus? Sceleratissimi enim hi maris pulli, seu potiùs lupi & leones, profugas venantur carinas, atque easdem miserrimis modis non rarò expugnant ac destruunt. Quod calculo suo approbat suprà laudatus JCtus ULPIANUS, *l. 3. §. 2. de incend. ruin. naufr.* ubi nos non minus in mari quàm in villa per latrunculos inquietari ac infestari, asserit. Quàm deplorabilis autem sit navigationem ineuntium conditio, ob hæc piratarum invasiones, graphice depingit facundissimus

diffimus **QUINTILIANUS** declamat. 9. his verbis:
*Felix navigantium conditio, qui procellas modò, &
 favos tempestatís incurfus, & albentes fluctibus sco-
 pulos, aliaque pericula tantum maris pertulerunt:
 ego miser naufragis invideo, captus barbaris mani-
 bus: nec tam nexu catenarum vinctus, quàm ponde-
 re, inundatum carcerem tuli, & vincula macie laxa-
 vi; & quæ ibi porrò sequuntur.*

Hiscæ igitur tot tantisque malis & periculis ut
 occurrerent quæstum maritimum sectantes, non
 tantum societates navales bellicas, seu Admiralitates,
 ut vocant, contra nequissimos piratas instituerunt,
 pyxides nauticas & tabulas hydrographicas excogi-
 tarunt; pharos, speculas, & ignes nocturnos, ad in-
 dicandum portum tutumque accessum, excitave-
 runt; vasa grandia ad fundum lapidibus & catenis
 defixa, atque super undas eminentia, certis inter-
 vallis disposuerunt, quò scopuli ac vada vitaren-
 tur: sed & Assècurationis (sit venia verbo apud re-
 centiores usitato) beneficio invento, contra maris
 favitiam, indeque emergentia damna, sibi prospere-
 xerunt: ita ut Mercurius cum suis assèclis longè
 nunc securius, quàm olim, per infidum mare meet
 remeetque. De nobili hoc remedio impræsenti-
 arum acturus, enixè contendo, ut Benevolus Lector
 quæ à me afferentur æqui bonique consular: cum
 non tam ex meo cerebro, quàm ex melioris notæ
 Autoribus ea sim deprompturus. Culpam etiam
 deprecor apud æquanimum rerum æstimatorem,
 quam in citandis aliorum Scriptorum locis fortassis
 commisi: non mihi, sed illis id imputandum, quo-
 rum oculis & fide, in maximè necessariorum Com-
 men-

mentariorum defectu & absentia, Musis meis nitendum fuit.

C A P U T I.

De

Affecurationis Origine, Etymologia, Homonymia & Synonymia.

A P H O R I S M U S I.

Verissimum esse illud sapientiae simul & prudentiae veri ducis Taciti, quo asserit *Annal. 1. cap. 55. non omnia apud priores meliora, sed nostram quoque aetatem multa laudis & artium imitanda posteris tulisse*; confirmat inter alia Affecurationis inventio. Etsi etenim illa nostro quidem seculo primùm excogitata non fuerit; certum tamen est, ante tempora Justiniani, eodemque regnante, eam priscis incognitam fuisse. Evolvās, si placet, XII. illas Tabb., evolvās Jus Navale Rhodiorum, evolvās Edictum Perpetuum, evolvās Codicem Theodosianum, & si quae sunt alia Juris Antiqui fragmenta reliqua; nullibi Affecurationis, apud mercatores hodie usitatae, vestigia deprehendes. Quin imò licet gloriosissimi Imp. Justiniani jussu à Triboniano ejusque sociis in conscriptis ab eisdem Juris voluminibus multa salutariter pro commerciis nauticis sint congesta; altum tamen ibi est de utilissimi hujus remedii praestantia silentium. Quid, quòd nec in Jure Wisbyensi, nec in Jure Maritimo Hanseatico illius ulla fiat mentio?

II. Inanem ergo operam impendunt, qui ex Livio *lib. 23. cap. 48. § 49.* probare intendunt, Affecurationem hodiernam Veteribus ignotam non fuisse. Dicitur isto allegato loco, quòd *qui redempturis auxissent patrimonium, (i. e. Publicani) Reipubl. ad tempus commodaverint, quae ad exercitum*

tum Hispaniensem opus essent, sub duabus conditionibus, quarum altera: ut quæ in naves imposuissent, ab hostium tempestatisque vi, publico periculo essent. Verùm quis est, qui non videat ea, quæ hic proponuntur, licet vim conventionis habeant; ab Asssecuratione tamen, quæ hodie à negotiantibus usurpatur, multum differre? Respublica hinc sola periculum in se recipit, Publicani verò nihil dant reciprocè pro illa periculi susceptione. At ex legibus Asssecurationum hodiernarum, & asssecurator ad damnum præstandum, & Asssecuratus ad periculi pretium, seu præmium, adstricti sunt.

III. Longè verò minùs pro diversum à nobis sentientibus facit Suetonii locus (suprà à nobis, sed alio ex capite, jam productus) in vit. Claud. pag. 18. ubi Claudius Imp. negociatoribus certa lucra proposuit, suscepto in se damno, si cui quid per tempestates accidisset. Invitatio namque id fuit mercatorum, ut non intermissà curâ & strenuâ diligentia negociationes maritimas subirent: voluitque hæc quasi remuneratione Imperator eos allicere, ad eadem commercia feliciùs & promptiùs excolenda. Nam *¶ naves, mercatura causâ, fabricantibus magna commoda constituit*; sicut habet *ibid.* Suetonius. Non ergò privatum, sed publicum bonum Claudius hoc ipso principaliter promovere voluit; cùm Asssecutores proprii lucri sint studiosi, ac suscepto quamvis in se periculo, rem suam adaugere conentur, teste Rein. Kuricke in diatrib. de Asssecur. pag. 4.

IV. Verè itaque summus Hug. Grotius 2. de J. B. & P. cap. 12. n. 3. in fin. contractum præstandæ indemnitàtis circa casus fortuitos (seu averfionem periculi, vulgò Asssecurationem) olim vix cognitum fuisse, dicit. Patram etenim, imò nihil Veteres Jurisperiti de hac conventionem noverunt, quemadmodum paulò antè demonstratum. Nonnulla quidem, quæ ad susceptionem vel averfionem periculi juxta hunc aut illum contractum, ubi alias inusitatum esset, docuerunt; sed isto modo, quem hic contractus postulat, nihil æquivalens,

C

V. Quò

V. Quò magis mihi arridet Clariff. Franc. Stypman-
ni vel Continuatores ejusdem Ant. Gunth. Fritzi *de jur.
Marit. & Naut. part. 4. c. 7. n. 8. & seqq.* conjectura, quâ
profitetur, expeditum quidem non esse, quo tempore at-
que ubi primò Affecuratio nata sit. Minus autem nos à
vero abludere, si ante annos ducentos nec multò longius
eam dicamus inter Italos, postea inter Hispanos cœpisse;
indè deinceps ad Belgas, & quidem præcipuè ad Antwer-
pienses, commigrâsse. Postquam ibi aliquandiu substitute-
rit, à Brabantis, cum mercaturæ rerumque maritima-
rum exactiori scientia, hunc contractum ad Bataros &
Amstelrodamenses, indè ad Germanos, potissimum ve-
ro ad Hamburgenses, transiisse; & pedetentim cæteris
quoque Civitatibus Hanseaticis & mari adjacentibus cœ-
pisse innotescere.

VI. Quare verò Affecurationis nomen huic contra-
ctui impositum sit, non difficile est enodare. Cùm enim
mercatores, ut suprâ ostensum, plurimis incommodis in
mari suppositi essent, eaque de causâ res ipsis sæpius ad
resilium rediret, obtulerunt se alii, qui, sub certa con-
ventionione, atque certo pretio interposito, maris pericu-
lum in se susceperunt, damna obvenientia certo modo
refarciunt, & eum, ad quem vel naves vel merces vel
utrumque pertinebat, securum facientes. Ab ista ergo
Securitatæ petitione & promissione Affecuratio nomen
invenit, ita, ut qui eam petit, Affecuratus; qui promit-
tit, Affecurator, vulgò audiat.

VII. *Securitatæ* autem vocabulum, à quo, ut di-
ctum, Affecuratio deducta est, apud purioris linguæ La-
tinæ Scriptores, ut & Juris nostri Conditores non uno
modo accipitur. Aliquando denotat securitatem illam
beatam, vacuitatem ab inordinatis affectibus, vel animi
tranquillitatem, quam mundanæ vanitatis derisor Demo-
critus *εὐδωπιαν* vocavit, autore Tullio *5. de finib.* Et de
eadem hic loquitur, quando *de offic. lib. I.* ita præcipit:
Vacandum est omni animi perturbatione, tum cupiditate, & me-
su,

tu, tum etiam aegritudine & voluptate animi, & iracundiâ; ut tranquillitas animi adsit, & securitas. Aliquando sumitur in significatione non multum differente à priori, nempe pro vacuitate aegritudinis, sive mentis placida compositione, à malorum imminentium metu intrinsecus immuni. Hoc modo intelligendus Cicero s. *Tuscul. quæst.*, ubi: *Qui autem illam, ait, maxime optatam & expetitam securitatem (securitatem autem nunc appello vacuitatem aegritudinis) habere quisquam potest, cui aut adsit, aut adesse possit multitudo malorum?* Isto etiam sensu passim capitur à Seneca: imprimis in *lib. de clement.* Aliquando *Securus* indigitat eum, qui à periculis externis immunis est. Unde *Solinus cap. 3. de Augusto: Principatum ita ingressus est, ut vigilantia illius non modo securum, verum etiam tutum imperium esset.* Et *Plinius 3. epist. 14. Vides quot periculis, quot contumeliis, quot ludibriis sumus obnoxii. Nec est, quod quisquam possit esse securus, quia sit remissus & mitis: non enim iudicio domini, sed scelere perimuntur.* Atque *Ovidius, securitatem aurei seculi, ab hostilibus invasionibus vacuam, depingens 1. metam. fabul. 3.* ita cantat,

- - - sine militis usu

Mollia secure peragebant otia gentes.

VIII. Nonnunquam *Securitatis* vox designat firmitatem sive certitudinem, quæ omnem ancipitem curam omniaque dubia aufert. Sic in §. 2. *Inst. quib. alien. lic. solutionem debitoris pupillaris, qui iudice autore pupillo solvit, sequi dicitur plenissima securitas, id est, solutionis firmitas, quam in integrum restitutio evertere non possit.* Sic & *Ulpianus l. 8. §. 6. de inoff. testam. secure, id est, firmiter, testari dicit.* Sic quoque *Plinius in panegyri. Traj. testamentum appellat securum, hoc est, firmum & de quo nihil dubitandum.* Non raro ponitur idem vocabulum pro apocha sive chirographo, quo solutionis factæ testimonium seu confessio continetur: ut *l. 19. §. 1. in fin. de acceptil. arg. l. 35. §. 2. C. de inoff. test. l. 18. C. de testib. l. 1. §. 4. C. de apoch. public. lib. 10.* vulgus eam *quitationem,*

Galli *une quitance* vocant. Interdum etiam illud nomen apud juris Interpp. exprimit securitatis publicæ tesseram, quæ datur iter facientibus, barbari appellant saluum conductum: quod an rectè fiat ab Interpp. an minùs, nunc non disputo, licèt ipsi patrocinari quibusdam videantur. l. 1. ad L. Jul. maj. & l. 3. C. de *navicular.* lib. 11.

IX. Securitas itidem significat socordiam seu desidiam & negligentiam: de qua agit Pomponius in l. 3. §. 1. de jur. & fact. ignor. Et Quintilianus, de tautologia loquens, lib. 8. *Inst. Orator.* *Hec enim, inquit, quanquam non magnopere summis autoribus vitata, interim vitium videri potest, in quod sepe etiam incidit Cicero securus (i. e. negligens & contemtor) tam parvæ observationis.* In hac acceptione vocabulum Securitatis passim occurrit apud Livium, Tacitum, Virgilium, Horatium, Ovidium, Lucanum, Claudianum, alios. Tandem accipitur Securitas pro liberatione à periculo, incommodo, & damno rei custodiendæ, vel restituendæ, vel etiam amittendæ. Clarum id ex l. 35. §. 4. de *contrab. empt.* ubi Gajus ait: *Talis custodia desideranda est à venditore, qualem bonus paterfamilias suis rebus adhibet; quam si præstiterit, & tamen rem perdidit, securus esse debet.* Add. §. 3. & 4. *Inst. quib. mod. re contrab. oblig.* l. 7. §. 2. de *minor.* l. 17. pr. de *restit. tutel.* §. 6. *Inst. de fideic. hered.* Atque ex hac acceptione orta videtur vox Affecurationis, ea videlicet de causa, quòd translato trajectitiarum aut aliò devehendarum mercium periculo, is, qui navi eas imposuit, ab amissionis vel damni metu affecuretur, hoc est, *securus reddatur*, ut Plancus ad Ciceronem scribit 10. *epist. famih.* 24. in *fin.* Conf. Ampliff. Marquard. de *jur. mercat.* lib. 2. c. 13. n. §. 6. & 7.

X. Hæc verò Affecurationis vox non prisca, sed recentioris ævi est. Nec mirandum, à Veteribus hoc vocabulum usurpatum non fuisse, cum & res ipsa, quæ vocabulo exprimitur, iisdem, ceu antè probatum in eognita fuerit. Quamvis autem Affecurationis denominatio ex Latio non sit, nequaquam tamen propterea rejiciendæ;

jicienda; cū & hujus contractūs naturam evidentissimè repræsented, & passim apud omnes frequentissimo in usu sit,

Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.

Quoniam itaque Asseratio nomen ex usu accepit, & ab illis populis, qui primò eam invenerunt, in patria lingua commodum ei nomen fuit impostum, præstat illud, licèt barbarum retinere; quàm rei bene intellectæ in convenienti vocabulo nebulas offundere. Stypman. d. c. 7. n. 268.

XI. Memores etenim esse debemus illius, quod incomparabilis Gerh. Joan. Vossius in suo *Aristarcho de analog. lib. 1. c. 5.* assert: Nostrum videlicet loquendi modum consuetudine illà doctorum subnixum esse debere, cui bona pars vulgi consentiat. Quemadmodum enim, inquit porrò idem, in navi obtemperamus gubernatori, eum autem rationem sequi oportet: ita doctiores populo morem gerunt, is verò rationis ductum sequi debet. Sin populus universus rationi adversetur: cedendum profus, cū nemo id sibi juris debeat vindicare, ut omnem corrigat populū. *Consuetudo namque populi, cū omnium domina rerum, tum maximè verborum est;* ut verè olim statuebat Sulp. Apolliaaris apud Gellium *noct. Attic. lib. 12. c. 13.* Lepidè sanè se deridendum propinaret ille, qui nova attamen recepta vocabula spernens, semper cum Evandri matre loqui amaret.

XII. Appositè huc spectat doctissimum illud ingeniosissimi Horatii in *art. poët.* hac de re judicium: quòd nempe

- - - *Lingua Catonis & Ennii
Sermonem patrum ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit: licuit (ita decernit idem) semper-
que licebit,*

Signatum presente notâ producere nomen.

Et ipse eloquentiæ parens Cicero, si Boëtio in *Topic.* fidem habemus, non tam propriis nominibus, quàm notioribus

tioribus interdum usus est. Imò, arte & ingenio maximus ille Orator proprio ore fatetur, quòd res & tempora nova vocabula sæpe producere suadeant: *Utemur, inquit 3. de orat. verbis aut iis, quæ propria sunt, & certa quasi vocabula rerum, penè unâ nata cum rebus ipsi: aut iis, quæ transferuntur, & quasi in alieno loco collocantur: aut iis, quæ novamus & facimus ipsi.*

XIII. Hæc usque adedò veritati consentanea sunt, ut & ipse vir quidem multarum literarum, sed iniquus & virulentus clarissimorum Luminum & Columinum in Re-pub. literaria censor Gasp. Scioppius in *diff. de stilo Histor. pag. n. 145. & seqq.* dicat, se absque ulla verecundia nomen suum in eor. m censu profiteri, qui novis & novatis vocabulis utuntur. Idemq̃ue factitatum demonstrat à Sallustio, Varrone, Mureto, Scaligero, Lipsio, Thua-no, Casaubono, Pontano, aliis. Add. denique modò laudatum Vossium *comment. Rhetor. lib. 4. cap. 1. n. 8.* ubi, postquam de verbis novis latè differuisset, cautelam hanc attexit, se, quæ de fictione vocum novarum protulerat, non ita intelligi velle, quasi nostri ævi hominibus planè adempta sit nova vocabula fingendi potestas. Siquidem verò hæc ita sint, nemo puto dicam propterea mihi impinget, quòd Assècurationis verbo, ut & aliis nonnullis, apud Classicos, ut ajunt, Autores minùs receptis, in præsentî dissertatîone utar. Civitate enim Latinâ hæc à Jctorum filiis eatenus donata sunt, quatenus unaquæque ars & scientia suis ac domesticis gaudent vocabulis.

XIV. Potuissèm quidem, veteres Juris Doctores imitando, contractum hunc appellare vel sponsonem; vel aversonem periculi; vel contractum præstandæ indemn-tatis circa casus fortuitos; vel certo respectu conventio-nem de usuris nauticis, seu de nautica & trajectitia pecu-nia; vel contractum de periculi pretio; vel contractum trajectitium; vel de his, qui rem exportatam salvam pro-miserunt; vel denique de rebus averfione exportandis; nisi, ut suprà dixi, vox Assècurationis his omnibus signi-ficantior

ficantior esset, & rem intellectui clariùs objiceret. Imò licet etiam securitas, tranquillitas, indemnitas, & similia, idem quod Assesuratio significent; hæc tamen vocabula nimis sunt generalia, omnem cautionem continentia, & minùs idonea, ut conventionem ipsam, quâ mercium indemnitate[m] quis promittit, designent.

XV. Assesuratio Italis dicitur *sicurezza* seu *assicuranza*, Gallis *assurance*, Hispanis *seguridado* vel *seguros de mercado-res*, Lusitanis *aposta*, Anglis *quietnessè*, Belgis *assurance*, Germanis *der Versicherungs Contract* vel *Vssecurange*. Vid. Stypman, *d. c. 7. n. 266.* Loccen. *de jur. marit. lib. 2. c. 5. n. 1.* Marquard, *d. cap. 13. num. 1.* Et hæc quidem hætenus de Assesurationis ORIGINE, ETYMOLOGIA, HOMONYMIA & SYNONYMIA; sequitur

C A P U T II.

De

Assesurationis Definitione & Divisione.

I.

Assesurationis voce declaratâ, antequam ulterius progrediar, lubet priùs ipsam rei essentiam investigare. Hoc autem commodiùs fieri nequit, quàm rei definitionem producendo. Monet id suo exemplo Antonius ille apud Ciceronem *1. de orat. Id faciam*, inquit, *quod in principio fieri oportere censeo, ut, quid illud sit, de quo disputetur, explanetur.* Et paulò inferiùs: *Nam si fortè quæreretur, qua esset ars Imperatoris, constituendum putarem principio, quis esset Imperator.* Non enim facilè de re aliqua differas, nisi priùs quid ea sit posueris, DEFINITUR verò Assesuratio

curatio à Scholasticis, & quidem à Lud. Molina, de J. & J. tom. 2. tract. 2. disp. 507. n. 1. quòd sit contractus, quo suscipitur periculum rei alicujus pro pretio, aut interesse alio. Hanc definitionem repetunt Vinc. Filliucius *synops. Theol. Moral. tract. 37. cap. 1.* Et Cardinalis Joan. de Lugo de J. & J. part. 2. disp. 31. sect. 7. num. 93. Paulò aliam definitionem exstruit Mart. Bonacina *Theol. Mor. tom. 2. tr. de contractib. disp. 3. q. 9. punct. 3. n. 1.* nempe, quòd Asscuratio sit contractus, quo quis ob pretium, vel aliud interesse, vel gratis suscipit in se periculum rei alienæ, obligando se ad illius compensationem si perierit, ita ut teneatur ad compensationem totius, si tota res perierit, vel ad restitutionem partis, si pars tantummodo perierit. Cum hac ferè eadem est ea, quam tradit Jctus Romanus Sig. Scaccia *de commerc. §. 1. quest. 1. n. 129.*

II. Juris autem nostri Antecessoribus, uti Ben. Strachæ *de Asscur. introd. n. 46.* Asscuratio dicitur, alienarum rerum, sive mari, sive terrâ exportandarum, periculi susceptio, certo constituto pretio. Hug. Grotius in tract. qui inscribitur, *Inleiding tot de Hollantse Rechtsgelehrtheit*, seu in *Isagog. ad jurisprud. Holland. part. 24. pr.* Asscurationem ita definit: *Versèkering is overeenkoming, waer door jemant op hen neemt het onseker Gewaer, dat een ander hadt te verwachten: den welcke wederom hem darror gehouden is loen te geven.* Quam definitionem Latinè ita vertit Kurick. *d. loc. p. 4.* Asscuratio est contractus, quo quis in se suscipit incertum periculum, cui alter erat obnoxius, qui è contrario eo nomine illi præmium retribuere tenetur. Stypmanus *d. loc. n. 262.* Asscurationis naturam his verbis proponit, quòd sit conventio de mercibus tutò aliunde transferendis pro certo præmio. Cum hisce definitionibus reapse coincidunt, quas afferunt Loccenius *d. cap. 5. n. 4.* Hahnus *obs. Theor. Pract. ad Wes. n. tit. de præscript. verb. n. 4.* Struvius *syntagm. Jur. Civil. exerc. 25. tb. 46.* Plenior autem Asscurationis definitionem se invenisse putat Kurickius,

Kurickius, *d. pag. 4.* quam ita delincat: quod sit conventio, quâ quis periculum trajiciendarum, vel aliâ terrâ marique vehendarum mercium, vel etiam navis ipsiusmet, & indemnitate eo nomine præstationem in se, pro certo periculi pretio, sive præmio recipit. Non longè ab hac definitione distat illa Marquardi *d. c. 13. n. 3.*

III. Expectas forsân, Erudite Lector, quid de his definitionibus sentiam? Profectò, si juxta regulas Logicorum illas examinare luberet, in promptu esset ostendere, alias non esse adæquatas suo definito, alias laborare *ὁμιωvυvία* & obscuritate, alias peccare *ταυτολογία* & prolixitate. Verùm non immemor cum Subtilissimo Philosophorum David. Derodone *Logic. restitut. præem. de Philos. defin. n. 15.* definitiones in jure esse periculosas, easque ad rigorem canonum Logicorum non esse examinandas; libenter condonabo quicquid hîc erratum. Quodsi verò instes, & nihilominus exiguum nostrum judicium desuper exquisiras, accipe id paucis. Definitiones Molinæ & sequacium nec non illam H. Grotii suo loco relinquimus. In Bonacinæ & Scacciae autem definitione improbamus, quòd in ea ponant, assecurationem gratis fieri, quasi id regulare esset, aut assecurationi per se conveniret. Displicet etiam nobis, quòd Straccha, Marquardus & Kurickius Assecurationem Terrestrem definitionibus suis inserant. Assecuratio quippe regulariter tantùm fit circa res, quæ deferuntur per mare, teste Jcto eximio Petro Santernâ Lusitano *tr. de assecur. part. 3. n. 1.* qui quæstionum præcipuarum ventilatione, velut splendidâ face tenebras illas, quibus singularis hic juris articulus involutus fuit, discutit; quemque omnes Assecurationum Camerae, ut Lisabonæ, Genuæ, Florentiæ, Venetiarum, Neapolis, Antwerpæ, Antwerpæ, Amstelrodami & Hamburgi sequuntur; ut refert Marquard. *d. cap. 13. n. 4.* Consultissimus quoque Hahnus *d. loc.* Santernæ subscribens rationem addit, cur contractus hic maximè in mercibus maritimis transvehendis obtineat, videl. propter frequens & ingens in mari periculum.

D

IV.

IV. At verò, quis rerum tam est ignarus, ut eum fugiat, ex his, quæ fortè uno aut altero casu accidere possunt, jura non constitui, l. 4. ff. de ll. ? Quod enim semel aut bis existit, prætereunt Legumlatores, l. 6. eod. Idem obtinet in definitionibus, quibus potiora, & quæ *ἐν τῷ πλείονι* contingunt, representanda: cætera per modum explicationis definitioni subjungenda sunt; cum non per se, sed per accidens definitio conveniant. Inter bonæ namque definitionis virtutes eminet brevitatis, qua de causa non omnia definitioni infarcienda, quæ definito attribui possunt; sed perfecta definitio ex solis essentialibus constare debet, uti pluribus tradunt Logici. Quod si tamen definitiones has pro descriptionibus quis habuerit, nihil in iis carpendum censemus; cum in descriptionibus major sit rem deducendi libertas.

V. Ad definitiones Stypmanni, Loccenii, Hahnii, Kurickii observamus, quòd minùs rectè in illis genus remotum, conventio; non proximum, contractus, Asssecurationi assignetur. Non satis etiam accurata est definitio Stypmanni, Struvii, & Marquardi ex hoc capite, quòd solas merces constituant objectum Asssecurationis; cum tamen non tantum merces, sed frequenter solæ naves, sæpius & naves & merces simul, Asssecurationis clypeo protegantur. Addere hic possem varias homonymias, quæ in hisce definitionibus latent; verùm malo nunc isto labore supersedere, ne nimis rigorosus videar: repetens quod antè monui, nempe paucas ex his nomen exactæ definitionis, plures appellationem popularis descriptionis promereri. Si cuiquam allubescat nostra Asssecurationis definitio, eam sic efferimus: quòd sit contractus, quo asssecurator, præmio sibi ab asssecurato constituto, in se suscipit mercium aut navis aut utrumque aliò transvehendarum incertum periculum, quò asssecurationem petens securus & indemnis sit. Generis loco constituimus *contractum*, cum Asssecuratio sit conventio, quæ speciale nomen habet, ceu id pluribus infra com-
monstra-

monstrabimus: differentiam desumimus ab Affecuratio-
nis causa efficiente, *affecuratore* & *affecurato*; materia, in-
certo periculo mercium aut navis aut utrarumque aliò transve-
bendarum; forma, periculi susceptione & *premiti constitutione*;
sine, *securitate* & *indemnitare Affecurati*.

VI. Haecenus de Affecurationis definitione: DIVI-
SIONEM ejusdem quod attinet, dispefcitur illa à Styp-
manno *d. c. 7. n. 271. Marq. d. c. 13. n. 11. Kurick. d. dia-*
trib. pag. 4. in Terrestrem & Maritimam. Illam dicunt, quæ
fit ratione rerum & mercium, quæ per terram aliò trans-
vehuntur. Hanc, quæ concernit res & merces, per ma-
re venientes vel abeuntes. Hanc verò distributionem
latiorem esse suo diviso, manifestum ex iis, quæ in præ-
cedentibus aphorismis adduximus. Diſtis breviter addo,
quòd hi Dd, locis modò allegatis ipsi confiteantur, Affe-
curationem terrestrem raram; maritimam frequentissimam
esse; atque ideo de hac potissimùm se egisse. Imò &
Kurickius d. loc. pag. 5. ipse affirmat, Affecurationem
proprie de navibus & mercibus mari cuntibus vel redeun-
tibus intelligi, legesque eo nomine conditas potissimùm
hanc (maritimam scilicet) respicere: id quod ex Ordinat. Am-
sterod. de Affecur. n. 14. & 15. liquere ait. Jungatur his
Philippi II. Hispaniarum Regis Ordinatio de Affec. art. 28.
& 29. publicata anno 1570. in qua leges Affecurationis à se-
latis primariò vult intelligi debere de Affecuratione ma-
ritima: de terrestri, ait, inter mercatores convenien-
dum esse eo, quo optimè fieri potest, modo; cum in
terra non tot ac tanta sint pericula, atque in mari. Et
sanè, si ex eo, quòd aliquando sed rarò admodum ter-
restris Affecuratio locum inveniatur, legitimum hujus divi-
ſionis membrum esset; quare non etiam Affecuratio divi-
videretur in Remuneratariam & Gratuitam? Nemo quip-
pe negabit, Affecurationem gratuitò præstari posse, &
quandoque actu præstari gratuitò. Conf. Molin. d. disp.
507. num. 2. Card. de Lugo d. num. 93. Scacc. d. quæst. 1.
num. 129. Bonacin. d. n. 1. Hahn, d. n. 4. pag. 1087. At
D 2
verò

verò Affecurationem à quoquam ita dividi, hæcenus mihi videre haud licuit. Est hæc itaque potius vocis distinctio, quàm vera & propriè dicta rei distributio; eò quòd affecuratio Terrestris Affecurationis naturam minùs perfectè & secundario tantùm participet. Vel; si valde liberales simus, est divisio analogi in sua analogata; non verò generis univoci in suas species univocas, cum Affecuratio his suis interioribus æqualiter non in sit.

VII. Altera divisio est, quòd Affecuratio alia sit *Pura*; alia *Conditionalis*, arg. l. 4. § 5. de naut. scæn. l. 3. C. eod. Vid. Santern. d. loc. part. 5. n. 7. Stypman. d. c. 7. n. 383. Loccen. de jure marit. lib. 2. c. 5. n. 6. Marquard. d. c. 13. n. 12. § 13. Kurick d. diatrib. pag. 5. *Pura* vocatur, quæ simpliciter sine conditione aliqua temporis, loci, vel etiam periculi præstatur. *Conditionalis*, quæ annexam habet conditionem loci, temporis, periculi, casuumque certorum, in instrumento Affecurationis expressorum. De hujus divisionis bonitate quidem dubitat Kurick, d. loc. incertus: Utrum affecuratio *Pura* detur? atque licere, dicens, cum Santern. de affec. part. 3 n. 42. omnem affecurationem *Conditionalem* esse, credere. At verò *Puram* dari Affecurationem, de eò nos quotidiana experientia haud sinit ambigere: quamvis aliquantum irregularis sit. Santerna etiam *hoc all. loc.* nequaquam dicit, omnem Affecurationem simpliciter *Conditionalem* esse; verùm tantùm habito respectu ad eventum periculi. Quin imò idem laudatissimus Jurisperitus d. tr. part. 5. n. 7. *Puram* affecurationem expressè ponit & approbat: Adde, inquiens, quòd de natura hujus contractus non est, ut sit *conditionalis*, potest enim contrahi simpliciter & purè. V. gr. Affecurator vendit periculum purè & simpliciter, quo casu sive merces pereant, sive non, recipit pretium periculi in se suscepti, &c. junge *ibid. num. 9. in fin.* quæ loca si Kuricius diligentius peregriffet, fortè hîc non titubasset.

VIII. Occasione affecurationis Puræ, quæritur hîc: Affecuratione simpliciter factâ, (v. c. ita: Affecuro merces, quas navi Centauro impones) an ea de prima, an etiam de secunda navigatione intelligenda sit? Resp. de prima; etiamsi navis bis in anno navigationem illam subire solita fuisset. Sermo enim simpliciter prolatus de uno & primo accipitur, *arg. l. 89. §. 1. de V. S. l. 30. de jur. dot. l. 8. §. 1. de vulg. & pupill. substit.* Puto tamen, quòd ex periculi pretio facîle dignosci possit, an de prima tantùm, an etiam de secunda navigatione contrahentes senserint, habitâ ratione loci, temporis, navigii, atque ejus, quòd fieri consuevit. Consentiunt Santerna *d. part. 3. n. 30. & seqq.* Straccha *gloss. 12. n. 3. & 4.* Loccenius *d. n. 6.*

IX. Affecuratio distingui quoque potest in *Activam* & *Passivam*; nam ipsa pertinet & ad actionis & ad passionis prædicamentum. Illa est, quæ prestatur ab eo, qui alium affecurat. Hæc, quam acceptat is, qui ab alio affecuratur. Non autem differunt hæc duæ Affecurationes realiter intrinsecè; sed realiter extrinsecè, seu, juxta connotata extrinseca diversa, per quæ diversimodè explicantur: ut passim Cl. Derodon in sua Philosophia loquitur. Vidimus Affecurationis *definitionem & divisionem*:
videamus jam

C A P U T III.

De

Affecurationis causa Efficiente,
ejusdemque Subjecto.

I.

Q Uandoquidem scire sit rem per causas cognoscere, atque is sit

Felix, qui potuit rerum cognoscere causas.

age! nunc illas expendamus. Inter omnes autem præstantissima est Efficiens, ut testatur Celeberrimus Adrian. Heereboord *dispp. Philos. vol. 2. disp. 12. th. 1.* Imò eadem sola ac propriè dicta causa est, ut ostendit Idem *in sua æquæv. logic. lib. 1. c. 15. qu. 3. num. 2.* Convenientissimè ergo facturus videor, si ab illa initium sumam, tum ob rationes jam dictas, tum ob alias, quas addit Joan. Greydanus *instit. metaphys. tract. 2. c. 10. n. 1.*

II. Causæ autem EFFICIENTES affecurationis variæ sunt, idcirco saltè illustriores ex illis proferam. *Procatartica* est maris impetuosa tempestas, nec non piratarum detestandæ incurSIONES, repressalia, arresta, &c. quæ affecuratos extrinsecus commovent, ut hoc contractu sibi consulant. *Proëgumena* est interna cura & gravis animi anxietas, quâ torquentur bona sua pelago imponentes, à qua haud parùm liberantur, qui sub affecurationis scuto merces & navem ventis committunt.

III. Efficiens *Remota* sunt partim affecurationis primi inventores, de quibus dictum *cap. 1. aph. 5.* partim illi Magistratus, qui subditis suis affecurationis exercitium permiserunt, de eademque certas leges & statuta tulerunt. Conf. *Stypman. d. c. 7. num. 11. & seqq.* Postquam enim hic contractus vel ab Italis vel ab Hispanis moribus &

& consuetudine introductus esset, ab iisdem, ut supra expositum, Antwerpiensibus communicatus est, apud quos tum temporis in Belgio erat forum seu tribunal (vulgò die Beurse) mercatorum & nautarum, in quo singulis ferè diebus juxta consuetudinem & statuta illius Civitatis nempe juxta *tit. 54. (van Contracten van Asscurantien)* difficiles hujus contractùs quaestiones & controversiæ determinabantur. Verùm cum non pauca in illis Statutis desiderarentur, nonnullaque haud satis certa essent, Rex Hispaniæ Philippus II. ut judices & mercatores posthac immotam normam haberent, secundùm quam illi judicarent, hi asssecurationes suas ordinarent; certas leges de hoc contractu tulit: primùm Bruxellis An. 1563, dein Antwerpiæ An. 1570.

IV. Regis hujus exemplum secutus est Magistratus Amstelrodamensis, qui Ordinationibus Philippi quædam adhuc deesse, quædam Batavis minùs commoda inesseprehendens, An. 1603. Ordinationem Amstelrodami publici juris fecit, in qua Regiis illis Constitutionibus quædam ademta, quædam addita. Anno deinde 1620. prodiit aliud Amstelrodami hæc de re Statutum, in quo adjecta, quæ experientia prioribus adjungenda docuerat. Et hæc sunt illa jura, juxta quæ de asssecuratione judicium fieri debet, nisi propria & singularia Regionum aut Civitatum statuta & consuetudines refragentur: sicut pluribus id infrà demonstrabimus.

V. Asssecurationis causa efficiens *Proxima* sunt Asssecurator & Asssecuratus, qui contractum hunc secundùm ejus requisita ipsimet celebrant. Postulat autem hic locus, ut hic quædam de asssecurationis SUBJECTO interseramus, & quàm Asssecutores, quàm Asssecurati esse possint, vel non possint, inquiramus. Ea verò de re nostra hæc est sententia, quòd quamvis Mercatores primarium sint hujus contractùs subjectum, hic nihilominus tamen cujuscunque ordinis hominibus, tanquam subjectis secundariis, permittitur sit, nisi specialiter prohibeantur,

beantur, add. Marq. d. c. 13. n. 17. Omnes igitur, qui se obligare, & mercaturam exercere queunt, assurecurare & assurecurari quoque possunt. Et vicissim, qui à mercatura & negotiis maritimis arcentur, hanc etiam conventionem celebrare nequeunt: ut testis est Stypman. d. c. 7. n. 273. § 274.

VI. Explicemus hæc paulò uberius, & videamus, quibusnam mercaturam exercere interdictum sit, cum sic, quinam commercia tractare, atque adeò contractum assurecurationis expedire possint, facili negotio intellecturi sumus, arg. pr. Inst. de his qui sui vel al. jur. l. 1. ff. eod. l. 8. de accus. Prohibentur autem quidam *Naturæ*; quidam *Legis*. NATURA ob defectum perfecti consensûs; ut (1.) Pupilli, sine tutorum vel curatorum autoritate; arg. l. 5. §. 1. de auth. int. l. 9. de acquir. hered. (2.) Furiosi, l. 1. §. 12. de O. § A. l. 5. de R. J. l. 14. locat. tempore videlicet ferventis furoris; non quo dilucidis gaudent intervallis. (3.) Mente capti, arg. l. 4. §. 3. de ad. lit. edic. (4.) Lunatici, quamdiu mens, ob infelices lunæ influxus, officio suo non iungitur; arg. l. 43. §. 6. eod. Conf. Marq. d. loc. lib. 1. cap. 9. à n. 3. ad 16. qui prolixius hæc prosequitur.

VII. LEGE prohibentur vel juxta Jus Civile Commune; vel juxta Ordinationes Regis Philippi II. & Statuta Amstelrodamensia. Juxta Regis Philippi ordin. art. 9. (ut habet Kurickius; vel juxta exemplar Marquardi, art. 18. § 19.) & Amstelrodamensium statut. art. 11. § 30. assurecurationis contractum inire nequeunt Nauclerus, Officiarius nauticus, Gubernator navis, Proreta, Naupagus & Nautæ. Item Judices & Commissarii, litibus, quæ ex assurecuratione ortæ sunt, definiendis constituti, eorumque Administræ, Secretarii, Scribæ, Teloniatores & Proxenetæ. Aurigæ quoque, Curribus præfecti & Vehiculatores currus suos, carros, aut equos aliter assurecurare nequeunt, nisi sub dimidiate pretii eorundem; mercedem autem nullo modo possunt. art. 30. (ita numerum articuli refert Kurickius; at in editione illius Ordinationis

dinationis à Marquardo hæc habentur art. 11.) H. Grot. *Iusq. ad jurispru. Holland. part. 24. pag. 152. b.* Kurick, *d. diatrib. pag. 7.*

VIII. Juxta Jus Civile Commune à mercatura & asservatione removentur (1.) Prodigii, quibus ob dissolutam vitam administratio bonorum suorum interdicta est, *l. 8. pro emtor. l. 6. de V. O. l. 7. §. 12. quib. ex caus. in poss. eat. arg. l. 40. de R. J. (2.) Clerici, c. 3. caus. 14. quæst. 4. c. 10. dist. 88. c. 7. caus. 12. qu. 1. c. 3. dist. 44. l. 9. C. de SS. Eccles. l. 42. pr. C. de episc. & cler.* An verò hæc prohibitio ad Professores, Doctores, aliosque Literatos extendenda sit, nec ne, pluribus exponunt Stygm. *d. lib. 4. cap. 15. n. 82. & seqq. & Marq. d. c. 9. n. 27. & seqq. (3.) Milites, l. un. C. negotiat. ne milit. lib. 12. l. 15. C. de re milit. lib. eod. l. 31. C. de locat. & conduct. possunt tamen beneficio Principis, ejusque speciali indultu, l. un. C. in quib. caus. mil. for. præscr. vid. Ill. Salmat. *de sæn. trapezit. pag. 540. & seqq.**

IX. Jucunda hîc foret disquisitio, nisi nimis esset prolixa: An in eminentiori dignitatis gradu constitutis, Principibus scil. atque Nobilibus, mercatura ejusque adjutum asscuratio conveniant? Ne itaque latè evager, in Principibus distinguendum existimo, an ipsimet; an per suos mandatarios seu factores commercia exerçant. Posterius est laudabile; prius non æquè: cum id Principem, lucrandi studio assuetum, quàm facillimè à curis Regni & Principatûs abstrahat, plurimæque mala in provinciis prodigat. Conferatur il Conte Annibale Romejo *nell. suoi discors. giornat. 5. pag. 281.* Deinde discernendum, an id fiat cum subditorum damno; an in ipsorum emolumentum, & tam amplæ sint negotiationes, ut non nisi summa cum difficultate à privatis tractari possint: vel ob impensarum magnitudinem, vel ob infestis hostium insultus. Hinc acutus ille Italus Trajan. Bocalini *nell. cent. 2. ragg. di Parnass. ragg. 6.* sapienter monet: *Che i Principi tra i loro sudditi lasciassero il commercio del vendere, & del comprare i frutti, e le rendite de loro terreni, e il guadagno de lo-*

ro traffichi: mà che ogni industria douessero impiegare nella gloriosa & ricca mercantia di empir i magazzini de gli stati loro di grano, e di ogni sorte de biade necessarie al viver de gli huomini, comparate ne paesi lontani; traffico felicissimo & richissimo, i. e. Principes relinquunt subditis suis commercium vendendi & acquirendi illos fructus & redditus, qui ex ipsorum prædiis proveniunt, lucrum etiam ex eorundem negotiationibus perceptum: omnem verò industriam adhibeant in exercenda gloriosa & copiosa mercatura, ad implendum granaria sua frumento, omnisque generis ad victum humanum necessariis, comparatis in remotissimis regionibus; hæc est mercatura felicissima & ditissima. Melius denique est, ut Princeps hoc pacto, quàm duris tributis & exactionibus, ararium suum adaugeat. Prudenter haud de vulgo Politicus Joan. Bodinus lib. 6. de Republ. cap. 2. n. 650. Ego, inquit, si statuendum mihi sit, Principem mercatorem nolo; si optio detur, mercatorem malo, quàm tyrannum, & patricos viros negotiari, quàm prædari. Huic calculum suum addit Le Cynée d'Estat. au liv. 3. de l'hist. de Fr. au pag. 172. his verbis: Pourquoi ne prendra pas un Prince le train d'un marchand plustost, que d'un tyran, ou exacteur? C'est folie de penser, que la negociation deroge à la Noblesse, h. e. Quare non Princeps potius fieret mercator, quàm tyrannus, aut tributorum exactor? Stolidi est cogitatio, quòd mercatura Nobilitati quicquam deroget. Plura de illustri hac materia cupientem ablego ad Bodinum, Tholosanum, Boterum, Arnicæum, Besoldum, Læ. Zecchium, Busium, alios, à Stypm. d. c. 15. n. 34. & Marq. d. lib. 1. cap. 10. à n. 1. ad 42. allegatos. His jungi possunt Latherus de censu lib. 3. cap. 13. Casp. Klockius de Aerar. lib. 2. cap. 25. n. 22. & seqq. Saavedra id. Princ. Christ. Pol. symb. 68. p. 581. & 582. Joh. Jacob. Speidelii specul. verb. Rauffmann, n. 20. in addit. Christoph. Pelleri Polit. Sceler. demò impugnat. addit. ad c. 35. pag. 385. & seqq.

X. Quan-

X. Quantum ad Nobiles, in specie ita dictos, spectat, non possunt in illis commercia & asscuratio simpliciter vel laudari, vel vituperari: sed statuendum, non esse toto genere turpe, quod alicubi pro tali habetur. Non enim eadem omnibus sunt honesta atque turpia, juxta testimonium Corn. Nepot. in *præfat. ad vit. illustr. viros*. Et cuilibet regioni proprius quasi spiritus est, qui animos in certa studia & mores adigit; ceu Eruditus Barclajus in *Icon. anim. cap. 2.* luculenter commonstrat. Unde & diversa quoque hac de re sunt diversarum gentium judicia. In Germania, Gallia, Polonia, & potissimum in Russia, Nobiles mercaturam non magni faciunt, reputantes: *che il mestiero della guerra, l'essercitio delli armi, siano veri traffichi, & le proprie mercantie delli genti Nobili, i. e. bellica negotia, exercitia armorum, esse veras negotiationes, & Nobilibus propria commercia.* Traj. Boccal. *nell. cent. 2. ragg. di Parn. ragg. 39.* In Hispania, Anglia, Lusitania, Dania, Belgio, Nobilibus mercatura non usque aded exosa est, memores illius adagii Italici: *Nobilità poco si prezza, se vi manca la ricchezza. h. e. Nobilitas parum æstimatur, si illi desint divitiæ. Quid, quòd in una eademque Italia miris modis sententiæ hî: variant? I Neapolitani & i Lombardi nissuna cosa stimano piu contra alla Nobilità, che fare alcuna essercitio mercantile, dal qual dicono doverfi gli huomini nobili astenere, come da cosa, che possa machiare la candidezza della Nobilità.* E contrario: *i Venetiani, Fiorentini, Luchesi, & i Genovesi indifferentemente essercitano la mercantia, in modo, che i piu nobili tra loro sono per il piu mercanti di maggior facende. h. e. Neapolitani & Lombardi Nobilitati nihil magis contrarium existimant, quàm ullum mercaturæ genus exercere, à qua Nobili abstinentum dicunt, tanquam à re, quæ candidam Nobilitatis puritatem commaculare possit.* E contrario Veneti, Florentini, Lucenses & Genuenses indifferenter mercaturam exercent, eo modo, ut nobilissimi ex ipsis plerumque amplissimis commerciis operam navent, Parut. *dell. perfett. dell. vit. Polit. nell. libr. 3. p. 3.*

XI. Hæc tam varia gentium judicia ut in aliqualem consonantiam redigamus, & id, quod res est, dicamus: censemus distinguendum esse inter mercaturam vilem, sordidam, restrictam, tenuem, *en detail*, ut Galli loquuntur, Reique publicæ perniciosam; & inter honestam, splendidam, diffusam, copiosam, *en gros*, ut iidem Galli loqui amant, atque Reipubl. proficuam. Prius mercaturæ genus reprobandum; posterius amplectendum. Atque hæc distinctionibus observatis, Nobilium mercaturæ etiam non adversabuntur leges illæ Justinianæ Civiles, quæ contra Nobilium commercia produci consueverunt: Aliæ enim intelligendæ de noxiis Monopoliis; aliæ de fœda illa mercatura, quam, ut loquuntur Impm. *in l. 6. C. de dignit. lib. 12.* ultimi mercatores exercent. Quinâm verò sint *ultimi mercatores*, patet ex Ill. Salmaf. *de usur. cap. 18.* De Nobilium autem mercatura plura invenies apud Gryphiand. *in œconom. legal. lib. 1. cap. 24. num. 16. & seqq.* Arnif. *doctr. Politic. cap. 12. pag. m. 327. & seqq.* Klock. *d. lib. 2. cap. 25. num. 12. & seqq.* Stypm. *d. cap. 15. n. 67. & seqq.* Forstner. *in not. Polit. ad Tacit. annal. 3. c. 46. observ. 3. Zoëf. ad C. lib. 4. tit. 63. Wurmser. exerc. acad. jur. Public. 4. th. 26. Sprenger. axiomat. stat. 20. pag. 118. & seqq.* Limn. *de J. P. lib. 6. c. 5. n. 75. & seqq.* Christ. Lud. Dietherrum *in addit. ad Besold. Thesaur. Pract. verb. Rauffleut, n. 10. Marq. d. cap. 10. num. 42. & seqq.* Peller. *d. loc. pag. 388. & seqq.* Quid porrò statuendum sit de negotiatione ineunda, & per consequentiam de assécuratione contrahenda, cum Peregrinis, Infidelibus, Judæis, Hæreticis & Schismaticis; brevitatis studio legat qui avet apud Stracch. *de asséc. gloss. 3. n. 1. & Marquard. d. lib. 1. c. 15. per tot. ibique adductos.*

XII. Tandem hîc adhuc notandum, quòd Fœminæ, licèt aliàs munerum negotiorumque publicorum sint incapaces, *l. 2. de R. J. cum similibus*; eæ tamen ab assécuratione non arceantur. Cui enim mercatura non prohibita, illi, ut suprâ dictum, nec assécuratione prohibita. A
mer

mercaturæ autem exercitio mulieres non repelli, perspicuum tam ex Jure Civili Romano Scripto, quàm ex Jure Gentium hodiernarum, sive expressâ sanctione sive tacitâ Consuetudine introducto. Quoad jus Romanum, probant id *l. 1. §. 16. §. 21. de exercit. act. l. 4. C. eod. l. 32. §. 4. de aur. §. arg. legat. l. 7. §. 1. instit. act. l. 7. C. de incest. §. inutil. nupt.* Quoad jus plerarumque hodiernarum Gentium, testantur id de fœminis Hispanicis, Alphons. de Azevedo *lib. 5. comm. in Hispan. constitut. tit. 18.* de Belgicis, Alb. Gentilis *lib. 2. de nupt. cap. 20* de Germanis, Jus Saxonicum *Novell. Elector. August. p. 2. constit. 15.* Ordinatio Provincialis Hassiaca *de an. 1497. c. 5. §. und feind dieß.* Statuta Lubecensia *lib. 3. tit. 6. art. 21. & lib. 1. tit. 10. art. 1.* Statuta Hamburgensia *part. 2. tit. 8. art. 1.* Gail, 2. *observ. 90. n. 5. & Consultiss. Dav. Mevius comm. ad Jus Lubecens. part. 1. lib. 1. tit. 10. art. 1. n. 57. §. seqq.* & de aliis mulieribus alij passim. Vid. Marq. *d. lib. 1. c. 12. per tot.* Hucusque de *Subjêcto* Assëcurationis, seu causa ejus efficiente *Proxima.*

XIII. Est verò assëcurationis efficiens etiam alia *Principalis*; alia *Instrumentalis.* Illa sunt ipsi patroni & domini negotiorum Assëcurans & Assëcuratus, in propria persona assëcurationem contrahentes. Hæc sunt illorum Factores atque Ministri, qui, dominis & patronis absentibus, vel alia negotia agentibus, jussu ac nomine illorum, contractum hunc expediunt: item Notarii, qui instrumentum assëcurationis seu Pollicem conficiunt: Proxenetæ, quorum, tanquam mediatorum, beneficio & interventu assëcuratio inter assëcuratorem & assëcuratum sæpe initur, &c.

XIV. Assëcurationis Efficiens denique est vel *Solitaria*; vel *Socia.* Illa est is, qui absque aliis mercatoribus sociis assëcurationem vel petit vel promittit. Hæc sunt illi, qui, sociata commercia tractantes, assëcurationem vel postulant vel pollicentur. Dantur enim certa Collegia assëcurantium, quæ ne periculum fortè contingens

unum nimis gravet, communibus sumptibus damnum refarciunt. Cum autem Stypman. *d. c. 7. n. 275.* moneat, in controversiis illis, si plures affecuratiōem faciant, & socii seu correi debendi vel credendi fiant, illud obtinere, quod alibi de duobus reis dicitur; lubet tantum ea de re duas hęc proponere quęstiones.

XV. Altera est: An affecuratio quoque pertineat ad merces Caji, si eam Seji mandato Caju procuravit de mercibus ad Sejum & quoscunque alios spectantibus? Resp. aff. Nec obest determinationi nostrę, *l. 18. C. de solut.* ex qua nonnulli colligunt, quodd in sermone generali non contineatur persona loquentis. Quam dura enim sit hęc collectio, imo falsa sapius, ostendit Nobilissimus Jctorum Antesignanus Dionys. Gothofredus *ad hanc leg. lit. d. & ad l. 29. §. 3. lit. g. de pignor. §. hypoth.* Distinguendum igitur cum Straccha *tr. de Affecur. gloss. 10. n. 8.* inter negotia odiosa & favorabilia. In illis, si generalis sit dispositio, persona loquentis non comprehenditur, quia in dubio quis se ipsum ligare, sibi que obesse velle non pręsumitur. In his dicentis persona continetur, cum charitas ordinata a se incipiat, *arg. l. 6. C. de servit. §. aqua.* Ex subjecta denique materia facillē concludi potest, an in generali locutione includenda sit persona loquentis. Sic & hoc loco id suadet subjecta materia; & verba generaliter prolata: *§. ad quoscunque alios* &c. ostendunt, eam affecurantis fuisse voluntatem.

XVI. Altera: An sponso securitatis, Sempronio egr. pręstita, ad communes Sociorum merces sit extendenda; ita ut calamitate subsecutā affecurans pro omnibus mercibus teneatur; si hic, qui Sempronii mercium, in navi Pegafo v. c. collocatarum, periculum in se receperat, postea comperiat, illas merces non solius fuisse Sempronii, sed cum aliis sociis communes? Resp. in diversa hęc abeunt Dd. aliis affecuratiōem hanc ad communes sociorum merces porrigendam esse Negantibus; aliis Affirmantibus, Negant id Santerna *d. loc. part. 3. n. 8.* §

Et seqq. Stracch. d. gloss. 10. num. 9. Et ult. Ant. de Gamma decis. Lusitan. dec. 181. n. 4. Alvar. Valascus consult. regn. Lusit. 64. Affirmat Marquard. d. c. 13. num. 41. 42. Et 43. qui Santernam d. n. 58. secum sentire, ait, in quo tamen (liceat cum tanti Viri patientia hoc monere) fallitur, uti patebit d. locum Santernæ evolventi. Item Kurick, d. loc. pag. 14. Priores adducunt pro se l. 126. §. 2. de V. O. voluntque assecurationem tantum validam esse quoad merces Sempronii, quas is pro sua portione navi immiserat, arg. l. 80. de R. J. l. 7. pr. de except. rei jud. l. 13. §. 2. de reb. cred. l. 5. §. 1. de legat. 1. l. 27. de damn. insect. Posteriores, qui tuentur, pro parte etiam Sociorum assecurationem hanc valere, præsidium quarunt in l. 5. §. 2. de legat. 1. l. 25. de V. S. l. 1. §. 4. de V. O. l. 110. l. 147. de R. J. c. 35. c. 80. de R. J. in 6to.

XVII. Censemus autem, dissidentes hæc opiniones commodè conciliari posse, si prior vera intelligatur, quantum ad rigidioris juris observantiam; posterior, quantum ad consuetudinis & praxedis æquitatem. Æqualitatem quippe in contractibus servari, æquitati quàm maxime congruit, per l. 81. pro socio. Non debet enim quod uni non licet, alteri licere, l. 1. C. de cupress. lib. 11. Quod si igitur assecurator, rebus salvis, omnem pecuniam, pro assecuratione receptam, lucraturus fuisset; suggerit æquitas, ut, mercibus communibus extinctis, damnum earum universim idem restauret. Et huc inclinatur ipse Straccha d. n. ult. ubi dicit, quòd contraria sententia (contra quam nempe hæctenus disputaverat) ex usu & mercatorum consuetudine defendi posset, se non negare, si forsitan de eo constaret, quòd mercatores, supra relato modo se assecurari facientes, pecunias assecuratas, sequito naufragio, consequi soleant: mos enim eorum inter eos servandus esset. arg. l. 23. de O. Et A. l. 17. C. de collar. c. 9. x. de constit. Non obstat verò posteriori ac usu magis comprobatae sententiæ, quòd Sempronius de suis tantaxat mercibus mentionem fecerit; & quòd Sempronii

nii eæ merces propriè non videantur, quas communes habuit cum aliis. Resp. enim, nostrum quoque esse, quod commune est, l. 5. §. 2. de leg. 1. & l. 49. de R. N. Conf. August. Barbosam de appell. verb. utriusque jur. signif. appell. 151. n. 2.

C A P U T IV.

De

Affecurationis Materia.

I.

QUod eruditè eruditus naturalium rerum mystes Joach. Bursèrus *introd. ad scient. natural. lib. 1. c. 1. de causa efficiente naturali & artificiali* asserit, idem nos hïc de morali seu civili affirmare possumus. Scilicet, quotidiana experientia docet, à causa efficiente *naturali* nunquam produci effectum, nisi quid præstò sit, quod efficientis actionem suscipiat. Ignem nunquam videas calorem producere, nisi prope se habeat stipulam, chartam, lignum, vel aliud hujusmodi, quod calorem & ignis formam in se recipiat. Frigus nunquam efficit glaciem, nisi adsit aqua, similisvé liquor, qui vi illius concreset, & glaciæ naturam suscipiat. Gallina nunquam parit pullum, nisi præjaceat ovum, ex septimanarum aliquot incubatu varias mutationes suscipiens, tandemque in gallinam transiens. Sic & in artificialibus, *artifex* non parat cistam, calceum, clavem, &c. nisi in promptu habeat asseres, corium, ferrum, adeoquæ materiam, in quam agat, seu quæ laborem vel actiones artificis recipiat. Pari modo in negotiis *moralibus* seu *civilibus* causa Efficiens nullum effectum producet, nisi adfuerit præexistens aliqua materia seu objectum, circa quod agendo versetur. Magistratus
sub.

subditos non gubernabit, nisi habuerit subditos, qui gubernentur. Jctus jus non interpretabitur, nisi existat jus, cui interpretatio applicetur. Medicus corpus non sanabit, nisi detur corpus, quod sanitatem recipiat. Idem judicium de cæteris. Cùm ergo hæc ita sint, nec mercator nec alius quisquam assecurationem unquam ritè contrahet, nisi aduerit materia aliqua seu objectum, super quo assecuratio fiat. Proximum itaque est, ut cùm de assecurationis causa Efficiente in præcedenti capite egerimus, in hoc de Materia ejusdem agamus.

II. Est verò assecurationis MATERIA sive OBJECTUM, incertum periculum omnium rerum mobilium, quæ in commercio sunt, ac præcipuè navis & mercium varii generis: ut olei, vini, argenti vivi, sacchari, uvarum passarum, ficuum, salis, batyri, caseorum, &c. Poterunt igitur omnia assecurari, quæ vel jure scripto, vel consuetudine, vim juris habente, assecurari non prohibentur. Prohibentur verò assecurari (1) Merces vel bona ab assecurato in navem non illata. Ordinat. Philipp. II. art. 3. Non entis enim nulla sunt accidentia; sicuti nec emtio rei non existentis, l. 8. pr. de contrab. emt. l. 1. l. 7. de hered. vel act. vend. nec legatum, quod in hoc universo non reperitur, valet, l. 108. §. 10. de legat. 1. l. 1. §. pen. de dor. præleg. Hæc quippe assecuratio si affectum suum parere posset, sequeretur hoc absurdum, quòd privatio Logica posset dari absque habitu præexistente. Quin imò fingens, se merces in navi habere, quas re vera ibi non habet, dolum committit, & quidem talem, qui causam contractui dat; eò quòd materia contractus assecurationis deficiat, & assecurator rerum in navi exstantium periculum suscipere intendat, proindeque in eas tantum consentiat. Vid. Stracch. gloss. 6. n. 6. § 7. Gamm. decis. Lusit. 181. n. 2. Molin. de J. & J. tom. 2. tr. 2. disp. 507. n. 8. Scacc. de commerc. §. 2. q. 7. ampl. 10. n. 19. § seqq. Bonacin. theol. moral. tom. 2. tit. de contractib. disp. 3. quest. 1. punct. 3. num. 3. Lugo de J. & J. part. 2. disp. 31. sect. 7. num. 100. § 101.

F

Stypman.

Stypman. *d. cap. 7. nun. 287. & 288.* Nic. Schaffhaus. *disp. de assur. th. 29.* qui, teste Marquardo, ad opposita respondet. Marquard. *d. c. 13. n. 23.* Et hæc procedunt, quum nullæ merces navi impositæ fuerunt. Quodsi verò assicuratus quasdam merces navigio immisit, sed in majori quantitate, quàm re ipsâ in navi fuerunt, assicurari curaverit, tum, naufragio vel direptione secutâ, assicurator non tenetur, nisi de parte mercium, quæ reapse in navi existit. Santern. *part. 3. n. 10.* & *seqq.* Stracch. *d. n. 6.* Bonnac. *d. n. 3.*

III. (2) Merces assicurato non missæ. Degit aliquis in Belgio v. gr. atque indè factori, ut vocant, suo in India præcipit, ut in navi, cui nomen Leonis, merces certas sibi mittat, existimansque has merces venturas, assicurationis contractum de illis init: quia autem merces illæ postea ex India non mittuntur, assicuratio hæc corruit. Si tamen pars illarum mercium mittatur, tenetur assicuratus ad pretium assicurationis pro quantitate mercium, quæ missæ sunt, & assicurator ad earundem mercium valorem, si perierint; non etiam ad merces non missas. Ratio hujus decisionis est, quia hic contractus censetur factus ex hypothese, quòd merces mitterentur; illis autem non missis, defuit omnimode consensus assicuratoris. Item mercium parte solùm missâ, defuit similiter assicuratoris consensus, quoad partem reliquam, quæ missa non fuit. Et hæc est sententia Molinæ *d. disp. 307. n. 7.* Ordinatio autem Philippi II. *art. 16.* & Ordinatio Amstelrod. *art. 22,* (quas praxis, non verò Molinam sequitur) statuunt, quòd nemo bona, quæ nec mittit, nec ipsi mittuntur, assicurari curare possit: si tamen id factum fuerit, concedunt ab assicuratore pretium assicurationis repeti posse, dummodo huic pro habita molestia simidium de centum relinquatur. Grot. *isag. ad jurispr. Holland. part. 24. p. 155.* Loccen. *de jur. marit. lib. 2. c. 5. n. 16.* Kurick. *d. diatrib. p. 12. n. 6.* Spectat huc illa quæstio, quam sic fallitate in mercibus asportatis movet, & ferè eadem ratione,

ratione, quâ Molina modò expositam, solvit Lugo *d. scilicet. 7. n. 99.* quem, si placet, videas.

IV. (3) Merces & naves affecurationis tempore jam direpta vel submersa, *affecurato* id nesciente. Quamvis enim constaret, merces navi illatas fuisse, navigiumque ante contractam affecurationem jam vela solvissè; si tamen tempore affecurationis factæ merces à piratis raptæ, aut navis capta, vel à fluctibus absorpta fuerit, affecuratio hæc invalida est. Res namque, ad quam fit securitatis promissæ relatio, tempore, quo initur affecuratio, in rerum natura non amplius integra existit, aut non est in commercio ejus posita, ad quem antea spectabat. Deinde affecurator non præteritum, sed futurum & imminens periculum in se recipit. Ordin. Phillip. *art. 4. ibi: Fehne Affecurantie mogen gedahn werden op goeder die dietet van der Affecurantie sollen wesen gevericht* rivet item *art. 5. dat ten eyde van der Affecurantie so danich Schip en goet was in Wesen.* Elb. Leoninus *consil. 22. n. 2. 3. § 8. Christinæ decis. cur. Belgic. vol. 2. decis. 103. n. 5. Loccen. c. 5. n. 9. Mastrillus decisio. regn. Sicil. lib. 3. decis. 284. n. 56. Kurick. d. loc. pag. 8.* Nisi scilicet expressè hoc actum, ut teneri affecurator velit, etiam si tempore contractûs celebrati navis vel merces casus adversos passæ fuerint: id quod ex Pollice apparebit. Deficit hîc porrò consensus affecurantis, qui si scivisset, navem vel merces jam esse deperditas, huic contractui nunquam se immiscuisset. Deficit demum etiam consensus affecurati, huic quippe (præsuppono eum virum bonum atque integræ vitæ studiosum) si de rebus amissis constitisset, propriâ eum stimulante conscientia, affecuratori hæc compedes non injecisset. Similis casui nostro est ille, qui in l. 57. pr. de contrab. emt. continetur: *Domum emi, inquit ibi Jctus Paulus, cum eam § ego § venditor combuslam ignoravimus, Nerva, Sabinus, Cassius, nihil venisse, quamvis arca maneat, pecuniamque solutam condici posse, ajunt.* Adde & Rot. Genuens. *decis. 102. n. 4. § 5. Statuta civitatis*

tatis Florentinæ official. securit. n. 6. Marq. d. cap. 13. n. 27.
 § 28. Non me quidem fugit, sententiam hoc aphorismo
 propositam haud arridere doctis quibusdam Viris, uti Mo-
 linæ, Gamma, Stracchæ, Scaccia, Bonacina, Rulando,
 Stypmanno, aliis, qui tamen nullam (quantum videre li-
 cuit) rationem aut legem pro sua opinione proferunt. Re-
 peto igitur jactatum illud vetustate proverbium: *Amicus*
Socrates, amicus Plato; magis amica veritas. Interim tamen
 non diffitemur istorum Dd. placitum quibusdam in locis
 quoad praxin robur suum obtinere; cum & ipsa Ordinat.
 Amstelrod. art. 20. id approbet, interque cives suos va-
 lere jubeat. Absit autem ut hinc universale jus constituas:
 non enim ex scitu unius aut alterius populi; sed ex ipsa
 contractus natura controversia hæc dijudicanda.

V. (4) Merces & naves affecurationis tempore
 jam direptæ vel submersæ, *affecurato* id sciente. Ordinat.
 Amstelrod. art. 21. H. Grot. d. part. 24. pag. 153. Si
 enim is, qui affecurationem petit, citius quam alii resciscat,
 res jam periisse, vel in eo statu esse, ut certissime
 periturae sint, non potest ab alio, premio promisso,
 securitatem rerum illarum exigere. Incertus quippe rei
 eventus ad hunc contractum requiritur, attestante Filliucio
 d. tract. 37. cap. 1. is autem hoc in casu jam evanuit.
 Uterque etiam contrahentium lucro & damno expositus
 esse debet, quod conventio hæc æqualis ac justa sit; at hic
 affecuratus damno non amplius est subjectus, sed lucrum
 solum, nempe valorem rerum, quæ perierunt, ab affe-
 curatore captat. Adest & hic dolus affecurati, qui eo
 ipso, quo petit affecurationem, afferit, res illas non esse
 deperditas, vel se ignorare id factum esse, quod jam evenisse
 satis edoctus erat. Conf. Stracch. gloss. 27. num. 4.
 Gamm. decis. 181. n. 1. Molin. d. disp. 507. n. 4. § 6. Leonin.
 d. cons. 22. n. 9. Scacc. d. § 1. qu. 1. n. 132. Bonacin.
 d. punct. 3. n. 3. Lug. d. sect. 7. n. 95. § 97. Ruland. de comm.
 miss. part. 4. lib. 2. cap. 16. n. 19. Stypm. d. cap. 7. n. 299.
 Hahn. ad Wesf. τ. de præscr. verb. n. 4. Struv. ad ff. exerc.
 25. th.

27. *ib.* 47. Brandmyll. *in manud. ad jus Civ. & Can. diff.*
 SPONSIO NON EST LICITA. *pag. 481. Marq. d. c. 13.*

n. 29. *& seqq.* Kurick. *d. loc. pag. 9.*

VI Consequens ergo est, ut affecuratus, affecuratore hoc pacto fallens, rerum, quæ amissæ sunt, valorem petere nequeat; sed solum pretium, quod pro affecuratione dedit: solvendo expensas omnes, si quæ factæ sunt in celebrando hoc contractu, atque satisfaciendo affecuratori, si quod aliud damnum ei emerit, aut lucrum ei cessavit, ob hunc contractum, quia fortè ea de causa destitit ab alio contractu, in quo aliquid lucratus fuisset. Ita sentiunt Molina *d. n. 4.* Et Lugo *d. n. 95.* Verùm Marquardus *d. loc. num. 30.* existimat, affecuratum teneri implere hunc contractum, in pœnam, quòd falsa asseruerit, affecuratoremq; deceperit, *arg. l. 13. §. 6. de act. emt.* Aded, ut affecurator quod accepit retinere, & nondum solutum ac residuum pretium exigere queat: veluti datum ac promissum ob affecurationis causam, quæ, etiamsi periculum ipsum cesset, non deficit. Maximè in sciente, qui sibi imputet, quòd mentiendo alium defraudare, bonam fidem evertere, nec non clandestini instar furis, cui mendax similis est, *arg. l. 68. in fin. ad L. Falcid.* ubi vid. Gothofred. *lit. a. alienis pecuniis insidiari voluerit.* Affecuratus igitur, qui hoc modo affecuratorem ad contrahendum pellicit, hunc contractum vitiat in odium sui, & favorem affecuratoris; quemadmodum in simili casu loquuntur Santern. *de ass. part. 3. n. 15. & 19.* & Stracch. *gloss. 6. n. 9.* Imò addit hic, quòd hujusmodi fraudatori præter jam dicta, crimen etiam Stellionatus possit objici.

VII. Unde autem colligi queat, affecuratum casus sinistri notitiam habuisse, ejus rei varios investigandi modos Dd. hîc tradunt. Communiter illa scientia colligi solet præsumptione ex itineris distantia, & temporis spatii, quod intra affecurationis contractæ diem, & illud momentum, quo merces perierunt, effluxit, Gamm. *d. n. 1.*

Marq. d. n. 30. Hinc dicit Ordinatio Amstelrod. art. 21. Quòd, si tantum temporis à tempore submersionis, corruptionis, vel deprædationis intercefferit, ut interim affecuratus, mari vel terrâ, notitiam hujus casûs habere potuerit (tria milliaria in duas horas computando,) tùm affecuratio irrita & nulla sit; præsumaturque affecuratum idipsûm tempore affecurationis factæ jam scivisse, nullâ in contrarium probatione admisâ. Ab his diversum sentit Molina d. loc. n. 5. cum Alv. Valasc. consult. 64. n. 9. reputantes, scientiam ex sola temporis mora, in quo nunciûs advenire potuit, non sufficienter probari; cùm variis de causis haud rarò contingat, ut nunciûs in itinere retardetur, ita ut intra prædictum tempus loco se non sistere, idque affecuratus ignorare possit. Equius autem judicat, si prudentis arbitrio ex circumstantiis concurrentibus id censendum relinquatur. Idem urget Stracch. gloss. 27. n. 6. contendens, totum hoc negotium religioni judicantis committendum esse, juxta l. 137. §. 2. de V. O. Nam in universum, ait idem, quoties de tempore quaeritur, religioni jus dicentis id committitur, l. 16. §. fin. cum l. seq. ex quib. caus. major. in integr. rest.

VIII. An autem, & quare hæc casûs sinistri notitiæ per conjecturas, verisimilitudines, præsumptiones & indicia probari possit; de eo videatur Scacc. d. q. 1. n. 158. Item: An istæ probationes de notitiâ casûs adversi sint arbitrariæ, n. 159. Item: An multæ oriri possint conjecturæ ad conjecturandum notitiam casûs sinistri, & quæ sint hæc conjecturæ, n. 160. & multis seqq. Observandum hic adhuc, sub præsentî casu non contineri eas merces vel naves, de quibus affecuratus (qui diu nihil de iis exaudiverat) dubitans, an salvæ an deperditæ sint, caveri sibi curat in eventum Boni vel Mali nunciî. Hæc enim in specie si affecuratus juramento probare velit, ante cautionem præstitam nihil certi sibi de damno constituisse, tenetur affecurator affecurationi stare, vel, affecuratum scientiam dicti casûs habuisse, probando evincere. Ordinatur.

dinat. Amstelrod. art. 6. § 21. Loccen. d. c. 5. n. 8. Marq. d. loc. n. 33. Kurick. d. pag. 9. § 13. n. 7.

IX. (5) Merces & Naves affecurationis tempore jam in tuto existentes, *affecuratore* id sciente. Quod si etenim affecurans ex amicorum literis clam aliis perdidicit, hæc res in propositum portum jam salvas penetrâsse, & postea contractum affecurationis cum affecurato ineat, suâ sponte hic contractus collabascit. Contractus siquidem avertendi periculi (loquor cum immensæ doctrinæ & accurati judicii scriptore Hug. Grotio J. B. & P. lib. 2. cap. 12. num. 23.) quem affecurationem vocant omnino nullus erit, si contrahentium alter rem, de qua agitur, aut salvam quò destinabatur pervenisse, aut periisse sciverit: non tantum ob paritatem, quam exigit contractuum permutatoriorum natura, sed quia propria materia hujus contractus est damnum sub ratione incerti. Nihil igitur pretii affecurator nomine hujus contractus ab affecurato jure petere potest; & si quid jam accepit, ad ejus restitutionem tenetur. Debet item affecurato refundere, si quid in contractu hoc celebrando expensum sit, atque refarcire omnia damna, quæ ob affecuratoris dolum affecurato obvenerunt. Contractus quippe hic confectus fuit per dolum dantem causam contractui. Nam, si is, qui petiit affecurationem, compertum habuisset, navem & merces determinato portu jam potitas fuisse, non utique contractum hunc iniisset, aut quicquam affecuranti tradidisset. Jung. Molin. d. n. 4. § 6. Bonacin. d. n. 3. Lugo d. n. 95. § 97. Filliuc. d. c. 1. Leon. Consil. 22. n. 7. Loccen. d. n. 8. Hahn. d. n. 4. Struv. d. th. 47. Brandm. d. pag. 481. Joh. à Felden in annot. ad H. Grot. de J. B. & Pac. lib. 2. cap. 12. n. 23.

X. Quærent hoc loco quidam Scholasticorum: An is, qui per Astrologiam novit, in mari non futuras tempestates; aut ex Amicorum literis percepit, mare à piratis liberum ac tutum futurum: an, inquam, qui hæc ante contractam affecurationem scit, eo contractu cum alio celebra-

celebrato, tantum præmium petere & accipere queat, quantum peteret & acciperet alius, qui hæc ignoraret? Resp. In Negativam propendent Bonacina & Lugo: Affirmativam amplectuntur Lessius, Frillucius, &c. Nos posterioribus calculum nostrum apponimus. Scientia etenim non futuræ tempestatis in mari, quæ ex Astrologia hauritur, ut plurimum fallax est. Nautæ quidem ex siderum motu, situ, aspectu & lumine, multa per experientiam didicerunt: quomodo v. c. quando, & ubi commode sit navigandum: an præsentī die inflet tempestas: quo tempore æstus marinus ebullire incipiat aut desinat, magisque vel minus pontum inflet, ubi locorum commorentur, & similia. Nequaquam tamen vel Nautæ vel ipsi Astrologi ex stellarum collocatione certò prædicere queunt, quòd in tanto temporis spatio, quo res assicurata ad destinatum locum pertingant, nulla maris perturbatio extitura sit. Nonne repentina sæpius in pelago oritur tempestas, quæ nec à nautis nec ab astrologis prævisa fuit? Nonne hinc maris *pellacia* nomen invenit, quòd nautas suâ tranquillitate ad navigandum pellectos fallat, in horrendas tempestates subitò erumpens? Indè naturæ indefessus scrutator Lucretius *lib. 2. de nat. rer.* nautis hæc præcepta dat:

*Insidi maris insidias viresque dolumque
Ut vitare velint, nève ullo tempore credant
Subdola cum ridet placidi pellacia ponti.*

Nonne etiam illi flatus, qui terræ motus efficiunt, & postmodum è cavernis suis erumpunt, uno momento haud rarò mare ita violenter invadunt atque exagitant, ut vix navis aliqua in æquore salva remaneat? Hanc verò flatuam eruptionem ex astrorum dispositione quem semper prævidere posse, illud est, quod pernegamus.

XI. Relatu digna sunt, quæ Philosophicæ scientiæ primus condus Derodon *dans son discours contre l'Astrolog. Judiciair. au commenc. de astris ipsorumque effectis edisserit: Les Philosophes, dicens, remarquent trois sortes d'effects futurs*

futurs dans la nature; les uns qu'ils appellent nécessaires, les autres probables, & les derniers libres ou purement contingens. Les effets nécessaires sont ceux, qui ont une cause nécessaire dans la nature, qui les doit produire infailliblement, comme les conjonctions des Planetes, ou leurs Eclipses, qui procedent d'un mouvement certain & réglé des astres, & ainsi ces effets peuvent estre certainement connus & prédits dans leur causes. Les effets probables sont ceux, qui ont une cause seulement probable & dispositive en la nature, comme le temperament de l'air & de l'homme, sur lesquels les Astres donnent vrai-semblablement quelque disposition. Et enfin, les effets libres ou purement contingens, sont ceux, qui viennent d'une cause libre, ou bien purement contingente, comme sont le mariage, la guerre &c. qui dependent du conseil libre ou de la volonté des hommes. h. e. Philosophi tria genera effectuum futurorum in natura observant; alios appellant necessarios, alios probabiles, alios denique liberos & mere contingentes. Necessarii effectus sunt illi, qui causam necessariam in natura habent, quæ infaillibiliter illos debet producere, ut conjunctio Planetarum, aut eorum Eclipses, quæ ex certo & ordinato stellarum motu proveniunt, & ita in suis causis hos effectus certo quis præcognoscere & prævidere potest. Probabiles effectus sunt ii, qui solum causam probabilem & dispositivam in natura habent, ut temperamentum aëris & hominis, in quos astra verisimiliter aliquam influentiam habent. Liberi tandem aut pure contingentes effectus sunt illi, qui à causa libera, aut pure contingente oriuntur, uti sunt matrimonium, bellum &c. quæ à libero consilio aut à voluntate hominum dependent.

XII. Ex hisce colligi potest, effectus, quos ratione tempestatum ex astris discimus, non esse necessarios, sed tantum probabiles; cum temperamentum aëris, sub quo est tempestas continetur, probabilis saltem astrorum effectus sit, qui aliter atque aliter se habere potest: eosque proinde affecurationem illam, quin eo, quo dictum est, modo fiat, non impedire. Clarius atque dilucidius idem
 G affirmat

affirmat piâ memoriâ Venerandus Summusque Theologus Frider. Spanhemius, Academiae Lugduno-Batavae Lumen quondam splendidissimum, *dubior. Evangel. part. 2. dub. 33. n. 6.* ubi dicit, quod ex astri vel constellationis dominantis observatione argumentum duci possit at siccitates, tempestates, eluviones, & id genus alia praedictanda, sed illatione tantum *probabili*; quia praeter causas illas universales & remotas, aliae multae intercedunt, quae ad vim ab aethere demissam vel remittendam, vel arcendam prorsus, multum momenti habent. Adde & Cl. Joh. de Mey *sacr. Phisiol. part. 1. cap. 1. loc. 6.* Quandoquidem itaque conclusiones, quae ex sideribus petuntur, probabiles saltem sint, tempestasque contra astrarum dispositionem & astrologorum conjecturas in mari oriri possit, ex hoc capite assecurans prohiberi nequit, quin pro hac assecuratione tantum pretium percipiat, quantum perciperet is, cui haec incognita. Nec alterum caput tanti est, ut assecurator propterea minus, quam alii acceptare debeat ab eo, qui assecurationem exigit. Posito enim, assecuratorem ex amicorum literis intellexisse, quod piratae hoc vel isto tempore omnino navigare nolint, & forte consilium illud jam mutare nequeant; alia tamen pericula navi & mercibus assecuratis accidere possunt: puta arresta, repressalia, mercium corruptio, navis combustio: item ea, quae Jus Hanseaticum Maritimum tit. 10. enumerat.

XIII. (6) Merces illicitae, in quibus mercaturam exercere prohibitum est. Quamvis enim assecurator generaliter mercium, in certa navi existentium, periculum suscepisset, susceptio tamen ista periculi haud quaquam ad veritas merces trahenda est; cum in mercibus illicitis nullum sit commercium. Unde, si assecurator antea ignoraverit, ejusmodi merces in navi fuisse, illaque, tanquam illicitae, à Fisco alicubi auferantur, non tenetur assecurator ad illarum valorem assecurato restituendum; culpa namque & dolo assecurati haec merces clam assecuratore

ratore navi immiffa fuerunt. Vide hac de re elegantem textum in l. 3. C. de nauic. fœn. Stracch. gloss. 5. n. 1. § 2. Ruland. d. loc. n. 9. Stypm. d. c. 13. n. 289. Loccen. d. c. 5. n. 7. ubi ex Santerna addit: Si verò istiusmodi merces integræ & salvæ domum venerint susceptori periculi, pretium pro iis petenti, non denegabitur; ille enim bonâ fide pactus est. Quænam autem sint & dicantur merces illicitæ, non usque aded expeditum, cum illæ, quæ alibi vetitæ, alibi sint licitæ. Sic frumentum extra provinciam portari, multis in locis prohibitum est. Marq. d. tract. lib. 2. cap. 1. num. 35. Et de jure Justiniano, frumentum commerciorum causâ ad hosles Imperii Romani non sine capitis periculo exportare licet. Frumentum enim hostibus vendari, leges vetant, l. 11. pr. de publican. § veteral. cum Romano Imperio perniciosum, & proditioni proximum sit, hosles, quos indigere convenit, frumento adjuvare ut in simili casu ratiocinatur l. 2. C. quæ res export. non deb. Stracch. d. gloss. 5. n. 4. § 5.

XIV. Idem jus inhihet facultatem ad barbaricum transferendi vini, olei, & liquaminis, nec gustus quidem causâ, aut usûs commerciorum, l. 1. C. d. tit. Sub pœna quoque capitis in prædicto jure interdictum est, hostibus & barbaris vendere, & ad illos transportare ferrum, cotem ferro subigendo, loricas, scuta, arcus, sagittas, spathas, gladios, vel alterius cujuscunque generis arma, d. l. 11. de publican. d. l. 2. C. quæ res export. l. un. C. de littor. § itin. custod. lib. 12. Nov. 85. c. 1. Stypm. d. loc. part. 3. c. 6. à n. 87. ad 94. Klock. de arar. lib. 2. c. 25. n. 47. In hostium etenim partibus est. qui bello necessariæ hosti administrat: sicut verè sed paulò alio in casu Imp. Justiniano respondebat Amalefuenta Gothorum Regina, apud Procopium lib. 1. de bell. Goth. Quod & hodie Magistratus passim observantes tormenta, aliasvé machinas bellicas, pulverem item tormentarium, sulphur, pulverem nitratum, ferrum, lignum, aliaque, quibus unctiones exteræ contra nos robustiores redderentur, extra patriam eve-

here subditis sub gravissimis pœnis interdixere. Marq. d. c. 1. n. 46. § 47. Si quis verò novisse cupiat, quænam in specie merces hoc tempore inter veritas computentur, præ cæteris consulat Leonis ab Aitzema *Tract. Hispanico-Belgicos, in histor. pac. Belg. pag. 710.* ut & *Diarium Europ. contin. 6. in append. tractatus Gallie Regis cum Civitatibus Hanseaticis An. 1659. die 10. Maj. Lutetie Parisiorum initi. item Continuat. 7. art. 27. pag. 368.* Fœdus Galliarum Regis & Confederati Belgic. An. 1662. confectum, ut & *Append. Contin. 7. art. 11. pag. 364.* Instrumentum fœderis inter Reges Britannie & Suecie An. 1661. die 1. Octobr. Londini conclusi. Hic recenseri videbit omnia arma ignita, eorumque apparatus: qualia sunt, tormenta, bombardæ, mortaria, petardæ, bombi, granatæ, faussisæ, circuli picati, tormentorum sustentacula, furcæ, balthei, pulvis tormentarius, restes igniariæ, sal nitrum, globi, hastæ, gladii, galeæ, cassides, loricæ, bipennes, spicula, equi, catapultarum thecæ, aliaque instrumenta bellica. Item frumentum, triticum, legumina, sal, vinum, oleum, vela, restes, ephippia &c. quæ omnia Gallis dicuntur *les marchandises de contrebande.* Conf. Kurick. *quest. illustr. 18.*

XV. Præterea & legibus Imp. Romanorum capitalis pœna dictata fuit iis, qui conficiendi naves incognitam antè peritiam barbaris tradidissent, l. 25. C. de pœn. Et Jure Canonico c. 6. § 17. x. de Juda. & Sarrac. excommunicantur, rerum suarum privatione mulctantur, atque capientium servi fieri jubentur, qui contra ipsum Christum & populum Christianum Sarracenis arma, ferum, ligamina galearum deferunt: ii etiam, qui galeas eis vendunt, vel naves, quique in piraticis Sarracenorum navibus curam gubernatoris exercent, vel machinis, aut quibuslibet, aliis aliquod eis consilium, vel auxilium in dispendium terræ sanctæ impendunt. Sic quoque An. 1563. in communi conventu, Lubecæ habito, Civitates Hanseaticæ publico decreto prohibuerunt, ne commercio Christianorum, barbari, & imprimis illius temporis Moscho-

Mofchorum tyrannus Johannes Basilides, rariores artes ipsis ignotas, & quæ ad rem navalem, militarem & tormentariam pertinent, edocerentur. Thuan. *hist. lib. 36.* At verò licet hujusmodi edicta & pœnæ prudenti & Reipubl. Christianæ utili consilio fuerint constituta: ne videlicet subditi suis ingeniis & arte barbarum vires contra se atmentent & instruerunt; ferum tamen nimis videtur, hodie tale quid prohibere. Hæ etenim artes omnibus ferme populis nunc cognitæ sunt, aut peritorum industriâ pecuniæ studio passim traduntur. Loccen. *d. loc. lib. 1. cap. 2. n. 2.*

XVI. Quibusdam etiam in regionibus prohibita est exportatio, & consequenter affecuratio, pecuniæ, auri & argenti infecti: qua de re pluribus tractant Le Conseill. *d'Etat au chap. 42. pag. 213 & seqq.* Bodinus *de Reipubl. lib. 6. cap. 3.* qui tamen hoc nec præcaveri posse, nec Reip. utile esse videri, existimat. Klockius *d. loc. cap. 24. per tot.* alii. Loquuntur scil. rerum gestarum monumenta, quòd Reip. Moderatores extra fines territorii pecuniam &c. prætextu exoticarum mercium ad externos exportari non facillè patiantur, quodque multorum Principum legibus id quàm severissimè interdicatur. Impp. Gratianus, Valentinianus & Theodosius *in l. 2. C. de commerc. & mercat.* suppliciiis coërcendos esse volunt, qui barbaris aurum præbent: permittunt verò Romanis mercatoribus, ut liceat ipsis aurum apud barbaros inventum, subtili ingenio his subtrahere & auferre. Concludit hinc Ant. Peretzius *comment. ad d. tit. C. n. 1. in fin.* Hispanos ejusmodi subtili ingenio usos, nuper ab Indicis populis aurum optimo jure sibi vindicasse: quæ an cum veritate historica, sanioribusque Politicæ principiis, conveniant, nunc inquirere haud licet. Cœterum in Recessibus Imperii Germanici saluberrimè quoque cautum, ne argentum & aurum infectum, vasa etiam argentea, præterquam deaurata, item ducati probi, aurumque Rhenanum signatum ullo pacto exportentur; secus facientes, cor-

G 3

pore

pore bonisque mulctentur. Petr. Denaissius in *jur. Cameral.* tit. 192. num. 20. § 47. ubi Recessus enumerat, in quibus hæc ita disponuntur.

XVII. Tale decretum, de pecunia non exportanda publicatum, valde urgebat Sapientissimus Elector Palatinus Fridericus III. An. 1569. cum Italis merces & pecunias abstulerat, & Heidelbergam transferri curaverat. Historiam hanc plenè ita narrat gravissimus Historicorum Thuanus *hist. lib. 43. tom. 2. pag. 2.* Palatinus septemviri An. 1568. cognito, commercii liberi specie magnam monetæ vetitæ summam ab Institoribus Italis per Germaniam secundo Rheno exportari, Manhemii, qui locus vectigali exigendo destinatus est, navigium per suos XII. Kalend. Martii inibet, & omnes merces in illud impositas, pecuniam item, Heidelbergam transferri curat, ubi & ejus descriptio facta est. Et licet Genuenses cum commendatitiis literis Sabaudia Ducis eadem reposcerent, Palatinus contra Imperii Decretum, An. 1569. de moneta non exportanda promulgatum, urgebat, & pœnam defraudati vectigalis commissam arguebat, dimissis cum rei, uti gesta erat, testimonio publico Mercatoribus ac Nautis. Sed contentio ista Albani Ducis interventu tandem composita fuit, videlicet ut Genuenses se culpâ minimè vacasse vel caruisse ostenderent. *Hæc Thuanus.* In Recessibus Hanseaticis antiquis similiter ita statuitur: Nemo mercatorum, ex hisce civitatibus aurum argentumve in extraloca, pro artificii indè conficiendis & absumendis exportabit. *Recess. de An. 1418. § 1427.* sub pœna vitæ & bonorum. *Recess. de An. 1417. festo Pentecostes. Marq. d. loc. lib. 3. cap. 5. n. 12.*

XVIII. Ita & in Anglia constitutio obtinet, ne quis plus pecuniæ, quàm quod viatico sufficiat, è regno efferrat, superfluum Inquisitores & Visitatores Fisco regio adjudicant. In hocce Inquisitores, referente Cl. Schriverio in *vit. Erasmi.* celebris ille literarum instaurator Desid. Erasmus incidit, qui à Rege Henrico VIII. ob religionis causam

causam in Angliam accersitus, cum finito colloquio, quinquaginta aureis sive Angelottis Anglicis à Rege donatus esset, vicissim abiret, ab iis dono regio, pauxillo & ad revertendum sufficiente ipsi relicto, privatus est. Cessit tamen post Erasmo hoc infortunium in pinguis lucrum. Jacturam siquidem ablatae pecuniae ægrè ferens, cum apud Regem de damno conquestus esset, duplum accepit. Sic & in Moscovia & Russia prohibitum est, quicquam argenti ex Principatu isto evehere, nisi id fiat ad redimenda mancipia, aut persolvendum lytron pro iis, qui in bello ab hoste capti fuere. Klock. *d. c. 24. n. 4.* § 5. Hæc autem mercium circumscriptio naturæ libertas haud tollitur, sed pro cujusque populi aut civitatis conditione ei nunc aliquid additur nunc detrahitur, *l. pr. de J. & J.* Libertas etenim hæc civitati civibusque plerumque nocet, ut superius jam indicavimus, sentitque nobiscum idem Consultiss. Mevius *comm. ad Jus Lubecens. lib. 3. tit. 6. art. 12 n. 4.* Verùm utut hæc ita se habeant, & auri argentiq̄ue exportatio regionibus quibusdam interdicta sit; non tamen id ubique receptum. Non vigent enim hujusmodi prohibitiones in Gallia, Hispania, Portugallia, India utraque, Polonia, Suecia, Dania, Hungaria, Italia, &c. Hinc pecuniam quoque sub mercibus in affecuratione contineri, adstruunt Santern. *d. loc. part. 4. n. 61. 62. 63.* Scacc. *d. q. 1. n. 133.* Filliuc. *d. tract. 37. c. 1.* Lugo *d. loc. n. 102.* Marq. *d. cap. 13. n. 19.* Et *lib. 2. c. 1. n. 14. 15. 16.* Contendunt item Saterna *d. loc. n. 64. 65. 66.* & Marq. *d. c. 1. n. 17.* sub mercis appellatione etiam gemmas, margaritas & annulos comprehendi. Quo verò cum temperamento hæc sententiæ sint accipiendæ, quasque patiantur exceptiones, ne nimis prolixi simus, jam non exponimus: factum id à Santernæ & Marquardo modo allegatis locis, quos, cui non displicet, adeat. Hoc saltem adhuc annectere placet, Ordinationem Amstelrod. *art. 17.* edicere, quòd merces facillè corruptibiles, apparatus bellici, aurum, argentum, sive id sit factum, sive

in

in rudi adhuc materia consistat, sub generali mercium denominatione non comprehendantur; nisi hæc in Pollice clarè designentur, atque specificè exprimantur. H. Grot. d. part. 24. pag. 153.

XIX. Inter merces (vocem hanc latè accipientes per l. 1. §. 1. de tribut. act. ubi mercis vocabulum ad omnes negotiationes extendendum dicitur,) illicitas postremò computamus Dignitates, Præbendas & Munera, tam Ecclesiastica quàm Politica. In hisce etenim, quamvis pessimè, mercaturam & nundinationem sæpius exerceri, nemo negabit. Firmat hoc testimonio suo Bodin. de Republ. lib. 6. cap. 2. n. 651. Omnium sordiderum mercaturæ generum, inquit, quæ multa ac varia sunt, nullum sordidius, nullum turpius, nullum detestabilius, magistratum & honorum mercaturâ, &c. Et lib. 5. cap. 3. n. 548. Est, ait, in omni genere civitatum turpissima & perniciosissima honorum ac præmiorum, quæ virtuti debentur, mercatura. Assurationem verò in hisce haud rarò à prohibiti lucri & donorum cupidis adhiberi, de eo magistra rerum experientia pro dolor! nos minimè dubitare. sinit. Ubi etenim officia & munera pretio prostant, ibi qui plurimùm apud Principem vel in Republica valent, dignitatem aliquam petentem assurant, certioresque faciunt, se effecturos, ut istud officium nulli alii quam huic assurato conferatur: hac tamen cum conditione, ut pecuniâ, quæ fisco debetur, solutâ, ipsis ab honores illos ambiente certum aliquod præmium pro hac molestia & labore promittatur & tradatur. Quæstuarium autem hanc beneficiorum, munerum ac dignitatum venalitatem tam in sacris, quàm in profanis Juri nostro manifestè adversari, liquidum ex l. 31. C. de Episc. & Cler. Nov. 6. c. 1. §. 9. Nov. 123. c. 16. l. un. C. ad L. sul. repet. l. un. C. de perfectiss. dignit. lib. 12. Nov. 8. c. 7. Conf. Klock. d. loc. lib. 2. cap. 9. a n. 1. ad 32. ubi testimonia Veterum de turpi hoc commercio, item exempla Impp. Romano-

rum,

rum, malum hoc pœnis coërcentium & abrogantium;
ven. stè percenſet.

XX. Pontificiorum Simoniam, quam Basileensium Antecessor Excellentissimus, Præceptor item ac Promotor noster, omni amoris ac honoris genere prosequendus, Jacobus Brandmyllerus *in sua manu. ad Jus Canon. & Civil. diff. SIMONIÆ MENTALIS EST POENA* egregiè perstringit; silentio præterimus. Deploranda verò Gallis perverſa Galliæ conſuetudo quâ ibi munera & dignitates pretio vendunt. Unde & Vir eruditione atque multijugâ rerum experienciâ insignis Le Bret. *au liv. 2. de la ſouver. du Roy. chap. 5.* meritò hanc nundinationem ita deſtatur: *C'eſt une ruine de pluſieurs familles: un deſeſpoir des Peres, qui au lieu de recevoir à benediction le nombre d'enſans, qui Dieu leur donne, ſont contraint de dire avec Tertullian, lib. 1. ad uxor. liberorum voluptatem nunc amariffimam eſſe.* Et paulò poſt. In ſumma, *Comme Homere Iliad. 5. nomme le vaiſſeau, dans lequel Helene fut enlevée d'Agexandov, pour ce que de là toutes fortes de maux arriverent à la Grece, nous pouvons auſſi donner ce même nom à cette venalité des officiers en France.* i. e. Hæc (nundinatio ſcil. munerum) eſt plurimarum familiarum ruina: Parentum deſperatio, qui, cùm benedictionis loco habere deberent liberorum copiam, quos Deus ipsis dedit, dicere coguntur cum Tertulliano, &c. Et paulò poſt. In ſumma, Uti Homerus *Iliad. 5.* navem, quâ Helena abducta fuit, *Agexandov* vocat, quoniam ex ea omnia malorum genera Græciæ obvenerunt, ita & nos idem nomen huic officiorum nundinationi in Gallia tribuere poſſumus. Abominandum hunc morem quoque execratur politicâ ſcientiâ inſtructiſſimus hodierni Regis Galliæ Ludovici XIV. primùm Præceptor, ac dein Archiepiſcopus Pariſienſis Hardouin de Prefixe *dans l'hiſtoire du Roy Henry le Grand.* Poſtquam enim monſtri hujus originem & incrementum *pag. miſ. 453. & ſeqq. declarâſſet, pag. 458.* narrationem hanc pulchro hoc epiphonemate claudit: *Il n'eſt point beſoin de dire les inconveniens & les*

Les maux, que cette méchante invention a causée & cause tous les jours; Les moins éclairés les connoissent assez, & voyent bien que c'est un mal, auquel il est fort nécessaire, mais certes tres-difficile presentement de remedier. h. e. Non opus est reterre turbas & mala, quæ ex pessima hac inventione nata sunt, & quotidie nascuntur. Qui vel minimum iudicii habent, ea satis noverunt, videntque hoc malum esse, cui valde necessarium est, sed profectò difficillimum nunc mederi. Coniung. Thuan. *hist. lib. 132. ad 211. 1604. pag. 1052.* Barclaj. *icon. Animor. cap. 15. paulo ante fin.* Marq. *d. lib. 2. c. 1. n. 64. & seqq.*

XXI. (7) Vita hominis. Ordinatio quippe Amstelrod. *artic. 24.* his verbis istam assecurationem inhibet: **Doek en sullen gheene assecurangien mogen gedaen worden opt Leven van eenige Lyden oft Persohnen noch op weddingen van Reysen oft Voyagien ende derglyke inventien: Ende in dien zulcks gedaen waerde, sall al tselve nul ende geender waerden weesen.** Suppetias huic Statuto fert Jus Justinianicum, negans, mercis nomine homines contineri, l. 207. de *V. S. liberi hominis emtionem aut venditionem esse*, l. 6. in *pr. l. 34. §. 2. l. 70. de contrah. emt.* Liberum etenim corpus æstimationem non recipit, l. 3. *si quadrup. paup. sec. dic. l. 1. §. 5. de his qui ejec. vel effud.* Ruland. *d. c. 16. num. 4. Stypm. d. cap. 7. n. 277. Marq. d. lib. 2. cap. 1. n. 20. Kurick. d. loc. pag. 9. in fin.* Etsi autem hæc ita sint constituta, hodie tamen non ita strictè observantur: sed frequentissimus est contractus, quo quis pro aliquo pretio vitam alicujus securam reddit: ita, ut si ante determinatum tempus mortuus fuerit, assecurator certam pecuniam summam solvat. Videfis Molin. *d. disp. 507. n. 12. Scacc. d. §. 1. q. 1. n. 128. 133. & 142.* ubi formulam assecurationis seu Pollicem de vita hominis, certo tempore duratura, exhibet. Bonac. *d. loc. n. 6. Filliuc. d. cap. 1. Lugo d. sect. 7. n. 103.* qui dicit, quòd hoc modo pro pretio Episcopi vita assecurari soleat, vel beneficiarii accipientis pecunias mutuo pro Bulla.

Bulla. Hahn. d. n. 4. pag. 1088. Kurick. d. loc. pag. 10. in pr. Scaccia quoque & Lago dd. locc. afferunt, hominis libertatem, si per hostium vel hæreticorum loca iter faciendum, & captivitatis periculum sit, pro certo premio assecurari posse.

XXII. (8) Locarium Nautarum, &c. Nam in Ordin. Philip. II. art. 9. & Ordin. Amstelrod. art. 11. decisum est, quod nullus nauta sive primi, medii, vel infimi ordinis, faber nauticus, classarii milites cujuscunque status, possint super locario suo assecurationem facere. Cujus non potest alia ratio esse, dicit Stypm. d. cap. 7. n. 279. Et seqq. quàm quòd nondum illud integrum debeatur antequam finis navigationi impositus, ideoque non possit in taxationem venire; vel etiam ut sint diligentiores, si sciunt locarium periculo obnoxium. Atque ita quasnam species assecurationis Objectum non complectatur, quatenus ingenium tulit, trutinavimus. Mantissæ loco nunc quedam adhuc dubia solvemus, & tum ad Quintum Caput manum promovebimus.

XXIII. Priusquam verò ad dubia illa accedamus, monendum adhuc est, quòd mercium, quæ mille librarum pretium non accedunt, nec tanti emtæ sunt, decima pars assecurari non debeat, nec in rationes referri possint expensæ teloniorum, nauli, lucrum, quod expectatur, aliaque similia. Si autem merces summam mille librarum excedant, totum pretium, quo illæ emtæ sunt, assecurari potest; dummodo assecuratus sine assecuratione periculum centum librarum in se recipiat. ut & expensæ teloniorum, nauli, & similes. Summatim autem notandum, quòd in materia assecurationum generalis hodie Regula sit: quòd semper decima pars mercium assecurationis expers esse debeat. Ordin. Philip. II. art. 11. Ordin. Amstelr. art. 2. Grot. d. isag. pag. 153. Stypm. d. cap. 7. n. 352. Et 353. Kurick. d. diatr. pag. 11. n. 3.

XXIV. Diximus aph. 2. huj. cap. navem & merces esse potissima assecurationis objecta: hoc ut clariùs appareat,

reat, addimus nunc, navem etiam solam seu vacuum in-
terdum assecurari. Bonac. d. loc. n. 3. Scacc. d. q. 1. n. 133.
Hinc verò nascitur hæc quæstio: Si quis navis assecura-
tionem simpliciter procuravit; an intelligatur assecuratio-
nem impetrâsse de corpore navis tantum, an de merci-
bus tantum, an de utrisque? Resp. Santerna d. part. 4.
n. 69. Et seqq. quæstionem hanc esse de contento & con-
tinente: cum autem hîc sint diversa corpora, & assecu-
ratio tam in uno quàm in altero verificari possit, non
faciendam esse extensionem; nisi fortè in altero assecura-
tio futura sit inutilis. Hinc distinguit tres casus, quos bre-
viter ita ex ipso excerptimus: aut sola navis pertinet ad
assecuratum, qui nullas merces habebat, & sola navis est
assecurata: aut ad eundem spectant solæ merces in navi
positæ, & solæ merces sunt assecuratæ: aut assecuratus
fuit dominus & navis & mercium simul, & tùm ex cir-
cumstantiis præsumendum, an assecuratus de utrisque
fenserit; in dubio autem hæc assecuratio de navi tantum
intelligenda. Add. Marq. d. lib. 2. cap. 13. n. 20. Et seqq.
ubi monet, quòd, cum hæc hodie in Pollice concepta
plerumque clariùs exprimi soleant, minùs nunc dubii ha-
beant. Cæterùm licèt sub navis denominatione merces
aliquando comprehendantur; non tamen viceversâ sub
generali rerum vel mercium appellatione navem unquam
venire, asserit Stypm. d. cap. 7. num. 285.

XXV. Navem habere sua quasi membra, l. 44. de
evict. instrumenta l. 29. de instr. Et instrum. leg. & armameta
l. 6. ad L. Rhod. de jact. l. 3. §. 1. de R. V. veluti guber-
naculum, malum, antennas, vela, anchoras & reliqua,
præter loca ex jure Civili jam prolata, etiam tradit Strac-
cha d. loc. gloss. 3. n. 5. idque illustrat dicto Cicer. 3. de
orator. Quid tam in navigio necessarium, inquentis, quàm
latera, quàm carinæ, quàm prora, quàm puppis, quàm anten-
næ, quàm vela, quàm mali, quàm reliqua, quæ tantam in spe-
cie habent venustatem, ut non solum salutis, sed etiam volupta-
tis causâ inventa esse videantur? Datur nobis inde occasio
quæ;

quarendi: An, navi affeclurata, ad ejus quoque membra ista securitas extendatur? Resp. Straccha d. gloss. s. n. 6. affirmando, quod nomen navis complectatur membra seu instrumenta navis. Unde sequitur, dicit idem, quod, affeclurata navi, si vi ventorum & tempestatis antennae fractae, gubernaculum avulsum, vela amissa, anchorae deperditae, mali rupti, puppis aut prora seu latera navis depressa, armamentave alia deperdita fuerint, id totum ab affecluratoribus sarcindum sit, arg. d. l. 44. de evict.

XXVI. Succedit aliud dubium: An nempe scapha in affecluracoe sub navis appellatione contineatur: ita, ut si scapha & merces in illa vi tempestatis pereant, affecluracoe de iis teneatur? Resp. Neg. Scapham etenim navem non esse, nec quicquam cum navi conjunctum habere, docuerunt JCTi in d. l. 44. de evict. l. fin. de instr. vel instrum. leg. l. 3. §. 1. de R. V. est enim per se parva navicula, binis vel uno remo acta. Vid. Stracch. d. gloss. s. n. 7. qui haec ita temperat, ut, si ex communi loquendi usu, sub navis instrumentorumque ejus scapha comprehendatur, illi usui parendum esse existimet. Santern. d. part. 3. n. 36. & 37. qui putat distinguendum, an illae merces in scapham fuerint translatae navis exonerandae gratia, quia haec flumen vel portum intrare nequibat, uti magna navigia portibus se gravatim insinuant, sicut doctus ille nequam Petronius in saryr. pag. mib. 41. loquitur; an alia de causa. Quoad priorem casum vult, jacturam & casus contingentes in scapha perinde debere haberi, atque si in ipsa navi contigissent, arg. l. 4. pr. ad L. Rhod. de jact. Quoad posterioriorem vero secus judicat, per jura superius allegata, gloss. 13. n. 3. Ruland. d. c. 16. num. 11. Vinn. ad Peck. in tit. de exercit. act. pag. 80. lit. d. Stypman. d. loc. part. 3. c. 3. n. 133. & 134. Loccen. d. loc. lib. 1. cap. 2. n. 6. Et lib. 2. cap. 5. num. 14.

XXVII. Ulterius quaeritur: an navi certa, Pegaso v. c. in Pollice designata, merces in aliam navim trans-

ferri possint: ita ut, si novissima cum mercibus intereat, affecurator damna hæc reparare cogatur? Resp. Neg. ratio negationis est, quia inter affecurantes singulariter id spectari consuevit, & certam iidem navem, sicut hîc, determinare solent, ut merces in hac & non in alia devehantur, *arg. d. l. 13. §. 1. locat. l. fin. §. 1. ad L. Rhod. de jact.* Non enim par affecurationis ratio, si modò in una modò in altera navi merces per mare ambulent. Sed & hæc ex tenore Pollicis nunc melius dijudicabuntur, cui aliquando clausula innecti solet, in qua permittitur, quòd merces certis de causis ex una navi in aliam transferri possint. *Conjung. Sant. d. part. 3. n. 35. Stracch. d. gloss. §. n. 2. §. 3. Stypm. d. c. 7. n. 290. Loccen. d. c. 5. n. 14. Marq. d. c. 13. n. 62. Kurick. d. loc. pag. 13. n. 11. Et comment. ad jus marit. Hanseat. tit. 3. art. 19. n. 6.*

XXVIII. Movetur præterea & hæc controversia; Si quis indeterminatè omnium mercium, quæ in navi sunt, periculum in se suscipiat, affecuratusque post affecurationem contractam alias adhuc merces eidem navi immittat. naufragio aut direptione secutâ; an affecurator earum etiam mercium jacturam præstare cogatur, quæ tempore affecurationis celebratæ in navi non fuerunt? Resp. Affecuratorem tantùm teneri de iis mercibus, quæ tempore affecurationis in navi existerunt; quæ verò postea navi sunt illatæ sub hac affecuratione minimè comprehendendi. Verba namque præsentis vel præteriti temporis ad futura non trahuntur, *l. 76. §. 1. l. 89. de V. O. l. 7. de aur. §. arg. legat.* Deinde æquum est, voluntates contrahentium magis quàm verba inspicere, *l. fin. C. que res pign. oblig. poss.* Ita hîc affecurator, etsi generaliter locutus fuerit, eas tamen merces tantùm affecurare voluit, quas tempore illo, quo fiebat affecuratio, affecuratus in navi habebat, *arg. d. l. 7. de aur. §. arg. leg. Addas & l. 32. §. 3. de legat. 2. nec non l. 18. §. 12. de instr. vel instrum. legat. in quibus textibus pronunciat, ea duntaxat præsumi legata, quæ in horreo, fundo, aut domo sunt;*
non

non autem quæ postea ex rebus non legatis, testatore ignorante, à legatario legati sui ampliandi gratiâ in fundo congesta, sive in horreum, fundum, aut domum illata fuerunt. Nec adversatur his *d. l. fin. C. qua res pign.* in qua dicitur, quòd ista verba: *rerum ad me pertinentium*, in contractu apposita, tam ad res futuras quàm præsentis referantur. Resp. enim, committi hîc fallaciam à dicto secundùm quid ad dictum simpliciter. Nam lex hæc loquitur tantùm de pignore seu hypotheca. & propter modicum præjudicium, quòd est in pignore, (cùm pignus seu hypotheca summam obligationis non augeat, ut *ad hanc leg.* notat Accursius) ita decernit: secus verò est, ubi de magno præjudicio agitur, uti fit in nostro casu; cùm, periculo eveniente, affecutor ad majorem mercium valorem obstrictus sit. Sant. *d. part. 3. n. 42. & seqq.* Stracch. *gloss. 6. n. 9. circa fin.* Ruland. *d. loc. n. 12.* Stypm. *d. cap. 7. n. 294.* Marq. *d. cap. 13. num. 37. & seqq.*

XXIX. Afferit Stypmannus *d. loc. n. 286.* ex Rulando, ut, videtur, *d. c. 16. n. 6.* quòd, si affecratio super certa re fiat, specifica ejus descriptio adesse debeat: non enim sufficit, ait idem, dicere vinum, sed addendum est, an Rhenanum, vel Gallicum sit, cùm unum alteri præstet. Elici hinc potest hoc problema, quòd etiam Sarterna proposuit *d. part. 4. n. 61.* Si v. gr. lanarum mille ballæ, ut vulgus loquitur, in certa navi generaliter affecrentur, & plures quàm mille ballæ in illa navi reperiantur, sintque isthic diversa lanarum genera, puta lana Hispanica, lana Anglicana, &c. dubitatur, de quânam lana affecratio sit intelligenda? Resp. Vel ex Pollice, vel ex circumstantiis contractûs, vel ex mente contrahentium hæc esse discernenda. Add. Sant. *d. part. 4. n. 55. & seqq.* ubi de variis coriorum generibus, indeterminatè affecratis, prolixè disquirit.

XXX. Retulimus supra, quòd multarum gentium legibus interdictum sit, arma bellicumque apparatus hominibus & barbaris vendere, & per consequens securitatem

de

de iis promittere. Hinc quarimus denique: Anné ejusmodi talia, navi ad illius defensionem imposita, affecurari possint? Resp. Affirmativè, sed cùm aliqua limitatione. Nam ex Ordin. Philip. II. *art. 20.* nemo navem suam unà cum tormentis aliisque, bellicis instrumentis, ad navem pertinentibus, victuque & commeatu navali, aliter affecurari curare potest, quàm sub dimidietate pretii, quod navis patronus juxta æquam æstimationem pro hisce rebus dedit. Ab hac constitutione divertit Ordinatio Amstelrod. *art. 10.* quæ navium, tormentorum, rerumque aliarum bellicarum affecurationem non admittit, nisi infra tres trientes justii pretii: inhibita planè nauti, instrumentorum seu armamentorum, pulveris tormentarii, globulorum, commeatus & similium rerum consumptibilium affecuratione. Grot. *d. part. 24. pag. 153.* Kurick. *d. loc. p. 8. § 9.* qui posteriorem hanc dispositionem, priori antiquatâ, usu passim receptam esse, testatur.

XXXI. Affecurator autem, qui providè hinc agere cupit, merces, tormenta, apparatus bellicum, vel etiam carinam affecurans, hæc omnia ante discessum à peritis æstimari curabit: quæ tamen æstimatio averlori periculi seu affecuratori non præjudicabit, si probare possit, æstimationem ex affectu, collusionione, vel aliâ arte majorem æquo factam esse. Dolus enim semper vitiat affecurationem. Ordinat. Antwerp. *art. 10.* Ordinat. Amstelr. *art. 1.* Grot. *d. part. 24. pag. 155.* Non debet item æstimatio ultra communem valorem, sub quocunque etiam prætextu, fieri. Ordin. Philip. II. *art. 12.* Ordin. Amstel. *art. 2.* Stypm. *d. c. 7. n. 344. § seqq.* Locc. *d. lib. 2. c. 5. n. 7.* Kurick. *d. loc. p. 11.* Quodsi verò dictæ res absque prævia æstimatione mari committantur, & postea pereant, quo modo tùm æstimari debeant, vid. apud Santer. *part. 3. n. 40. § seqq.* Stracch. *gloss. 6. n. 1. § 2.* ubi disquirunt: An ad tempus infortunii & naufragii respectus haberi debeat; an ad tempus, quo dominus eas res emit; an ad tempus, quo poterant vendi, si naves sal-
væ

væ in portum venissent. *Stypm. d. c. 7. n. 295.* statuit, quòd, si merces deperditæ fuerint inæstimatæ, tùm, si tempore asseurationis fuerunt integræ, ille valor inspicì debeat; non ille, qui obtinuit, quum navis vel merces, vel ambo perirent.

C A P U T V.

De

Affecurationis Forma.

I.

EXposità Affecurationis *Materia*, dicendum est de *Forma* ejusdem. Absque forma enim materia, quatenus est materia, seorsim existere nequit, datque illa huic esse specificum. In Scientia Naturali queruntur Physici, se in contemplatione formarum circa corticem versari, & nucleum invenire non posse. Vas vitreum, inquit *Clariss. Sperlingius insit. Physic. lib. 1. c. 3. explic. ad præc. in gen.* instar vulpeculæ à ciconia elusæ lambimus, pultemque haud attingimus. Fit hoc nimirum, quia fingunt multas formas Substantiales, quæ nil minus quàm Substantiæ sunt. Confer. *Heereboord, disp. Philos. vol. 1. disp. 34. §. 1.* At verò in formis seu Essentialibus seu Accidentalibus, si legitime explicentur, non tot ac tantæ se offerunt difficultates; præsertim in Civilibus ac Politicis negotiis, quorum forma non rarò facilè investigatur. Declaremus igitur nunc, sicut dictum, FORMAM Affecurationis, quæ in periculi susceptione & præmii constitutione consistit. Eandem rationem formalem Affecurationi etiam assignat *Clariss. Struvius exercit. ad ff. 25. th. 47.* ubi dicit, formam seu naturam hujus contractûs hanc esse, quòd alter periculum incertum suscipiat, & alter quo-

I

quoque ob incertum eventum quid det aut pro-
mittat.

II. Distribuitur forma affecurationis in formam *Essen-
tialem & Accidentalem*. De illa dictum *aph. preced.* Hæc
est confectio Pollicis seu instrumenti, quo affecurationis
contractæ capita & casus continentur; intervenit autem
illa Pollicis confectio huic negotio non ut actus ordina-
tionis, sed tanquam actus probationis. Jung. *Stypm.
d. c. 7. n. 305. 306. 307. § n. 385.* Cum hac divisione vi-
detur coincidere illa Kurickii *d. diarr. de Aff. p. 10.* quod
nempe alia sit forma *Interna*, alia *Externa*. Illam, dicitur
ad essentiam; hanc ad existentiam affecurationis pertine-
re. Verum, præterquam quod Essentia & Existentia rea-
liter intrinsecè non differant, demonstrante id eximio
Philosopho Derodone. *Logic. resit. part. 2. cap. 4. art. 2.
n. 12. & Metaph. yf. part. 1. cap. 3. n. 21. 22. 23.* adeoque rea-
liter intrinsecè à se invicem separari haud possint, quod
tamen in forma affecurationis interna, & externa fieri
manifestissimum est: dico, affecurationem existentiam
suam habere, simul atque contractus affecurationis inter
partes est confectus, etiamsi nullus Pollex de eo postmo-
dum conscribatur. Essentia enim atque existentia affecu-
rationis unà nascuntur, unà denascuntur. Vera autem
locutus fuisset Kurick. si dixisset, formam Internam spe-
ctare ad affecurationis essentiam & existentiam; Exter-
nam verò facere ad meliorem & commodiorem capitum
affecurationis existentiam observantiamque ne tam facile
è memoria effluant. Hæc divisionibus prætermis-
sionibus paulò aliam profert Marq. *d. cap. 13. n. 44. § 45.* quæ affe-
curationis formam dispertit in *Communem* (alii vocant *Ge-
nericam*) & *Specificam*. Illam, ait, consistere in ipsa sti-
pulatione, quam variis ac diversis contrahentium formu-
lis, & aliis subinde clausulis vallare solent negotiantes;
ceu alias in conventionalibus stipulationibus fieri solet;
teste Ulpian. *l. 52. d. V. O.* quæ in omni quæstionis contro-
versa decisione nunquam non sedulo ponderanda. For-
mam

nam specificam collocat in ponendo & assignando periculo non quovis, sed isto, quod in itinere marino sive terrestri contingere potest, quo non secuto, haud tenetur asscurator, nec intelligitur cessisse vel venisse dies obligationis, l. 212. de V. S. Sc. Verum quamvis hæc distributio, si rectè explicetur & applicetur, non spernenda sit; explicatio tamen ejus, quæ à Marq. suppeditatur, parùm accurata est. Quare ejus patrocinium illius Authori relinquimus, nec verbum de ea addimus.

III. Dictum modò, quòd asscurationis forma Essentialis consistat in periculi susceptione & præmii constitutione. Expendamus igitur nunc primum, quid nomine periculi veniat, & quâ ratione illud ab asscuratore suscipiatur: deinceps contemplaturi, quæ ad præmii constitutionem requiruntur. Complectitur autem Periculi vox, in genere accepta, omnes casus, qui in mari accidunt: quales sunt, tempestatum violentia, naufragium, vis piratarum, direptiones ab amicis vel inimicis, ignis incommoda, jactus mercium in mare, vitia navis rescicienda, arresta, represalia, angaria, aliaque media, quibus Reges & Principes naves detinent atque impediunt, quò minus merces opportuno tempore ad destinationem locum pervenire possint. Exprimit hujusmodi casus periculi Rex Philippus II. in formula asscurationis, quam subditis suis præscripsit, atque *Ordinationi de Anno 1570. art. 35.* inseruit, ibi: *ende versekeren die vors assureurs den geassseureerden, van der zee, vuer, winde, vrienten, vienden, Brieven van Marque, ende contresmarque, van arreste, ende detentie van Boningen, ende van alle pericul Prinzen ende Heeren wie sie sien, ende van alle pericul ende fortunein, die dar souden mogen overkomen, in wat maniren dat Sy, ende dat man soude mogen ingenieren.* His addendum quicquid nequitia vel desidia nauclerorum, nautarum vel aliorum, navi bonisque accidere potest, in quantum alii, vel etiam nauclerus ipsemet, inde damnum patiuntur: omniaque alia cogitata
vel

vel non cogitata, solita vel insolita; citra fraudem tamen & culpam contrahentium, aut domini mercium vel navis. Grot. *Isag. ad jurisprud. Batav. part. 24.* Scacc. *d. q. 1. num. 135. § seqq.* Stypm. *d. loc. part. 4. cap. 2. num. 101. § seqq.* Et *d. cap. 7. n. 311. § seqq.* Loccen. *d. cap. 5. n. 5.* Marquard. *d. cap. 13. n. 47.* Kurick. *d. loc. pag. 6.* Illa verò damna, quæ ex vitio rei, & intrinseca ejus natura accidere possunt, sub voce periculi non continentur, nec affeurator ad ea est obligatus, Ordin. Amstelrod. *art. 27.* si nempe v. c. vinum acefcat, grana à curculionibus, ligna à teredine, panni à tineis, carnes à termitibus, vel aliæ materiæ à muribus, vel blattis corrodantur, aut per aliam aliquam humiditatem consumantur, vel deteriorescunt. Stypm. *d. loc. n. 319. 320. 321.* Kurick. *d. p. 6. in fin.*

IV. Licere autem periculum generaliter suscipere, patet ex Sant. *part. 3. n. 73. § part. 4. n. 5. § 6.* Stracch. *gl. 13. n. 1.* Scacc. *d. loc. n. 139.* Stypm. *d. c. 7. n. 337.* Marquard. *d. c. 13. n. 46. arg. l. 7. § 15. de pact. l. 9. § 2. locati.* Verùm periculo generaliter suscepto, quanam species sub ejus appellatione contineantur; in eo Legem & Doctores pendere, dicit Santerna, *d. n. 6.* Scilicet disquirunt hîc Interpp. An periculi vocabulo in affeurationis instrumento indefinitè scripto, sine casuum singulorum dinumeratione, illud complectatur omnes casus fortuitos; tam solitos quàm insolitos; item culpam tertii, nempe Magistri navis, nautarum, &c.? Resp. Ut paucis hæc dubia tollamus, quæ prolixè à Santerna & Straccha examinantur, præmonemus in genere cum Sant. *part. 3. n. 73.* quodd usui loquendi relinquendum sit, quid nomine periculi veniat. Item cum Eodem *part. 4. num. 11. & Stracch. Gloss. 15. n. 2.* quodd periculi nomen secundum subiectam materiam semper intelligendum sit. Jam Resp. in specie ad primum, asserentes, periculum ita generaliter susceptum omnes casus fortuitos comprehendere, nisi usus loquendi illius provinciam, in qua affeurationis contrahitur, obstet. Conf. Sant. *d. part. 4. n. 1. § seqq.* Stracchi. *d. gloss.*

d. gloss. 15. num. 2. § seqq. Stypm. d. c. 7. n. 3. 16. § seqq. Marq. d. c. 13. n. 46. 47. Nomen enim periculi generale est, omnem casum adversum complectens, sive ex culpa vel dolo proveniat, sive non. arg. l. 25. pro soc. l. 1. de peric. § com. rei vend. l. 4. naut. caup. stabul. l. 13. de liberal. caus. l. 60. §. 6. locat. Ad casus fortuitos propriè tantùm comprehendit illos casus, qui sine culpa vel dolo veniunt, & qui prudentiâ humanâ præcaveri non possunt. l. 2. §. 7. de administrat. rer. ad civit. pert. l. 2. quod met. caus. l. 6. de pign. act. l. 1. §. 4. de O. § A. l. 18. commodati. Unde sequitur, periculum esse genus, & casum fortuitum speciem, adeoque sub periculi denominatione contineri. Stracchi. d. n. 2. Stypm. d. loc. n. 309. § 310.

V. Altera quæstio est: An, casibus fortuitis generaliter susceptis, tam insoliti quàm soliti suscepti videantur? Resp. Aff. quia ex eo, quo Asscurans casus insolitos non excipit, sub generali casuum fortuatorum complexu remanent. At si quæstio sit de casu planè insolito, qui vix intra spatium mille annorum unâ vice accidit, tum dicimus, asscuratorem talem casum non suscepisse, cum verisimile non sit, contrahentes in celebratione contractûs asscurationis de ejusmodi casu cogitasse, adeoque sub generali illa conventionione eum comprehendisse. Sant. part. 3. n. 72. § seqq. Marq. dist. c. 13. n. 66. qui & n. 67. hanc monitionem adjungit, quòd tutius sit, ut isti casus insoliti, quemadmodum hodie plerumque fit, in Pollice speciatim excipiantur;

VI. Tertium quæsitum est: An vox periculi in asscurationis instrumento absolutè & indefinitè prolata, etiam ad tertii culpam extendatur: Magistri navis scil. nauticlerum, nautarum &c. ita ut asscurator de illa teneatur? Resp. dist. Aut verba instrumenti & circumstantiæ contractûs suadent, quem se generaliter ad omnes casus (etiam culpâ nautarum datos) obligasse; aut non suadent, quem se ita obligasse. Si prius, debet asscurator damnum, ex culpa tertii ortum, resarcire. Et de eo casu intel-

intelligendus Santer. p. 3. num. 70. *Et seqq.* *Et part. 4. n. 18.*
Et seqq. quique eum sequitur Brunnem. ad C. ad l. 3. de
naut. scen. ubi statuit, damnum tertii, gubernatoris scil.
 culpâ datum, affecuratore à periculi præstatione non
 liberare. Item Scacc. d. q. 1. §. 1. n. 155. Qui enim ge-
 neraliter, ait Kurick, d. p. 6. ad quodvis periculum se ob-
 ligavit, nullam habet exceptionem, & omnes casus, ut-
 ut etiam culpa Naucleri, nautarum, vel alterius cujus-
 piam tertii, causam eis dederit, præstare tenetur. Si
 posterius, de casibus tantum fortuitis affecurans affecu-
 rato obstrictus est. Stracch. gloss. 20. n. 3. Loccen. d. c. 5.
 n. 13. Marquard. d. c. 13. n. 54. Kurick. de loc.

VII. Hinc inferimus, quòd si affecurator ad nauta-
 rum culpam vel dolum præstandum se non specialiter ob-
 ligaverit, de illis non teneatur. Non ergo obstrictus est
 affecurator ad damnum relarciendum, si contra pactum
 Navarchus destinatum iter absque necessitate, vel mi-
 nuendo vel prorogando, immutaverit, lucri sui causâ;
 idque incio aut invito periculi susceptore. Ordinat. Phi-
 lip. II. art. 6. *Et* 7. Ordinat. Amstelrod. art. 7. Grot. d.
 part. 24. pag. 154. Si per mare piratis vel hoste infestum
 navigaverit, idque præciverit, sed nolente & excipien-
 te hunc casum affecuratore: si cursum ad eum portum,
 de quo convenerat, non direxerit: si extra directum cur-
 sum proprio consilio, non compulsus tempestate, jactum
 fecerit; quia affecurator ad pericula in ordinaria via con-
 tingentia se obstrinxit, vel ad extraordinaria pericula ex
 necessitate, non culpâ nautæ accidentia; si merces aquâ
 pluvia corruptæ fuerint, cum scil. navigium fuerit te-
 ctum, sed incuriâ nautarum malè obturatum, non si
 apertum & cœli injuriis undique expositum: si merces,
 quas navis vehit, vasa & dolia imprimis, oleum, vinum,
 ac liquores alios continentia, non fuerint idoneè collo-
 cata & constipata, ac exinde procellarum & tempestatis
 violentiâ, rimosa facta, vina similiaque effuxerint: si
 illicitas merces devehendas in navem recipiat: si falsis in-
 signibus

ignibus aut titulis usus fuerit: si robustis funibus navem non instruxerit: si vestigal ritè non solverit, sed telonia defraudare volenti, navis vel etiam merces confiscatæ sint: si imperitiâ & culpâ aliquâ in syrtes, vada aut scopulos navem impegerit, naufragioque causam dederit; semper enim quàm maximo odio expositi fuere illi navium Magistri & Governatores, qui vel merâ imperitiâ navim perdidērunt, & quidem in tantum, ut Cercetæ, Indiæ populi, illi, qui navim gubernans aberâisset, singuli accedentes in faciem conspuere soliti fuerint, teste Stobæo *serm. 165. de leg. & consuet. pag. 270.* si frumentum, quoties necesse fuit, in navi moveri non curaverit, ne corrumperetur: si plus aequo navem oneraverit, si à sentina merces corrumpi passus sit: si denique furto aliquid surrepserit, aut surripi siverit. *Loccen, d. c. 5. n. 10. Marq. d. cap. 13. n. 48. & 49. Kurick. d. loc. pag. 13. n. 9.*

VIII. Quamquam verò assecuratio, ut paulò antè expositum, ita generalis aliquando esse possit, ut culpam aut dolum nautarum includat: nequaquam tamen ejus formula tam latè concipi potest, ut dolum ac culpam assecurati contineat. Ideoque in generali effusaque periculi quomodocunque contingentis promissione non comprehenditur illud periculum aut damnum, quod factò aut culpâ assecurati contigit, sed illud exceptum semper intelligitur, cum illiberale & contra bonos mores sit, facti proprii pœnam in alterius detrimentum & damnum convertere. *Leon. Consil. Belgic. Cons. 23. n. 1. Christin. vol. 3. decis. 47. n. 6.* Ab obligatione igitur liber est assecurator, si dominus navis aut mercium non fecerit, quod diligens & cautus faceret, aut ex conventionis facere deberet. Item, si quid per negligentiam, imperitiâ aut moram admiserit. Proinde si assecurator caverit de periculo respectu illius temporis, quo navigatio minùs erat, periculosa: dominus autem navis vel mercium ob frivolam causam, vel per negligentiam navigationem in aliud tempus distulerit, navigationi valde incommodum: & sic

fic obortâ procellâ, merces cum navi perierint; non erit hoc periculum affecuratori, sed affecurati. Mora enim cuique sua non alii nocere debet, c. 25. x. de R. J. in 6to. Sant. part. 3. n. 46. 47. 48. Scacc. d. §. 1. q. 1. num. 154. Locc. d. num. 10. Marquard. d. c. 13. num. 50. Kurick. d. p. 13. n. 10.

IX. Tempus namque Navigationis hybernum, l. 4. §. 1. de hered. instit. l. 6. C. de offic. rector. provinc. longè pluribus periculis refertum est, quàm æstivum. Non integro anno vis & acerbitas maris patitur navigantes, sed quidam menses aptissimi, quidam dubii, reliqui classibus intractabiles sunt lege naturæ. Veget. lib. 5. de re milit. c. 4. Ver aperit navigantibus mare, cujus in principio Favonii hybernum molliunt cœlum, sole Aquarii vigesimam quintam obtinente partem. Hinc natalis navigationis dies fuit VI. Id. Mart. Post ortum Plejadum à die VI. Cal. Mart. usque ad ortum Arcturi, id est, XVIII. diem Cal. Octobris navigatio creditur segura, quia æstatis beneficio ventorum acerbitas mitigatur. A Novembri autem mense crebris tempestatibus navigia conturbat Vergiliarum hyemalis occasus. Ex die igitur III. Id. Novemb. usque ad diem VI. Id. Mart. maria claudunt. Veget. d. lib. 5. cap. 9. Plin. natur. hist. lib. 4. c. 47. Hunc navigationis tempus computandi morem Romani olim observarunt, ac sicut hyeme instante, mare clausum; ita eadem exactâ solutaque, mare apertum dixerunt: & tùm diis primitias obtulerunt. Apulej. lib. 11. At hodie avidæ gentes hæc tempora non æquè curant. De Venetis, Hollandis, Anglis, Danis, juxta Islandiam hyemali tempore hærentibus, res est cuivis obvia, ita ut verba non requirant: unde quoque fit, ut quassatas naves sæpe domum referant, Merul. diff. de Mar. cap. 2. pag. 139. Stypm. part. 3. cap. 7. à n. 4. ad 27. Marq. lib. 1. cap. 4. à num. 8. ad 16.

X. Si porrò affecurati culpâ vel dolo navis & merces affecuratae è portu navigare non possint, ut: si portoria

toria non solvat, merces prohibitas navi imponat, vel quid aliud simile culposè aut dolosè committat; tùm non tenentur affecluratores, quia sua cuique culpa nocere debet; Affeclurati verò affecluratoribus refundere debent, quicquid damni ex hac detentione senserint. At, si ex casu fatali & fortuito impedimento navis & merces portu egredi non potuerunt: e. c. si navis jussu superiorum, publicarum necessitatum causà, in ipso portu (non verò in itinere) detineatur, vel tempestate, aestu, incendio destruat, latronum aut piratarum invasione abducatur, aut fulmine tangatur vel absumatur; tùm affecluratio non subsistit, nec periculi præmium ab affecluratore peti potest, sed si fortè ab affeclurato jam solutum sit, repeti potest, quasi causà non secutà. Sant. part. 3. n. 22. *Et seqq.* Stracch. gloss. 6. n. 10. Marq. lib. 2. c. 13. n. 34. *Et* 36. circ. fm. Kurick. d. pag. 13. *Et* 14. n. 12. Ut verò suprà enarratæ & similes Dubitationes atque controversiæ de voce periculi evitentur, optimè consulit Sant. part. 4. n. 13. quòd in formula affeclurationis fieri debeat expressa mentio singulorum caluum, qui nomine periculi intelligi debent. Quod cùm hodie in Pollice ferè semper fiat, nolumus diutiùs hisce immorari.

XI. Ponderemus nunc sigillatim unamquamque speciem, quam sub periculi nomine comprehendì suprà apb. 2. diximus, explanantes, quomodo affeclurator illam suscipiat, atque de ea restauranda teneatur. Contingunt verò Pericula & casus fortuiti aut facti hominis, aut sine eo. Ad factum hominis spectant piratarum incursiones, qui vel navim spoliant, vel planè auferunt. De hoc casu obstrictus est Affeclurator, damnaque, quæ hac ratione eveniunt, reparare debet, si generaliter de casibus fortuitis se obligaverit. arg. l. 18. commod. l. 1. C. de pos. si modò hæc invasio in mari, non verò in portu facta sit. Sant. part. 4. n. 49. Quæ autem de Piratis multis differere possemus, ut de eorum origine, etymologia, synonymia, de exemplis insigniorum piratarum, eorundem factis, distinctione

stinctione à furibus, suppliciis, &c. consultò nunc prætereunda sunt. Consultat de iis qui volet Sant. part. 4. n. 50. & seqq. Stracch. gloss. 20. n. 5. Vinn. ad Peck. de ll. nautic. p. 370. lit. d. Stypm. d. part. 4. c. 18. à num 70. ad fin. c. Speidel. specul. verb. Raub: Schiff, Meer: Räuber. Locc. lib. 2. cap. 3. per tot. Marq. d. lib. 1. c. 4. num. 16. & seqq. Kurick. Comm. ad jus marit. Hanseat. tit. 3. art. 12. Quibus adde Thom. Garzoni nella piazza Univers. discor. 145. pag. 380. ubi famosiores ex piratis vivis coloribus delincent. Pertinent verò huc quoque damna, ex culpa tertii provenientia, de quibus jam supra. Referenda etiam ad hanc Classem direptiones sive ab amicis sive ab inimicis factæ. Nam & hæc sub casibus fortuitis comprehenduntur, assessoratorque, si absolutè casus fortuitos in se susceperit, de iis tenetur, juxta Pollicem Regis Philippi II. quem Ordinationi de An. 1570. art. 35. intexit.

XII. Factum hominis itidem continet repressalias, arresta, & angarias, quibus Reges, Principes & Respublicæ asscuratas naves cum mercibus vel detinent, vel iis utuntur. Ad hosce autem casus sarcios asscuratorem obstrictum non esse, nisi expressè in diplomate asscurationis, ut plerumque hodie fit, recensentur, latè ostendit Marq. d. c. 13. n. 63. & 64. Si verò iidem in Pollice sint expressi, & merces, quæ ita detinentur aut retinentur, sint pretiosæ, easque recuperandi spes sit; (si enim recuperandi spes absit, tres menses à Rege Philippo II. asscuratori ad satisfaciendum indulgentur) tum, si hi casus contigerint in Europa aut Barbaria, sex mensium spatium; si in India vel aliis remotis locis, annum; si ex remotioribus, biennium præstolabitur dominus navis aut mercium, donec ista navis pro deperdita & publicata habeatur: potest tamen interim Asscuratus majoris securitatis ergò vel pignora vel fideijussores ab asscuratore petere, sibi que iis modis magis prospicere. Principium autem, unde hæc tempora computabuntur, juxta Ordinat, Philippi II. erit dies ille, quo detentio facta;

at,

at, juxta Ordinat. Amstelrodamensem, quæ usu prævaluit, erit dies ille, quo assicurati assicuratoribus casus atque damna hæc per proxenetas vel alias publicas personas notificaverint. Sin verò merces illæ sint res fungibiles & quæ utendo consumuntur, tùm prædicta tempora non expectabuntur, sed postquam assicuratus de his certior factus est, & hoc assicuratori legitimè indicavit, statim hunc ille convenire atque actionem suam persequi potest. Ordinat. Philipp. II. de An. 1570. art. 25. Ordinat. Amstelrod. de An. 1603. art. 8. § 9 Locc. d. cap. 5. n. 17. Kurick. d. diatr. p. 17.

XIII. Cæterum quid repressaliæ, quid arresta, quid angariæ sint; unde dicantur, quâ ratione dividantur, an, quibus, quomodo sint licita vel illicita, aliæque: ea non sunt nostri instituti. Videri de his possunt alii Authores: ut de Repressaliis, quas Galli vocant *le droit de Marque*, Sant. part. 4. n. 34. § seqq. Stracch. gloss. 20. pr. n. 1. § 2. Matth. Martin. in Lexic. Philolog. verb. Repressaliæ. Hug. Grot. de J. B. § Pac. lib. 3. cap. 2. num. 4. § seqq. Rittershuf. ad Nov. part. 3. cap. 7. passim. Treutl. vol. 2. d. 1. th. 5. lit. g. Ibiq. Bachov. Reinking. de regim. S. & E. lib. 1. class. 5. cap. 6. n. 126. 127. 128. Sinolt. Schütz jur. publ. vol. 1. disp. 6. th. 21. lit. i. Stypm. Contin. part. 5. cap. 1. num. 22. Befold. in thes. pract. verb. Repressalien. Jung. Diether. in addit. ibid. Limnæus Jur. publ. lib. 4. cap. 8. n. 322. Loccen. lib. 3. c. 5. per tot. Marq. d. loc. lib. 1. c. 13. n. 19. § 20. Brandmyll. in manu dicit. ad jus C. & C. diff. REPRESSALIAE. Et diff. SUBDITI IN CAUSA REPRESSALIA-
RUM. Sprenger. Instit. jur. Publ. lib. 1. cap. 26. tit. de Repressal. edit. 1668. Jac. Blume in process. Cameral. tit. 33. n. 2. § tit. 37. n. 4. De Arrestis, Gaillium & Mevium tract. de Arrestis. Treutl. vol. 1. disp. 5. th. 2. lit. b. ibique Bachov. Ruland. de commiss. part. 3. lib. 5. cap. 6. Et part. 4. lib. 4. cap. 6. Wehner. observ. pract. verb. Arrest. Dispp. Basil. vol. 5. disp. de arrest. per tot. Befold. d. l. verb. arrest. Speidel. specul. v. arrest. Schütz de jur. publ. vol. 2. disp. 7. à
K 2 th. 1,

th. 1. ad th. 8. Struv. *Syntagm. jur. Feudal. cap. 14. §. 32. in exegef.* Blum. *d. loc. tit. 33. per tot.* Kurick. *quest. illust. 27.* De Angariis, Gerh. Joan. Vossius *lib. 3. de vit. Lat. serm. p. 420.* Salmas. *in not. ad Capitol. Selden. de mar. claus. c. 20.* Befold. *d. loc. voc. Angaria; & Dieth. ibid. Perez. in tit. C. de Curs. publ. ang. & perang. passim.* Stypm. *Contin. d. c. 1. n. 2.* § 3. Struv. *d. loc. cap. 6. §. 25.* Tabor *Armament. Justin. cap. 1. n. 16.* Et de metat. § *epidem. part. 2. c. 3.* Loccen. *d. loc. lib. 1. cap. 5.* Marq. *lib. 2. c. 5. n. 38. 39. 40.* Kurick. *ad jus marit. Hans. tit. 4. art. 23.* § *quest. ill. 28.* Sprenger. *d. loc. lib. 2. cap. 22.*

XIV. Facto item hominis fiunt illi jactus mercium; qui tempestatis adversæ tempore, navis levandæ & reliquarum mercium salvandarum causâ, in mare fiunt. Ad horum jactuum detrimenta reconcinnanda, obligatus est affecurator, nisi in Pollice disertè eximatur. cùm jactus & perditio propter casum æquiparentur, *arg. l. 4. d. L. Rhod. de jact. Sant. part. 4. n. 43. & seqq.* Loccen. *d. loc. lib. 2. cap. 5. n. 11.* Marq. *d. cap. 13. n. 55. & seqq.* Qui verò novisse studet, quid jactus sit: quando & quomodo faciendus: quibus in rebus locum habeat: quænam requisita postulet; explicet Vinn. *ad Peck. pag. 195. & seqq.* Loc. *lib. 2. cap. 7.* Marq. *lib. 3. c. 4. n. 28. & seqq.* Jus Maritimum Hanseaticum *tit. 8. ibique Kurick.* Notabis hæc quòd, cùm propter ejusmodi jactus locus sit Contributioni seu Havarix, (ad quam tamen affecurator non tenetur, ne duplici onere gravetur, qui non nisi simplex suscepit, *arg. l. 4. §. 2. de L. Rhod. de jact. Clar. Wissenbach. ad ff. part. 1. disp. 28. th. 6. in fin.*) affecurator sublevetur in tantò minus solvendo, quàm dominus mercium fuerit consequutus. *Sant. part. 4. num. 44.* Locc. *d. n. 11.* Marq. *d. cap. 13. n. 60.* de Contributionis autem seu Havarix, ut hodie plerumque vocatur, origine, vocis derivatione, synonymis, definitione, divisionibus; item qui, quando, quomodo contribuere obstricti sint; & quæ res in contributionem veniant, vel non veniant: accipies.

accipies; nisi displicet, ex Jure Marit. Hanf. d. loc. & Kurick. *ibid.* Grot. *Isagog. ad Jurispr. Holland. part. 3. pag. 29.* Vinn. *ad Peck. pag. 193.* Quintin. Weist. *Tract. de Havaria, Belgice scripto.* Wissenb. *Comment. ad C. tit. de naut. fenor.* Boxhorn. *in Epist. quad. ad Vinn. Loccen. lib. 2. cap. 8. Marq. lib. 3. cap. 4.*

XV. *Sine facto hominis* contingunt sequentia pericula seu casus fortuiti. Prima species est tempestatum violentia, de qua, ratione obligationis in dispendio ab asecuratore praestando, idem dicimus, quod de jactu mercium modò diximus. Quid verò tempestatum appellatione contineatur: de eo videatur Stracch. *gloss. 22. num. 3.* & an casus tempestatum suscipiens, etiam casus latronum, piratarum, ac furum suscepisse censeatur: *ibid. num. 2.* Item, si merces asecurate, tempestate subortâ, aqua aspergine deteriorentur; an asecurator de iis teneatur? Idem *gloss. 19. num. 2.* Secunda est calamitas ab igne seu incendio orta. Ad hanc resarciendam devinctus est asecurator, si casus fortuitos generaliter praestare promiserit; modò incendium illud in navi commorantium culpa factum non sit. Nisi enim asecurator specialiter ad hunc casum se obligaverit, de eo obstrictus non est. Conf. Stracch. *gloss. 13. n. 2.* ubi etiam refert, quot modis incendium in hac materia possit accidere. Et Kurick. *ad J. M. H. art. 4. n. 10.* ubi de ignis utilitate & incommodis differit, & quòd cautè illo in navi procedendum sit, edocet. Tertia est navis vitiositas, quae sive ex infortunio maris, vel alia ex causa contingat (nisi in Pollice excepta sit) restauranda est sumptibus asecuratoris; qui tamen prius hac de re certior fieri debet. Et tunc si intra lineam Europae, sex menses; si extra eandem, annus datur ad reficiendum. Ordinat. Philip. II. *art. 15.* Ruland. *de Commiss. part. 4. l. 2. cap. 16. n. 36. & seqq.* Si verò navis non potuit tam citò refici, vel planè corrupta sit, & merces in aliam navem sicut imposita, nihilominus durat asecuratio;

ratio; est enim periculum earum usque ad certum locum susceptum. *Stypm. d. part. 4. cap. 7. num. 332. 333. 334.*

XVI. Quarta & ultima species est naufragium, quo navis syrtibus aut vadis illisa, dirumpitur. Frequentem hunc maris casum reparare tenetur affecuror, nisi aliter conventum fuerit; si nempe vi majore & casu fatali contigerit; non si culpa nautarum, aut domini navis vel mercium præcesserit, ei que occasionem dederit. Cum verò, ut dictum, affecuror naufragii damna affecurato rependere cogatur; Quæritur: Anne navis & merces ex naufragio reliquæ, & ad littora ejectæ, affecurato sint restituendæ, quò affecuratoris fors in jacturæ illius reparatione eò tolerabilior sit? Resp. Controversia hæc est valde illustris, & à summis ingeniis in thesi fusè tractata, dum quærunt: An liceat Principibus liberisque Rebuspublicis naufragorum bona à littoribus vel ex mari auferre, & fisco inferre: ita ut naufragium passis nihil ex his restituatur? Nos eorum vestigia sequentes, paucis in thesi respondebimus, & sic unicuique facile obvium erit, quid de affecurati bonis naufragis & ad littus natantibus in hypothesi statuendum sit. Assentior autem illorum Politicorum & Jctorum opinioni, qui Principibus aliisque id jure licere negant. Cujus sententiæ æquitas & justitia, quò clarâ solis luce clariores fiant, rationibus, legibus, testimoniis atque exemplis, quâ poterimus brevitate, eam defendemus.

XVII. Ratio prima est (1) Quia suum cuique tribuendum est: quod naturæ dictamen ipsos etiam Principes & Respubl. obligat. Hi ergo Naufragis res amissas, quæ ad ipsos lege naturæ pertinent, restituere debent. (2) Quia ab ipsa humanitate alienum, homines ita afflictos, fortunis insuper suis & rebus, quæ ex naufragio supersunt, spoliare, & miserorum miseriam augere velle. (3) Quia illi, qui cum humanitate aliquod commercium habent, hunc morem, ut planè barbarum & injustum, passim detestantur. (4) Quia iniquum, fiscum ex alieno dispen-

dispendio suum querere compendium. (5) Quia Charitati Christianæ maximè adversatur. Ubi enim singularis misericordia & subveniendi studium requiritur, ibi afflictionem addere afflictis, hoc est è regione, & positivè contra charitatem venire. Amel. de Conscient. lib. 5. c. 41. num. 23. (6) Quia bona naufraga non statim nostra esse desinunt, sed tantùm de factò, non de jure, extra nostram potestatem sunt. (7) Quia, nullà causà probabili præcedente, dominium alicui suum auferre, mera injuria est. H. Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 7. num. 1.

XVIII. Leges quod attinet, militans pro nostra sententia non tantùm Civiles Justinianæ, sed & constitutiones moratorum Gentium. In jure Civili Imp. Hadrianus & Antoninus permittunt unicuique naufragium suum impunè colligere, l. ult. de incendi. ruin. naufr. Et Constantinus Imp. l. 1. C. de Naufragiis constituit, ut, si quando navis expulsa fuerit ad littus, vel si quando aliam terram attigerit, ad dominos pertineat, Fiscus meus se non interponat. Quod enim jus habet Fiscus in aliena calamitate, ut de re tam luctuosa compendium sectetur? Res item naufragæ usu capi nequeunt, l. 21. §. 1. de acq. vel amitt. poss. De Jure Canonico, qui Christianos, naufragium patientes, damnatâ cupiditate rebus suis spoliant, excommunicantur, cap. 3. de rapt. His adde, quòd Imp. Leo Nov. 64. pessimum & sacrilegum eum vocat, qui se ejusmodi lucro emancipat, quia quasi mortuos spoliat. Adde & laudabilem illam Friderici II. Imp. constitutionem, lib. 5. §. 9. unde desumpta est Auth. Navigia, C. de furt. in qua, omnibus contrariis consuetudinibus sublatis, tam navigia ipsa, quàm navigantium bona, integra illis reservari debere, ad quos spectabant, antequam navigium illud periculum incurrisset, statuit, & transgressores bonorum suorum publicatione multavit. Hæc constitutio tam æqua ac justa visâ fuit Carolo V. Imp. ut eandem Constitutionibus suis Criminalibus inserere & repetere voluerit.

XIX. Laudem quoque meretur illud Henrici III. Anglia Regis edictum, An. 1226. promulgatum; ubi decernit, quod bona Naufraga debeant permanere illorum, quorum antea fuerant. Tale quid etiam habetur in jure Danico maritimo, à Rege Friderico II. An. 1561. condito, cap. 49. § 73. Quoad autem naufragorum bona ab ipsis intra præstitutum tempus possint recolligi & recuperari, id, teste Loccen, lib. 1, c. 7. n. 10. constitutum est non modò in Jure Jutico lib. 3. cap. 61. § 63. Scanico lib. 8. cap. 3. Danico d. cap. 49. § 73. Norwegico cap. 26. de jur. merc. Prussico lib. 4. tit. 19. art. 5. §. 4. Verùm etiam in edicto Belgarum, An. 1447. promulgato. Et in statuto Hamburgensi part. 2. tit. 17. art. 4. ita decernitur: Jacta naufraga, & in mare natantia bona nemo sibi arrogare potest, nisi is, ad quem antea pertinuerunt, ac in contrarium nulli mores, leges, vel consuetudines, circa navigationem & mercaturam maritimam alioquin usitatæ, de jure subsistere possunt.

XX. Quà constantia autem Veterum & Recentiorum sapientiores improbam hanc consuetudinem damnaverint, patet ex aureis illorum dictis, quorum aliqua hæc exhibebimus. Euripides in *Helena* ait:

Ναυαγὸς ἦκω ξένος, ἀσύνετον γένος,
Sum naufragus, spoliare quod genus est nefas.

Petronio in *Satyr. pag. m. 56.* procurrere ad prædam ex naufragio rapiendam, crudelitas dicitur. Et Dion Præfæntis *Orat. 7.* de naufragio locutus: μή γὰρ εἶη ποτέ, ὦ Ζεῦ, λαθεῖν μηδὲ κερδαίνειν Κέρδος τοιούτων ἀπὶ ἀνθρώπων δυστυχίας. Abijt, ô Jupiter, ut lucrum captemus tale ex hominum infortunio. Nicetas item Choneates in *Andronici Imperio*, hunc morem vocat ἔθος ἀλογιάζατον. Sic & Rebuffus in *proem. ad L. L. Regias gl. 5.* negat, Principes naufragorum, præcipuè verò mercatorum, pro communi bono laborantium, merces occupantes, in foro conscientia excusatos esse. Cajetanus, apud Amesium d. c. 4. n. ult. Naufragorum bona, inquit, juxta leges quorundam littorum confiscata,

ta, ex hoc ipso, quod ex naufragio sunt, nescio quâ justitiâ occupentur, nisi illâ, quâ afflictio additur afflicto. Similiter Vir sublimis Bodinus *lib. 1. d. Rep. c. ult. num. 170. in fin. § num. 171. pr.* acriter hunc morem carpens, ita erumpit: Barbarum & antiquis inusitatum, ut cujus opes & fortunæ naufragio miserè perierint, & quem nostris opibus sublevare debeamus; ejus reliquias, quas ad littus ejectionis bonâ fide restitui oportebat, turpiter diripi patiamur. Sic tamen vivitur, ut qui portus habent, eam crudelitatem tum in cives, tum in peregrinos exequantur. Jus quæris? Error jus facit: at si non peccatur errore, sed scientiâ, scelus est, quod erroris specie præ tenditur. Claudat hoc testimoniorum agmen illustre illud testimonium, quod Belgicum illud Sydus H. Grot. *lib. 2. c. 7. n. 1. de J. B. & P.* hac de re perhibuit: Leges nempe illas civiles planè injustas esse, quæ bona Naufragorum fisco addicunt.

XXI. Exempla demum quod spectat eorum, qui ipso facto pessimam hanc consuetudinem execrati sunt, atque per leges suas eam aboleverunt: non pauca jam paulò antè retulimus. Jungamus illis Theodoricum Gothorum Regem, apud Cassiodorum *4. var. ep. 7.* Naufragorum illorum, qui non suâ culpâ in hanc calamitatem inciderant, fortunas ex publico sublevantem. Jungamus Magnum Regem Sueciæ & Woldemarum Regem Daniæ, qui in pactis de Pace An. 1343, determinârunt, quod illis, qui in regnis seu domi niis ipsorum naufragia passi essent, res amissas liberè, atque absque impeditioe quorumlibet, recolligere atque recuperare liceret, quamdiu res amissas pro derelicto non habuissent. Simile quid habetur in Conventionione inter Henricum VII. Regem Angliæ & Philippum Ducem Austriæ, An. 1495. inita, Christianus quoque II. Daniæ Rex Legem de Naufragorum bonis confiscandis abrogavit: & constituit, ut naufragis sua redderentur, æquo tantum pretio deponsis, qui laborantibus suâ operâ curâque succurrissent: Prio-

ris autem legis abrogatione Regi perit, ut ipse aliquoties
 factus est, ultra centum aureorum millia annui naufragii.
 Joh. Jac. Pontanus *lib. 2. discurs. histor. advers. Selden. c. 15.
 in fin.* Casimirus etiam atque Sigismundus, Poloniæ Re-
 ges, illum morem extirpârunt, atque præceperunt, ut
 res ex naufragio receptæ domino illarum restituerentur.
 Sic & Holfatiæ Duces (ut litteræ Principali sigillo munitæ,
 & ad Præfectum Tunderensem missæ, testantur) rescripse-
 runt: ne quicquam de Anglorum mercatorum bonis,
 qui An. 1608. prope Sildam naufragium fecerant, dictus
 Præfectus raperet. In Camera itidem imperiali mandata
 sine clausula non semel decreta fuisse contra consuetudi-
 nes de bonis naufragis, jure littoris Fisco addicendis, te-
 statur Gailius *lib. 1. Observ. præf. c. 18. n. 6.* Ita etiam fa-
 ctum est in causâ mercatorum Lubecensium contra Comi-
 tem Oldeburgensem: & in causâ civitatis Bremensis con-
 tra eundem Comitem: item in causâ civitatis Hambur-
 gensis contra Duces Holfatiæ. Marq. d. *loc. lib. 2. cap. 6.
 num. 19.*

XXII. Hæc pro instituto ad nostram sententiam pro-
 bandam sufficiant: judicium de illis sit penes æquum Le-
 gitorem. Spontè verò hinc sequitur, nec assecurati bona
 naufraga fisco statim addicenda esse; sicut unusquisque à
 thesi ad hypothefin argumentando sine multa opera colli-
 gere potest. Quemadmodum autem crudele atque im-
 pium est, in Naufragos eorumque bona, eo, quo narra-
 tum est, modo, servire; ita, ubi navis vel merces sunt
 servatæ, & ex mari in terram deductæ, postulat equita-
 tis ratio, ut præmium salvationis (*Bargegeld, Berg-
 geld, vel Berglohn*) illis, qui suâ operâ & fide eas ser-
 varunt, dare, impensasque, si quas fecerunt, refundere.
 Publice enim interest, ut tale pretium servatoribus per-
 solvarur, quò Insulani & alii accolæ eâ spe ad similia hu-
 manitatis studia invitentur, & ad ferendas suppetias inci-
 tentur, *arg. l. 1. §. 1. de incend. ruin. naufr.* Tùm, ut Nau-
 fragi cum rebus suis, quas infortunium ipsis reliquit, con-
 grua

gruâ securitate latentur, ut dicitur in c. 2. x. de treug. §
 pac. § l. 3. C. de navicul. lib. 11. Quanti autem præmium
 vel salvationis merces esse debeat, de eo inter maritimas
 provincias non convenit. Jus Marit. Hanseat. tit. 9. art. 3.
 ita hac de re statuit: von solchem aufgesichtem und gesunde-
 nem Gute, soll man geben demjenigen, welcher die arbeit ge-
 than, das zwanzigste theil; holet er aber das Gut in der See
 von einem Steff, (i. e. prolixo aliquo maris vado) so gehö-
 ret ihm der vierte theil davon. Vid. Latherus de Censib. lib. 2.
 c. 11. n. 39. § seqq. Ventura de Valentis Parthen. litigios.
 lib. 1. c. 13. n. 5. Amel. d. c. 45. n. ult. in fin. Klock. lib. 2.
 cap. 114. n. 18. § 19. Stypman. Cont. part. 5. cap. 5. n. 9.
 Befold. Thes. pract. verb. Bargegelt. Marquard. lib. 3. c. 4.
 zum. 48.

XXIII. Reliquum adhuc est, ut verbo solvamus,
 unam aut alteram objectionem, quibus perversi illius mo-
 ris Patroni se tueri conantur. Prima defumitur (1) ex l.
 Αἰτωρίσ. 9. ff. de L. Rhod. de jact. ex qua colligunt, publi-
 canos apud Rhodios jam olim legem seu morem bona-
 naufraga simpliciter fisco applicandi habuisse; eosdemque
 pro custodia vel cura eorum in partem illorum venisse.
 Resp. Collectionem hanc infirmo talo niti, cum verosi-
 milius sit, in d. l. Rhodia constitutum fuisse, ut domi-
 nerum naufragarum intra præfixum à lege tempus non
 apparente, præter partes fisco debitas, partem pro nau-
 fragorum bonorum cura & custodia publicani sibi sume-
 rent. Locc. d. c. 7. n. 10. Huic prævit H. Grot. in flor.
 sparf. ad jus Justinian. ubi hanc legem Rhodiam ita explicat:
 Solebant, inquit, publicani bona, quorum non appa-
 rebat dominus, in custodiam suam sumere, & pro ea cu-
 stodia partem sibi aliquam vindicare. Ea pars quæ esset,
 definitum erat lege Rhodiâ navali, quæ pro jure gentium
 in illo mari vigeat. Cæterum largimur, legis hujus
 sensum valde obscurum atque intricatum esse, ita ut non
 facillè quicquam certi indè adstrui possit. Unde & summi
 in literatura principes emendationem illius aggressi sunt.

Suscepit eruditum istum laborem Sam. Petitus lib. 3. *mi-
scell. cap. 11.* Joh. Ilac. Pontanus 2. *diss. histor. 14.* Seldenus
1. *de mar. claus. cap. 25.* Salmasius lib. *de mod. usur. cap. 5.* H.
Grotius *d. loc.* Jacob. Gothofredus *in comment. ad hanc l. 9.
cap. 6.* Horum observationes in compendium redegit
Arn. Vinnius *ad Peck. pag. 276.* & quæ emendationes men-
ti legis ipsi convenientiores videbantur, annotavit; uti *d.
loc.* legere est. Idem quoque nequit sibi persuadere, le-
ge Rhodiâ naufragia omnia statim & sine dilatione fisco
vindicata fuisse, cum eo nihil possit excogitari crudelius;
Lex autem Rhôdia, ut legum nauticarum vetustissima;
ab ἐνομοίῃ & ἐπιμελείῃ à Strabone lib. 14. & aliis authori-
bus tantopere commendetur, Loccen. *d. n. 10.*

XXIV. Secunda ex isto Juvenalis Satyra 4.

*Quicquid conspicuum, pulchrumque ex aquore toto est
Res sibi est, ubicunque natat.*

Resp. Dictum hoc habet authores Palphurium & Armil-
latum, consulares delatores & assentatores Domitiani.
Ergo nullius est roboris. Tertia ex responsione Annæ
Mommorantii. Cùm enim An. 1556. legatus Imperatoris
Caroli V. coram Henrico II. Franciæ Rege, questus esset,
duas naves ad littus ejectas, & à Jordane Ursino captas
esse, easque restitui postularet, Annas Mommorantius
Magister equitum respondit: *Que le debris est conisque au
Seigneur Souverain. Et que c'est la coutume generale, non seu-
lement es pais de Pobissance du Roy, mais aussi en toute la Mer
du levant & du ponant, h. e.* Ea, quæ ad littus fuissent eje-
cta, Principis fisco esse vindicata. Hancque universalem
esse consuetudinem, non solum in regionibus Regi Gal-
liæ subjectis, sed in toto mari, tam orientali quam occi-
dentali. Resp. Mommorantium magis causæ, quam vero
servire. Verum quidem est, aliquot gentium institutis
sic observatum fuisse, ut ea, quæ ad littus ejecta essent;
Principes, qui littoribus imperarent, fisco suo inferrent;
attamen id Jus, ut vocant, haud quaquam ab omnibus
approbatum, aut usurpatum fuit, ut pluribus supra de-
mon-

monstravimus. Mirum igitur, Mommorantium id juri omnium gentium adscribere, quod moratiores respuunt. Quarta ex jurisdictione & regalibus: Dicunt, enim jus hoc (quod Germanis *Fahrrecht*, Gallis *le droit des naufrages* vel *Varech* appellatur) ex Regalium speciebus esse. Cùm enim, ajunt, flumina ad Regalia pertineant, *c. un. que sint regal.* 2. *Feud.* 56. bona etiam eorum, qui naufragium passi sunt, cadere in commissum, & ad dominum loci, cujus est flumen aut littus, pertinere debent. Hinc Petr. Greg. Tholosanus *lib. 9. de Republ. cap. 1. n. 29.* Regi Galliae, ratione Ducatus Normandiae, Regale hoc competere asserit. Resp. Imperium, quod territoriorum Dominis competit, & alio nomine Jurisdictio littoralis nominatur, Germanis *die Strandgerechtigkeit*, non in eo consistit, ut bona naufraga liberè occupari possint, sed (1) in potestate cognoscendi super causis civilibus & criminalibus, in littore contingentibus. (2) In protectione & tuitione littorum. (3) In potestate aedificandi in littore. (4) In jure colligendi bona naufraga, non quidem ut sua faciat, sed ut futuris dominis servet, pro justo prämio ea reposcentibus. Marq. *d. loc. num. 14.* Quòd verò barbari illius moris defensores & Principum adultores iniquissimam hanc consuetudinem Regalibus accenseant, id fit de facto, non de jure: cùm mos juri divino ac naturali contrarius, minimè Regale dici mereatur.

XXV. Quinta ab exemplis illorum populorum, qui jus hoc exercuerunt. Factum id à Gallis, Anglis, Neopolitanis, Siculis, Armoricis, Navarris, Aquitanis, &c. Resp. Exempla hæc veritati nullum præjudicium gignere posse. Non enim spectandum est, quid Romæ factum sit & fiat, quam quid fieri debuerit & debeat, *l. 12. ff. de offic. præsid.* Humaniores gentes id non admiserunt, sed abominandum istum morem vehementer detestati sunt: sicut jam ante expositum. Conferat hæc, cui lubido est, de nobili hac controversia Gail. *1. obs. 18.* Sixtin. *de regal. lib. 2. cap. 3. num. 95. & seqq.* Griphand. *de insul. cap. 21. n. 100.*

n. 100. § seqq. Arnif. de jur. majest. lib. 3. c. 6. n. 19. Selden. mar. claus. lib. 1. cap. 25. § 26. Besold. thes. pract. verb. Grund rührrecht. Stypm. Cont. part. 5. cap. 5. Klock. de arar. lib. 2. cap. 114. Schüss jur. Publ. vol. 1. disp. 6. th. 18. lit. I. in fin. Loecen. d. lib. 1. cap. 7. Perez. ad C. de naufrag. n. 27. § seqq. lib. 11. tit. 5. Marq. lib. 2. cap. 4. à n. 8. ad n. 22. Kurick. ad jus marit. Hausf. tit. 9. pr. § art. 3.

XXVI. De periculo autem summam adhuc observandum, quòd illud hodiè per speciales casus soleat exprimi, sicut ex tenore Pollicis apparet, hoc sine, ut ad non expressa quis non teneatur. Et si affecurator omne periculum suscepit, vel suscipere debeat, principioribus casibus enumeratis, solet generalis clausula de omni periculo vel præmitti vel subijci. Et hoc casu quis ad omne periculum tenetur. E contrario, omni periculo suscepto, potest quis limitare conventionem, exclusâ unâ vel alterâ specie, v. g. piratarum incurfu, & tunc exclusio unius facit inclusionem reliquarum. Sed & in certa specie periculi potest illud restringi, ne respectu hujus vel illius casus locum habeat, præsertim si ille casus non facile caveri queat. Stypman. part. 4. cap. 7. n. 335. § seqq. Est verò affecuratio frustranea, & non præstatur, ubi damnum, quod navis vel merces passæ sunt, unum pro centum non excedit. Ordin. Amstelr. art. 26. Grot. d. Isag. pag. 154. Kurick. d. diatr. pag. 13. n. 8. Adjunctum autem susceptionis periculi est navis vel mercium affecuratarum Taxatio seu æstimatio, de qua jam egimus cap. præced. aph. ult.

XXVII. Æstimatione verò constitutâ, juxta eam periculi pretium, quod eleganti vocabulo *Premium* appellatur, constituitur, factâ computatione quot imperiales aut floreni de centum præmii loco dari debeant. Hoc verò à libera contrahentium voluntate pendet, atque ex æquo & bono definiri debet. Certum enim ubivis præmium determinari nequit, sed ut navigatio longinqua vel brevis, & loca pluribus vel paucioribus periculis obnoxia

noxia fuit; ita majus vel minus affecurationis præmium
 pacifici, moris est. Confit. Amft. de folut. præm. affec. art. 1.
 Tutius igitur est, ut præmium hoc ex communi æstima-
 tione constituatur arg. l. 62. ad leg. Falcid. Grot. de J. B.
 § P. lib. 2. c. 12. n. 23. in fin. Ita tamen, ut præmium
 æquale fit periculo, quod quis in se falcipit, observatis
 circumstantiis rerum, temporis, loci & personarum. Mo-
 lin. d. disp. 507. n. 3. Bonacin. d. punct. 3. n. 3. in princ. Lugo
 d. sect. 7. n. 94. Stypm. d. c. 7. n. 354. § seqq. Loccen. lib. 2.
 c. 5. n. 6. Struv. ad ff. exerc. 25. th. 47.

XXVIII. Refert Marquard. lib. 2. cap. 13. n. 69. § 70.
 quod præmium affecurationis ordinarium ex Hollandia
 versus Thraciam, vulgò *Türckey*, sit 14. pro centum;
 versus Venetias 13. versus Livornum, Genuam, Massiliam,
 10. pro centum. De Hamburgo versus Hispaniam 12.
 pro centum; versus Africam & Indiam Occidentalem ex
 Hollandia olim 4½ vel 5. pro centum. Nam periculum
 versus Hispaniam majus æstimatur periculo versus Indiam
 Occidentalem. In genere tamen & communiter *septem*
pro centum, præmii affecurationis loco, ex mercatorum
 Hollandorum consuetudine promittere, moris hodiè est.
 Solet autem exsolutio præmii tribus modis determinari:
 vel absque ulla temporis præfinitione; vel ut statim ea
 fiat; vel ut certum tempus seu dies adjiciatur: qua de re
 vid. Stypm. d. c. 7. § num. 378. ad num. 383. Hæc dicta
 sunt de *Essentiali* affecurationis forma.

XXIX. *Accidentalis* ejusdem forma, ut *apb. 2. hui.*
cap. diximus, consistit in confectioe instrumenti seu di-
 plomatis, quo affecurationis contractæ capita & casus
 continentur. Illud instrumentum vocatur *Pollex*, non
 ab Italis, ut Stypm. d. c. 7. num. 385. § 386. & Kurick.
d. diar. pag. 10. arbitrantur; sed communiter ab iis, qui
 sermone Latino de hac materia tractant. Italis enim di-
 citur *Polizza*, Belgis *Police*, Germanis *der Versicherungss*
Brieff, teste Georg. Phil. Harsdorff. tom. 1. in præfat. ad
part. 6. des Teutsch. Secretar. Appellatur verò hoc instru-
 mentum

mentum Pollex, ea fortè de causa, quòd sicut pollex in manu reliquorum digitorum præcipuus & quasi basis est; ita ex hoc instrumento controversiæ, super assecuratione oborta, definiantur tanquam ex fundamento, *Styrm. d. c. 7. n. 386. § 387.* Instrumentum autem hoc accuratè conficiendum est, ne postmodum vitietur, aut contra eum interpretatio fiat, qui legem apertius dicere potuit.

XXX, Pollex verò seu instrumentum hoc ita describi debet, ut in eo exprimat (1) Nomen assecurantis unius vel plurium. (2) Nomina assecurati vel assecuratorum, si plures sint. (3) Nomen naucleri seu navis magistri. (4) Nomen navis, (5) Designatio mercium, quoad quantitatem & qualitatem. (6) Nomen loci, ubi navis oneratur. (7) Nomen loci, quòd navis tendit. (8) Tempus, quo assecuratio incipere atque exspirare debet. (9) Cursus navis liber, (10) Expressio periculi sive in genere, sive in specie; sive in totum, sive sub certo modo. (11) Confessio super quantitate & numeratione præmii. (12) Contestatio, quòd assecuratio sit celebrata secundum stylum & observantiam fori Antwerpensis; ut, si aliquid omissum, vel dubiè positum, exinde decidatur. (13) Subscriptio vel ab ipsis Assecuratoribus, vel à Proxenetis nomine ipsorum facta. Cum autem ejusmodi instrumentum magnam efficaciam habeat, verba ejus sedulo ponderanda sunt. *Decis. Genuens. decis. 120, n. 5.* Dicitur enim habere vim Instrumenti Guarentigiati, quòd paratam secum executionem habet: de quo instrumenti genere pluribus agunt *Rittershus. in Nov. part. 9. cap. 24. n. 11. Ruland. de commiss. part. 3. lib. 3. cap. 15. n. 1. Besold. thes. pract. verb. Guarentigiatum Instrumentum. Diether. ibid. in addit. Carpzov. decis. 136. num. 17. § 20. Blume de process. Cameral. tit. 34. num. 20. 21. 22.* Quo sine etiam vel coram Notariis, vel in libro publico solet confici, vel clausula addi, quòd eandem vim, si hoc non fiat, habere debeat, ac si factum fuisset. Hoc suavit & utilitas & necessitas

necessitas commerciorum, ne mercatores difficillimis probationibus & litium ambagibus innexi tempora & pecunias profunderere, atque ita commercia fistere cogantur. Stypm. d. cap. 7. num. 420. & seqq. Marq. d. cap. 13. n. 68. Kurick. d. loc. pag. 10.

XXXI. Non existimo autem opus esse, ut ejusmodi instrumentorum formulas hinc inferam; cum apud alios satis magnâ copiâ & ferè ejusdem tenoris existent. Vid. Ordinat. Regis Philipp. II. de Anno 1570. num. 35. ubi talem formulam reperies. Stracch. de *asscur. qui post introd.* pag. 67. & seqq. juxt. edit. *Amstelr. An. 1658.* assecurationis formulam, Anconæ usitatam, Italicè & Latinè exhibet. Scacc. qui d. §. 1. q. 1. n. 141. formulam assecurationis habet, quâ Genuenses utuntur. Item formulam assecurationis vitæ humanæ num. 142. quam cap. *preced.* quoque allegavimus. Stypm. d. c. 7. n. 425. Loccen. d. lib. 2. c. 5. n. 6. Marq. qui d. c. 13. n. 68. formulam assecurationis, in foro seu Borsâ Amstelrodamensi usitatam, proponit. Formula Antwerpensis existat in libro Belgicâ singulâ scripto de Juribus Nauticis, excusò Middelburgi *An. 1637.* pag. 80. & seqq. Quanquam verò assecurationis contractui, juxta Eruditissimum Stypmannum d. c. 7. n. 385. certa Pacta adjici possint, idque si in continenti fiat, actionem forment; si ex intervallo, exceptionem pariant: haud tamen eidem in eo adstipulari possum, quòd pactorum illorum adjectionem ad formam assecurationis essentialem referat. Accidentali assecurationis formæ seu Adjunctis ejusdem hæc pactorum adjectio potius erat annumeranda, quia illa pacta, pro lubitu contrahentium, assecurationi adesse vel abesse possunt. Consistunt ista pacta plerumque, ut tradit Stypm. d. n. 385. in modificatione periculorum, in adjectione diei, temporis & loci, quousque & quamdiu assecuratio valere debeat.

XXXII. Coronidis loco. Quar. An navis vel merces in diversis locis possint assecurari, ita ut de una eademque re duplex vel triplex assecuratio fiat? Resp. distinguen-

tinguendo. Aut enim duplicata vel triplicata illa affec-
 ratio processit ex fraude assicurati; aut non processit ex
 illa. Si ex fraude assicurati processit, ut hęc ratione,
 casu aduerso contingente, bis, ter & ultra valorem na-
 vis vel bonorum assicuratorum acciperet; invalidę erunt
 istę assurancementes, nec assicuratus valorem rerum amif-
 farum ab ullo assicuratore petere poterit. Si non pro-
 cessit ex fraude assicurati (ut quando hic veretur, ne
 primus assicurator possit valorem rerum assurementarum
 solvere, ab alio de iisdem rebus assurancementem procurat;
 hoc sine, ut quanto minus a primo consecutus fuerit,
 id alter suppleat) tũm prima assurancementio solum rata est,
 si scil. universis bonis assurementandis sufficiat; sin minus,
 residuum ex altera assurancementione prestandum est. Ordina-
 nat. Antwerpens. art. 14. § 15. Ultimus autem assu-
 rator tantum in averfione periculi participabit, quantum
 primus: sive damnum sive lucrum sit. Ordin. Amstelr.
 art. 23. Sant. part. 3. n. 55. Stracch. d. introd. n. 49. Et
 gloss. 3. n. 3. § 4. Ruland. de commiss. part. 4. lib. 2. cap. 16.
 n. 2. Grot. Ifag. ad jurisprud. Holland. part. 24. pag. 155. Loc-
 cen. d. c. 5. n. 8. Kurick. d. loc. p. 12. n. 4. § 5. § pag. 15.
 n. 16.

CAPUT

C A P U T VI.

De

Affecurationis Fine, Effectu, &
Adjunctis.

I.

Q Uòd omne genus agat propter finem, illud ex Phi-
lotopia notum est. Sic agentia Naturalia ob cer-
tum agunt finem: astra cœlum circumeunt, ut lucem
suam orbi communicent, & tempora definiant; pluvia
cadunt frugum causâ; dentes animalibus nascuntur ad
mandendum cibum; pili ad arcendum frigus. Sic agen-
tia Sensualia non absque scopo aliquid agunt; cervus fu-
git, ut canum morsus evitet; tendit ad rivum, ut bibat;
aranea telas egregiè format ad capiendas muscas; formi-
cæ ne hyeme fame pereant, grana in æstate colligunt;
hirundo opus luteum semicirculari figurâ format, & cel-
sa sub trabe figit, quò ibi pullos suos excludat; apes mel-
lis favos æstivo tempore conficiunt, ut ipsis sit cibus hy-
bernus; bombyces sibi in serico sepulchrum parant, ut
postmodum, indè egressi, numerosam posteritatem post
se relinquunt. Sic denique & agentia Rationalia in suis
actionibus ad finem aliquem collimant: finem enim suum
sibi propositum habet miles, nauta, agricola, Politicus,
Orator, Historicus, Mathematicus, Physicus, alii. Nec
ergo Mercator absque fine aliquo quicquam agendum
suscipiet. Et ex hoc principio suâ sponte fluit, quòd af-
securantes sine certo scopo affecurationem non contra-
hant, adeoque affecuratio ipsa non careat FINE suo,
qui est securitas atque indemnitas affecurati.

II. Dividitur autem affecurationis finis (1) in finem
Cujus, & finem Cui. Ille est securitas & indemnitas, quæ
affecurato præstat. Hic est ipse affecuratus, qui secu-
ritatem

ritatem & indemnitate[m] ab affecuratore petit & impetrat.
 (2) In finem *Principalem* & *Minus principalem*. Ille est idem,
 qui finis Cujus. Cauti enim mercatores maris pericula
 pensitantes trutinantesque illud acutissimi Senecæ dictum
lib. 5. Rhetor. Ludit, dicentis, de suis fortuna (rectius: di-
 vina providentia) *muneribus: Et quæ dedit, auferi, quæ ab-*
stulit, reddit. Nam ut Idem alibi: *Momento, ait, mare*
vertitur, Et ubi hodie luserunt navigia, cras sorbentur. Horum
 & similibus, inquam, impigri negotiatores haud immemores,
 sub affecurationis clypeo res suas infido pelago
 concredunt, quò, rebus illis pereuntibus, ipsi nihilominus
 securi sint atque indemnes. Minus principalis finis
 est, decoctionis sive fallimentorum amotio. Si quidem
 affecurationis asyllum etiam ideo à Mercurii prole extru-
 ctum; moribusque approbatum fuisse, ut decoctionis
 ignominiosæ opprobrio viam intercluderet, nemo rerum
 peritus inficiabitur. Licet enim iis, qui variis infortu-
 nii casibus (non autem qui segnitie, erapulis, luxu, &
 delitiis aliorum nummos consumpserunt) in hanc calamita-
 tatis voragine[m] deturbati, rigidissimorum Creditorum
 mole opprimuntur, adversus numellas & compedes,
 quibus olim mancipabantur, Nomothetæ beneficia Ces-
 sionis & Induciarum Quinquennialium indulerint: honestius
 tamen & conducibilis esse, arbitrati sunt mercatores,
 principiis obstare, atque in tempore malo occurre-
 re, quàm post vulneratam causam remedium querere,
 ut habetur in *l. fin. C. in quib. caus. in integr. restit. necess. non*
est, l. 1. C. quand. lic. unic. sine jud. se vind. nonnihil de lu-
 cro cum affecuratore participantes, quàm univ[er]sa casus
 adversi damna cum facultatum suarum pernicie sustinen-
 tes. Marq. *d. c. 13. n. 78. Et 79.*

III. (3) In *Proximum* & *Remotum*. Ille coincidit cum
 fine *Principali*; Hic est conservatio mercaturæ maritimæ
 (potissimum) necessariò exercendæ. Ut enim hunc nihil
 repetam ex iis, quæ in prolegomenis de necessitate com-
 mercii navalis prolata sunt; apponam hic saltem quæ
 inter

inter Politicos nemini secundus Did. de Sævedra *Idea Princip. Christiano-Polit. symb. 68.* de illa adducit, ea scil. quæ in prolegom. studio à nobis omiſſa ſunt: Quando Venetias, inquit, & Genuam mercatus defecit & navigatio, fortitudinis exercitium eas defecit pariter, & maxima gloriarum & trophæorum occasio. Intra breves arenæ terminos, quæ nec ligone, nec aratro potest excoli; solis marinis opibus validissimos Batavia alit exercitus, & populosissimas tuetur civitates, tam sibi invicem vicinas, ut iis sustentandis fertilissimi etiam agri non sufficerent. Quamvis autem negotiationis marinæ ingens sit necessitas, quemadmodum ex dictis liquet, propter varia tamen & gravia pericula, quæ mercaturam navalem commitantur, otiosa illa toto anno sæpius jaceret, intermittereturque forsitan profus ab iis, quibus eam quàm maxime exercere conveniebat: nisi sub affecurationis umbone res suas per mare evehere & revehere liceret.

IV. Siquidem ergo per affecurationem affecurato securitas & indemnitas præstatur, decoctionis item initiis via præcluditur, & ne commercia maritima penitus intercidant, præcavetur: frivolum atque insulsum judicamus opinamentum illorum, qui affecurationem, tanquam rem illicitam, traducunt. Contractus namque hic licitus nulloque jure prohibitus est, sit de re licita, modisque licitis, cedit in Reipubl. utilitatem, efficitque ut mercatores audeant merces suas ex uno loco ad alium cum majore securitate transportare. Tum, sicut fidejudenti permissum est, pretium fidejussionis accipere, ita & multò magis licitum idem est affecuratori, cum is majoribus periculis subjaceat. Frequentatur insuper hic contractus ab Hispanis, Lusitanis, Venetis, Belgis, Florentinis, Genuensibus, Anconitanis, Hanseaticis aliisque maritimis Civitatibus: & quidem tanto studio, ut omnigenæ eruditionis latum ac vastum pelagus H. Grotius de *J. B. & P. lib. 2. c. 12. n. 3. in fin.* affecurationis contractum; olim vix cognitum, nunc inter receptissimos esse, dicat.

dicat. Susceptio quoque ista periculi simpliciter non facit conventionem istam illicitam, nisi aliàs sit illicita. Conjunge Molin. de J. & J. d. disp. 507. n. 3. ubi egregiè fallitur, dum contra Conrad. disputans, divites non teneri laborare, inquit, ut pane suo vescantur: neque id eis præcipi Genes. III. Sed ibi esse denunciationem pœnæ ob peccatum Adami, quòd ipsi posterisque suis necesse deinceps esset futurum laborare, ut terra necessaria ad ipsorum sustentationem eis suppeditaret. Nugæ Scholasticæ tanto Viro indignæ! Item Lug. d. sect. 7. num. 93. Bonac. d. punct. 3. n. 2. Santer. de assec. part. 1. n. 5. & seqq. Stracch. in introd. ad assec. n. 44. Zoesl. ad ff. pro soc. n. 25. Scacc. d. §. 1. q. 1. n. 129. & seqq. Christophorus vol. 2. decis. cur. Belg. 101. n. 1. & 2. Ruland. de commiss. part. 4. lib. 2. c. 16. n. 1. Stypman. d. part. 4. c. 7. n. 731 & seqq. Locc. d. lib. 2. c. 5. n. 3. Hahn. ad Wesf. n. de præser. verb. num. 4. Marquard. d. c. 13. n. 2. & 3. Kurick. d. diatr. pag. 5.

V. Ficulneum igitur est illud argumentum, quod adversarii ex Scholasticorum atque quorundam juris Interpp. dictis petunt. Hi enim certis phrasibus aliquando in materia assecurationis utuntur, dum ajunt: in hoc contractu fortunam admisceri: assecurationem esse similem ludo, quia contrahentes fortunæ se committunt: hujus contractus lucrum & damnum pendere à mera sorte & fortuna. Ex hisce conantur colligere prædicti censores assecurationem esse aleæ speciem, adeoque contractum omnibus interdictum. Verùm Resp. Aleæ vocem plures significationes habere, inter quas duæ eminent. Illarum altera est, quâ alea vel omne genus ludi fortulatum, vel in specie ac magis propriè tesserarum, taxillorum, &c. lusum complectitur. Hanc verò aleæ acceptionem minimè assecurationi convenire, quilibet sanæ mentis agnoscet. Altera est, quâ alea incertum alicujus rei vel facti eventum, qui in arbitrio nostro non est, denotat. Quomodo sumitur in l. 8. ff. de contr. emt. l. 11. §. ult. ff. de act. emt. cum l. seq. ubi alea emi dicitur: veluti cum

cum futurum jactum retis à piscatore emeris; vel indaginem, plagis impositis à venatore; vel pantheram ab aucupe. Nota, quòd panthera hìc, juxta Budæum *in suis annot.* hoc loco sit retis genus, ex eo nomen habens, quòd omnes aves concludat: eàdem ferè ratione, quã Panagron, quòd rete piscatorium est. Conf. Matth. Martin. *Lexic. Philolog. verb. Panthera.* Quod si quis hoc posteriori modo affecurationem alex speciem nominare velit, non refragabimur. At indè non sequitur, affecurationem propterea esse illicitam, aliàs etenim modò recentia emtionem illicitã quoque essent, quod adductis juribus adversatur. Bella omnia erunt illicita, quia & illa species alex sunt (in posteriori scil. sensu) illorumque exitus ancipites: ut Vir eruditione præcellens Boxhornius *in suis Emblem. Politic. embl. 1.* pulchrè ostendit. Sortes omnes erunt illicitæ, quia (respectu nostri) ambiguus est illarum eventus: quod vel ex memorabili hoc Bohemorum exemplo manifestum. Hi enim, Authore Alb. Cranzio *lib. 1. Vandal. cap. 17.* Libussa Regina virginis consilio, equum gradarium, superbè instratum, in campum educerunt, eo consilio, ut Rex ille regno, maritusque Regina sumeretur, apud quem ille quietè consisteret, de ferrea edentem mensa. Fortè Primislaus, fessus labore, in herba defederat, versoque in mensæ usum aratro, cibo se reficiebat. Illi tum adstans Equus, suo iudicio regiamque conjugem dedit. Ipsa navigatio erit illicita, cum juxta istud Chori apud gravissimum poetam Senecam *in Med. act. 2.* canentis:

*Audax nimium, qui freta primas
Rate tam fragili perfida rupit,
Terrasque suas post terga videns
Animam levibus credidit auris,
DUBIO QUE secans equora CURSU,
Potuit tenui fidere ligno.*

Quæ

Quæ omnia sunt absurda, spongiâque censoriâ delenda: non enim propter incertum exitum, quicquam illicitum fieri potest, quod per se est licitum.

VI. Straminea non minùs est & illa argumentatio, quam *ex c. fin. x. de usur.* iidem desumunt. Non enim ibi agitur de assecuratione, sed de fœnore nautico & terrestri. Vel si admittere velimus, illic etiam de assecuratione agi, Resp. cum Scacc. *d. q. 1. n. 129. in fin.* Papam hîc non prohibere fieri assecurationem: sed prohibere solùm, ne in fraudem usurarum it, qui mutuât, mutuatarium ex obligatione præcedenti assecuret. Vid. & Sant. *part. 1. num. 8. § seqq.* ubi prolixè ad hoc cap. commentatur. Plura de eodem trademus infra, ubi de Fœnore Nautico agemus.

VII. Accedamus nunc ad assecurationis EFFECTA: quorum alterum est ex parte assecurati, ut præmium assecurationis assecuratori tradat: alterum ex parte assecuratori, ut æstimationem navis aut mercium, quæ perierunt, assecurato persolvat. Filliuc. *d. tract. 37. cap. 1.* Antequam verò hîc ulterius progrediamur, Amicum Lectorem humaniter rogatum volumus, ut non sinistrè interpretetur, quòd deinceps brevius, quàm hæctenus factum, ea, quæ restant, proposituri simus. Videmus etenim exercitationem hanc in grandem molem excrescere, ultraque disputationis carceres ferme se expandere: magnitudo igitur illius in sequentibus nobis moderanda, multaque omittenda, quæ alio tempore, Deo vitam & vires concedente, plenius exhibebimus. Verùm è divarticulo in viam. Dividuntur assecurationis effecta in *Immediata & Mediatoria*. Illa sunt istæ obligationes, quæ ex contractu assecurationis inter assecuratorem & assecuratum ex utroque latere nascuntur, de quibus modò egimus. Hæc, sunt actiones & exceptiones, quas dictæ illæ obligationes pariunt.

VIII. Quænam autem actio in genere ex assecuratione competat, dubium est apud Interpp. Aliam comminiscun-

miniscuntur illi, qui hunc contractum innominatum faciunt; aliam illi, qui eundem nominatum dicunt. Nos, priorum sententiâ suo loco relicta, non tam propter argumentorum, quibus utitur, robur; quàm ob insignem perspicuitatem & consonantiam, quas in hac materia adhibet Vir ingenii promptitudine, memoriæ felicitate, & iudicii dexteritate nemini secundus Franc. Stypmannus, in ejus castra concedimus, & quæ ad scopum nostrum facient, ex ipso, aliis tamen Dd. interim non planè sepositis, breviter excerpemus. Constat modò laudatum Stypmannum affecurationem facere contractum nominatum, in quo ei assentitur Joh. à Felden in annot. ad H. Grot. de J. B. & P. lib. 2. cap. 12. num. 23. qua de re inferius plura. Supposito jam, quòd sententiâ hæc tutior sit, statuendum erit, quòd, sicut contractus ipse nominatus est, & specificis suis pactionibus ab aliis separatus & diversus; ita & nominata & propria ejus actio sit. Appositè verò hîc accommodari possunt, quæ æternum disciplinæ juridicæ decus Reinh. Bachovius ad Treutl. vol. 1. disp. 23. th. 1. lit. D. Et disp. 29. th. 13. lit. G. de Emphyteusi affert. Quòd scilicet non per Philippicam ordinationem nova obligatio introducta, sed contractus affecurationis à variis sententiis distinctus, & ejus pactiones speciales demonstratæ sint. Sicut igitur in Emphyteusi non nova actio ex lege Zenoniana introducta; ita idem hîc dicendum, Et sicut Emphyteusis ipsa & Actio emphyteusicæ propria nomina habent, ita idem in affecuratione obtinet.

IX. Si autem quæras: quale nomen actioni huic dari debeat? Resp. cum Stypm. d. c. 7. n. 458. & seqq. Cùm hic contractus novus nomen à negotio ei substrate accepit, Actionem Affecuratoriâ vocari posse, vel, si Latina vocabula mavelimus, Actionem Aversû Periculû. Duplex verò ea est, quia duplex ab utraque parte obligatio: altera Directa, quæ competit affecurato; altera Contraria, quæ datur affecuranti: diversâ tamen intentione, sicut ex utriusque proprietate, quid eâ petatur, quomodo

N

quomodo & quando instituat, quæ exceptiones illi opponi possint, & denique, quando cesset, animadvertere licet. Prima verò actio assicuratoria seu averſi periculi competit Assicurato, ad obtinendum mercium deperditarum valorem. Quomodo actio hæc instituat; quando nata dicatur; quidque assicuratus ex sua parte facere & probare debeat; exponit Stypman, *d. c. 7. n. 468. & seqq.* Altera actio datur Assicuratori, quâ agit ad obtinendum præmium. Hæc quomodo sit proponenda; quo tempore intentanda; quæ in libello quoad probationem attendenda, declarat Idem *d. l. n. 484. & seqq.* Sicut autem Assicuratori datur actio, ita & Retentio eidem permittitur, si Assicuratus ab ipſo petit valorem rerum amissarum, nec præmium exsolverit. Præter hæc potest in hac causa implorari officium judicis, ut ostenso instructo seu Pollice statim executivè procedatur.

X. De Exceptionibus, huc spectantibus, in genere observandum, contra utrumque contrahentium omnes exceptiones tam Dilatorias, quæ litigantibus eò quòd legitimam personam standi in judicio non habeant, vel ex defectu mandati, &c. opponuntur; quàm Peremptorias, qualia sunt doli, metus &c. quæ partim ex contrariis assicurationi sumuntur, partim ex aliis juris articulis, hæc obtinere. Possunt item in hac materia controversiæ decise, per Appellationem, ad Cameram devolvi: cujus rei exemplum extat in causa Roccha contra Coyman & consortes, atque Schott contra Dorninunt. Ruland. *de commissi part. 4. lib. 2. cap. 16. n. 1.* In specie verò à parte Assicurati exceptio est, si contra assurectorem petentem præmium dicat, conclusâ assicuratione, merces jam extra periculum fuisse. Contra à parte Assicurantis una exceptio est, si assurector dicat, merces bis fuisse assurectas, assurectatumque jam earum valorem recepisse. Alia est, si excipiat, quòd assurectus assurectorem in quantitate mercium fefellerit, dum pro mille tantum centum navi immiserit: & nihilominus reliquum pretii petere

re audeat. Exceptionem autem non numeratæ pecuniæ, item Exceptionem non facti implementi locum hîc non habere, demonstrat Stypman, *d. loc. n. 512. & seqq.*

XI. Idem *n. 533. & seqq.* occasione harum duarum exceptionum eruditè discutit nobilem illam quæstionem, propter quam Rutg. Ruland, *consil. von Erledigung einer schweren in assecuration-sachen vorgestellter Frage.* Aliique Jcti in natura hujus contractûs exploranda desudârunt. Quæstio illa talis est: An, conclusâ assecuratione, & non numerato ab assecurato præmio, si interea navi vel mercibus fatale damnum obveniat; assecurator damnum resarcire teneatur? an verò ob non solum præmium ponere idem possit? Resp. Stypm. *n. 537. & seqq.* Affirm. prius, Neg. posterius, assertq̃ue in medium rationes egregias pro sua sententia. *n. 552. & seqq.* allegat Rulandi, Jcti Anonymi & D. Snelleri argumenta. Hæc tela exar-
mat *num. 588. & seqq.* Instantias adversariorum proponit *n. 669. & seqq.* Harum diluicionem adjicit *n. 683. & seqq.* quæ apud Authorem pro lubitû legi possunt. Nota interim, quòd Marquard. *d. c. 13. n. 16.* spinosam hanc quæstionem, non tam ex regulis juris communis, aut naturâ contractûs, aut etiã alterius cujusque stylo & consuetudine; quàm observantia istius loci, in quo lis movetur, decidendam arbitretur.

XII. Properemus jam ad assecurationis ADIUN-
CTA, quæ, qualis hic contractus sit; ex quo jure quæ-
stiones circa assecurationis materiam occurrentes, deter-
minari debeant; & quo tempore illa incipiat ac finiatur;
ostendunt. Quod attinet contractûs hujus qualitatem;
an videl. sit nominatus an innominatus; de eo, ut supra
monitum, inter Jctos non convenit. Validæ ab utra-
que parte stant rationes: faciliùs tamen est, eas destrue-
re, quàm fortiores reponere, quæ non eodem ariete,
quo priores, profertantur. Non ergo opis est nostræ;
inter tantos Viros:

- - - tantas componere lites:

Cæsareâ decisione illa indigent, secundum Stypm. d. cap. 7. num. 23. & Marq. lib. 2. c. 12. n. 1. Alii affecurationem referunt ad contractus, quire constant: alii eam pro stipulatione habent: alii fidejussionem esse volunt: alii sub literarum obligatione contineri, ajunt: alii in formam emtionis venditionis transire, dicunt: alii locationi conductiioni assimilant: alii societatem statuunt: alii mandato æquiparant: alii denique contendunt, contractum hunc innominatum esse; quod, præter Authores à Stypm. d. cap. 7. n. 45. 46. 47. allegatos, etiam sentiunt Christin. decis. cur. Belg. vol. 2. dec. 103. n. 4. Hahn. ad Wesemb. n. de præscript. verb. n. 4. ubi, Loccenium de jur. marit. lib. 2. cap. 5. num. 3. affecurationem pro contractu Facio ut des habere, affirmat: at, non satis attentè Ampliff. hunc juris Antecessorem illum d. n. 3. legisse, apertum est ex eo, quòd hanc sententiam, uti & alias Loccenius solum referat; nullam autem ex illis suam faciat, sicut patet culvis d. n. 3. inspicienti. Marq. lib. 2. cap. 12. num. 1. Struv. ad ff. exerc. 25. th. 46.

XIII. Has opiniones sigillatim refellit multoties laudatus Stypmannus d. c. 7. n. 58. § n. 203. § seqq. statuitque, affecurationem esse contractum Nominatum. Non quidem, ita pergit idem, quòd præcisè necessum sit, ut ad unum ex illis contractibus, quos modò retulimus, referatur; sed quod suâ naturâ & propriis qualitatibus constet, & sicut reliqui, usu & necessitate humanâ exigente, nomen invenerit. Si enim jurisgentium pleræque conventiones nomen tacito consensu acceperunt, cur non idem potuit Affecuratio à multis vel pluribus gentibus adipisci? Vel si à solis Romanis stipulatio potuit nominata conventio declarari, quis vetabit alios populos, ut affecurationi id tribuerent? Imò si Imp. Zenoni sicut Emphyteusin à locatione conductiione, & emtione venditione separare, cur non Philippo II. Regi Hispaniarum post multas disputationes licere potuerit, Affecurationem ab emtione, locatione, vel aliis conventionibus nominatis
ant

aut innominatis segregare? Est igitur, ait porro idem, Affecuratio contractus Nominatus, sed suis pactioibus, quibus à reliquis omnibus contractibus separatur, constans.

XIV. Hæc Stypmanni sententia profectò mihi valde arridet, non tantùm quia erudita & solida; sed & quia dilucida, nec tot fluctuationibus immersa, quot reliquæ: ejus inconstantiæ exempla præbet Stypm. d. c. 7. n. 143. & seqq. Quodsi ergo alicui parti accedendum esset, libentius adhærerem Stypmanno, quàm cæteris. Pro confirmatione etenim sententiæ suæ eruditas profert rationes, quas in compendio exhibebimus. Harum (1) est, quod hæc conventio propter utilitatem, quam generi humano præbet, sortita sit speciale nomen, à cæteris conventionibus specificè distinctum ac separatam, ita ut nulli alii conventioni applicari possit, sed statim ex illo nomine dignoscatur; quod certissimum signum est contractus nominati, juxta subtilissimum Sutholt. *diss. 12. apb. 40.* (2) Quod nomen illud ex eadem ratione & modo acceperit, quo reliqui nominati contractus, qui obligationem pariunt & actionem, non propter nomen (cùm id quiddam extrinsecum sit, rei que accedat, Bacch. in *negot. ff. tit. de pact. art. de contract. n. 3. pag. 566.*) sed propter utilitatem conventionis & commercii. Utilitas enim, ceu refert modò laudatus Sutholt. *d. diss. 12. n. 45.* ex Donell. *12. comment. 9.* fecit, ut conventio esset in usu communi, usus peperit conventionis nomen, utilitas est causa obligationis constituendæ, nomen est indicium & nota constitutæ.

XV. (3) Si consideretur, quâ ratione, reliquæ conventiones, jam existente publicâ utilitate, nomen acceperint, non alia erit, quàm auctoritas publica. Conventionibus enim juris gentium populi & gentes, usu & necessitate humanâ exigente, nomen dederunt: non quidem expressâ aliquâ lege, sed tacito usu, quia gentes illa nomina usurparunt. Cæteris conventionibus nominatis

tis potuerunt cives in sua Republ. nomen attribuere. Sic Romani stipulationem, postmodum Impp. donationem, sponsalitiā largitatem, atque emphyteusin invenerunt. Quod igitur juris illis & aliis gentibus vel civibus licuerit, cur hodie non idem adhuc populis vel Rebuspublicis liceat? Sive igitur dicere velimus, affecurationem esse inventionem juris gentium; ideo quòd omnes populi, qui culti & mercaturæ maritimæ notitiam habent, eam usurpent, & tacitâ quâdam conventionē receperint: Sive juris civilis; ideo quòd Rex Philippus eam in sua ordinatione specialibus terminis & notis circumscripsit; perinde est, manet enim utroque modo, affecurationem appellari posse Contractum Nominatum, ab egregio nomine, quo cæteris etiam contractibus contradistinguitur. (4) Quòd hic contractus in Statutis Antwerpiensibus tit. 24. von Contracten von Assecurantiem. specialem titulum sub qualitate nominatæ conventionis acceperit. (5) Idem etiam Philippus Rex Hispaniarum in ordinatione sua, quæ postremò An. 1570. publicata, confirmavit, & simul accuratè ejus pactiones, quibus à reliquis nominatis conventionibus distinguitur, expressit. (6) Quia Id. qui de hoc contractu commentati sunt, in specialibus tractatibus & titulis hoc fecerunt. Sicut hoc factum à Santerna, Stracha, Rulando, Marquardo, aliis.

XVI. Quæ dissentientes his opponunt, diluit Stypm. d. l. n. 203. & seqq. ex quibus nos potiora dubia cum responsionibus seligemus. Objicitur. (1) Quòd hic contractus juri Civili Romanorum fuerit incognitus. Resp. Non opus esse, ut Romanis fuerit cognitus. Potuit enim eo tempore, quo Romani rerum potiebantur, ejus utilitas hoc non exegisse. Sicut igitur illi pro sua utilitate, modò hoc modò illud in contractibus invenerunt, quod vel solum fœnus nauticum docere potest: ita & reliquis gentibus idem licet. Nec solis Romanis permissum, contractum unum juris gentium dicere, vel alium juris civilis facere, quin non in alio contractu idem liceat aliis gentibus

bus in suis civitatibus. (2) Quòd hic contractus ex jure civili Romanorum nullum nomen habuerit. Resp. Nul-
 libi dicitur, quòd Romani soli hanc potestatem habuerint,
 suo tempore contractum nominatum faciendi. Quod il-
 lis licuit, & hodie aliis gentibus in suis Rebuspubl. licet,
 Falsum etiam est, conventiones nominatas à jure civili
 Romano nomen accepisse. Jus gentium enim eas inve-
 nit, teste acutissimo Bachov. *d. n. 3. pag. 567.* & simul no-
 men tribuit, *arg. l. 5. de J. & J. l. 7. §. 1. de pact.* Pauci
 contractus sunt, quibus jus civile nomen dedit, & si sti-
 pulationem exceperis, vix ullus. Quod igitur Romani
 suo tempore fecerunt, id egerunt postea Antwerpientes
 & Rex Philippus eadem potestate. (3) Quòd Antwer-
 pientes sibi tantum aliquid statuere potuerint, & Rex Phi-
 lippus suis subditis. Resp. Concedimus, id verum esse;
 at nec Romanorum potestas ultra cives & subditos ipso-
 rum fuit. Deinde nequeunt Statuta Antwerpientium vel
 Ordinationes Regis Philippi aliis populis aut civitatibus,
 ipsis renitentibus obtrudi; sed quum proprio motu, pro-
 pter insignem æquitatem & multiplicem utilitatem, quam
 dicta Statuta & Ordinationes continent, ea servare vo-
 lunt, ulterius extendi possunt. Sic enim ipsi Romani,
 ut eximium Reipubl. literariæ ornamentum Jac. Gotho-
 fredus *libr. de imp. mar. cap. 2.* demonstrat, legem Rho-
 diam admiserunt, solum æquitatis respectu habito, non
 quòd eà tenerentur. (4) Quòd hic contractus ex con-
 suetudine quarundam gentium originem habuerit, adeo-
 que innominatus sit. Ante statuta enim Antwerpientia
 confecta, jam Italis & Hispanis contractus hic in usu fuit,
 & hos subinde alii populi secuti sunt. Resp. Non omnes
 contractus, qui ex consuetudine gentium originem sorti-
 ti sunt, innominatos esse. Quod vel ex hoc contractu
 patet, qui non nisi per nomen, quod ab Italis vel Hi-
 spanis acceperat, aliis populis innotescere cœpit.
 XVII. (5) Quòd nullus contractus simul possit esse
 juris gentium & juris civilis, atque ideo incertum maneat,

an hic contractus juris gentium vel civilis sit? Resp. Falsum esse, quod nullus contractus simul possit esse juris gentium & juris civilis. Aut enim consideratur illa conventio indefinitè, simpliciter & generaliter; vel definitè & specialiter ad certam Rempubl. Priori casu est juris gentium; posteriori est juris civilis: sicut in simili casu de testamenti factione distinguit doctissimus Sutholt. *diff. 7. apb. 5.* Deinde, hac de re principaliter non quæritur, sed hoc deciditur, quod si ve huic contractui *nomen* ex jure gentium, si ve ex jure civili seu Statutis Antwerpensium adstruere velimus, ea sit nominata, & non innominata conventio. (6) Quod certus sit contractuum nominatorum numerus; adeoque affe curatio eis addi nequeat. Resp. Antecedens valde incertum esse, nec hoc negotia humana permittere. Neque potest probari, Romanos certum numerum contractuum nominatorum statuisse, quasi plures esse non deberent: &, si statuis sent, nec illi ipsi quod minus mutare possent, nec aliæ gentes eâ lege tenerentur. Sicut igitur illi ipsi juris gentium conventionibus nominatis addiderunt stipulationem; ita similiter reliquis gentibus licuit affe curationem vel alium contractum addere. (7) Quod lites excre scant, si plures sint contractus nominati. Resp. Ridiculum esse hoc oporirentur lites? & quidem plures: & quidem ideo, quod sine nomine vagam & incertam naturam habent. Quæ de causâ tam litigantes quàm judex de eo longè dubitant & litigant, antequam ad controversiam primariam devenire possunt.

XVIII. Si porro quæras: Ex quo jure controversiæ circa affe curationis materiam occurrentes determinari debeant? Resp. Non ex jure Civili Justinianéo; est enim hic contractus novus, Romanis legibus planè ignotus, unde nec ex juris communis regulis cense ri potest. Lar gimur quidem, eum ex volumine Justinianéo in multis illustrari posse, at ejus natura & controversiæ ex eodem defini ri

definiri nequeunt. Non enim ex una vel altera cum hoc vel illo contractu convenientia potest litium obortarum sumi decisio. Nullum etenim simile est idem. Dicimus ergo, illas decidendas esse ex Ordinationibus illis Regis Philippi, quas maritimis suis ordinationibus annexit; ex Statutis florentissimorum Emporiorum, Antwerpiae & Amstelrodami: ex aliarum maritimarum Civitatum praxi & observantia, praesertim si ea ubique par & uniformis sit: ex specialibus ac propriis loci alicujus consuetudinibus ac statutis, si quae sint; illa enim omnibus praevalent.

XIX. Imprimis autem jam à longo tempore reliquae maritimae civitates ceperunt ad cynoluram, Anwerpiae usitatam, se componere. Ita, ut toties, quoties hi. contractus celebraretur, eum juxta stylum & consuetudinem fori seu Bursae, ut dicunt, Mercatorum Antwerpensium inirent. Hic verò mos, quo alter populus aut civitas alterius populi vel civitatis leges & consuetudines sponte recipit, seque illis accommodat, prisca jam aevi est, quemadmodum manifestum ex Romanorum exemplo, non longè antè relato. Ita & omnes Poloniae, Bohemiae, Marchiae Misnensis & Lusacensis urbes, praeter Hallas Saxonicas, jure Weichbildico Magdeburgensi usque fuerunt, in dubiisque controversis Hallas & Magdeburgum appellaverunt: refert id ex juris Weichbildici Authore famà maximus Conringius in *tract. de orig. jur. German. c. 29.* Idem confirmat papali dignitate postea donatus Aen. Sylvius in *descript. Europ. cap. 24.* quòd in decisione causarum circumvicinae gentes ad jus Magdeburgicum recurrerint; tradens. Ita & juris omnis longè peritissimus H. Grotius in *stor. spars. ad jus Justin. pag. 117.* de L. Rhodia navali testatur, quòd olim pro jure gentium in illo mari mediterraneo vigerit: sicut apud Trans-Rhenanos populos leges Wisbyenses. Sic & stupendae lectionis Vir Joh. Seldenus *mar. claus. lib. 2. cap. 18.* ostendit, Gallos leges nauticas ab insula Olorone accepisse, Add, Santern,

part. 3.

part. 3. n. 1. 2. 7. § 8. Stracch. gloss. 138. n. 4. Ruland. de
 commiff. part. 4. lib. 2. cap. 16. n. 3. Stypm. d. c. 7. n. 731.
 § feqq. Loccen. d. cap. 5. n. 2. Kurick. d. diatr. pag. 7.

XX Ultimū quod ſpectat: Quo tempore ſcil. aſſe-
 curatio incipiat & finiatur? Reſp. Aſſecuratio initium ha-
 bebūt ab illo tempore, quo merces aſſecuratæ ad navalia,
 aut ſcaphas, unde & per quas navi inferri debent, addu-
 ctæ ſunt: durabit autem uſque dum merces in deſtinato
 portu integræ & ſalvæ ſint exoneratæ, niſi aliud conve-
 nerit. Ordin. Amſtelr. art. 4. Debet autem exoneratio
 mercium illarum, quæ illæſæ in portum devenerunt,
 quàm primū & ad ſummum intra quindecim dies fieri;
 niſi neceſſaria obſtacula (quæ tamen probanda erunt) in-
 terveniant. Grot. d. ſag. part. 24. pag. 154. Quodſi ve-
 rō aſſecuratio ab uno portu ad alium facta ſit, nullā men-
 tione injectā bonorum in terram exonerandorum: tūc
 aſſecuratio illa inchoatur à tempore impoſitarum navi
 mercium; & finitur, quando deſtinatum portum navis
 ingreſſa eſt, ibidemque per viginti quatuor horas ſalva
 conſiſtit. Ordinat. Philipp. II. art. 13. Hoc eo fine in-
 ter mercatores obſervari, probabile judicat celeberrimus
 Loccenius d. c. 5. num. 9. quia navis in ipſo quoque portu
 vel oſtio periclitari, ut dicitur in l. 9. de L. Rhod. de jact.
 & aliquando damnum pati poteſt, ſecundū illud Pro-
 pertii lib. 3. eleg. 6.

fallit portus & ipſe fidem.

Ducentas ferme naves in ipſo portu Tiberis violentia tem-
 peſtatis Neronis tempore abſumſit. Facit. annal. 15. c. 18.
 Hinc ad diem & noctem pro damno in portu, donec mer-
 ces in ſalvo ſint, Ordinationes caveri voluerunt. Stracch.
 gloss. 13. pr. num. 1. § 2. Stypm. d. cap. 7. n. 407. § feqq.
 Loccen. d. loc. Kurick. d. loc. pag. 16.

CAPUT

C A P U T VII.

De

Affecurationis Affinibus &
Oppositis.

I.

Jucundum valde atque amœnum est, Sympathiæ & Antipathiæ exempla, per universum natura campum parsa, attentiori oculo contemplari. Tantò enim major nos subit admiratio, quantò illarum effectus sunt evidentiores, causæ verò obcuriores. Magnes ad se trahit ferrum; corium suo loco relinquit: vites amant ulmum; brassicam oderunt: olea, decerpta manu virgineâ, & plantata, uberes fructus producit; plantata autem à meretrice, sterilefcit; serpenti amicitia est cum vulpe; inimicitia cum cervo: ferox taurus fico alligatus, domatur & mitescit; at, si nares ipsius imbuantur odore rosarum, vertigine concidit: haud rarò mulier, quæ catellum in sinu suo alit, felem adedò averfatur, ut ex hujus præsentia lypothymia corripiatur: morsus canis rabidi hominem rabiosum reddit; at aqua fluminis, si homo morsus in continenti ei totus aliquoties immergatur, à rabie eum immunem præstat: manus adusta igni si admoveatur, curatur; si aquæ, non item: pedes frigore congelatos si igni applices, nihil efficies; sed si gelidis eos teras nivibus, aut frigidis immittas aquis, pristino restituentur vigori. Summatim, mundus, ut sapienter Veterum quidam dixit, constat ex amicitia & inimicitia. Quid mirum ergo, quòd affecuratio etiam sua habeat Affinia & cognata: quòd item habeat sua Opposita & contraria? AFFINIA illius sunt Fœnus Nauticum & Sponsiones inter mercatores usu receptæ. De *Oppositis* agemus inferius,

O 2

II, Illu.

II. Illustris illa Pharus, quæ venturis nepotibus omnigenâ eruditione præluxit, H. Grotius de J. B. & P. lib. 2 c. 12. n. 5. affirmat, Fœnus Nauticum mixtum quid esse ex contractu mutui, & periculi averfi. Magna ergo est affinitas inter periculi averfionem seu affecurationem & fœnus nauticum. Fœnus autem unde dicatur, de eo lis est inter Authores. A. Gellius Noct. Attic. lib. 16 c. 12. Fœnus à fœtu & quasi à fœtura quadam pecuniæ parientis atque increfcentis (ut Græci τόλον, ἀπὸ τῆ τίκτειν dicunt) nominatum putat; quæ etiam Varronis, Festi & Nonii Marcelli sententia est. Orbis verò illud miraculum Salmafius de usur. cap. 2. putat à Græco ποῦνος, quod idem valet quod ποινή: quæ vox non tantum pœnam, sed etiam mercedem & pretium significat. At consummatum in omni literarum parte ævi nostri Varro G. J. Vossius in suo *Etymologic*, verius existimat, Fœnus dici ab obsoleto Fœo, unde Fœnus, Pecundus, Femina & Femur derivantur. Quanam autem ex his sententiis pro accuratori habenda sit, de eo judicium nostrum hæc vice suspendimus. Conf. Vinn. *select. jur. quest. lib. 2. c. 9.* & Kurick, *ad jus marit. Hansf. tit. 6. pr.* Fœnus autem Nauticum hîc non solum semper usuram nauticam, sed sæpius ipsam sortem simul designat: ut modò laudatus Salmafius *d. loc.* ex probatis authoribus jureque civili probatum it. Nauticum verò vocatur hoc fœnus, quia trans mare vehitur. Aliàs vocatur usura maritima, usura nautica, mutuum marinum, pecunia trajectitia, pecunia nautica, creditum marinum: Græcis dicitur δάσεισμα ναυτικόν & ἑνδορίς: Germani appellant Bodmery. Rittersh. in *expos. Nov. part. 3. c. 11. n. 1.* Stypm. de *jur. marit. part. 4. cap. 2. num. 125.* & Kurick, *d. loc.* Quomodo autem fœnus ab usura differat, videre est apud Bach. *ad Treutl. vol. 2. d. 3. th. 2. lit. a.* Salmaf. *d. c. 2.* Stypm. *d. c. 2. n. 29.* & seqq. Vinn. *d. cap. 9.*

III. Fœnus Nauticum describitur, quòd sit usura trajectitiæ pecuniæ, quam creditor, recepto in se dubii eventus.

eventus periculo, alicui hâc lege tradit, ut si pecunia vel
 merx trajicienda pereat, nihil reddendum veniat mutu-
 anti, si verò salva ad locum destinatum transvehatur,
 tum & ipsa fors reddatur cum convento augmento. l. 1.
h. t. l. fin. C. eod. Alias definitiones seu descriptiones fœ-
 neris nautici, sed eodem ferè recedentes, invenies apud
 Wissenb. ad ff. part. 1. disp. 42. thes. 27. Et ad C. h. t. sta-
 tim ab init. Loccen. de jur. marit. lib. 2. cap. 6. n. 2. Perez.
 ad C. h. t. num. 1. Struv. ad ff. exerc. 27. th. 72. H. Grot.
 d. isag. part. 11. fœnus nauticum Belgicè ita definit: *Bod-
 merie is gelseening, waer van den uycleener t' gevaer
 loopt van de zee.* Dividitur Fœnus in Terrenum seu
 Terrestre & Nauticum seu Marinum. De priori hâc ni-
 hil attinet dicere. Posterius subdividitur in Proprium &
 Improprrium seu Quasi nauticum. Proprium jam decla-
 ravimus: Improprrium est, quod creditor à debitore re-
 cipit, propter mutuam sub periculo pecuniam, extra
 navigationis negotium: seu, ubi pecunia periculo qui-
 dem creditoris, non tamen trans mare vehenda, mutuo
 datur. Hoc improprrium fœnus non sine ratione impu-
 gnat Heidelbergensis Academiae sol quondam clarissimus.
 Bach. ad Treut. v. 2. d. 3. th. 2. lit. b. Malè enim fœnus
 nauticum improprrium nauticum aut quasi-nauticum ap-
 pellatur; cum nullo modo nauticum sit.

IV. Mellior divisio seu distinctio fœneris nautici ex
 verbis Jul. Pollucis lib. 8. περί δανείσματος cap. 12. colligitur:
 quòd nempe aliud sit Heteroplum, aliud Amphotero-
 plum. Illud est, cum creditor tantum commeatùs seu
 abitùs periculum in se recipit. Hoc, cum idem & re-
 meatùs seu reditùs casus adversos suo periculo esse jubet.
 Illud certum navigationis tempus & locum respicit;
 Hoc totam navigationem, quæ in eundo & redeundo
 consistit, complectitur. Hinc Græcis duo sunt nautica-
 rum pecuniarum genera, *ἐτεροπλοία* & *ἀμφοτεροπλοία*; prio-
 ra ad solum itum; posteriora ad itum & reditum spectant
 Treutl. vol. 2. d. 3. th. 2. Rittershus. d. c. 11. n. 3; Stypm.
 d. c. 2

d. c. 2. n. 33. § seqq. Sithm. in π. ad ff. h. t. Wiff. ad C. h. t. Locc. d. cap. 6. num. 2. § 7. in fine. Marq. lb. 2. c. 8. n. 62. § n. 82. Kurick. d. loc.

V. Potest autem fœnus nauticum juxta Jus Commune ab omnibus promiscuè vel accipi, vel dari. Kurick. d. loc. ad art. 1. Et licet idem ut plurimum in numerata pecunia consistat; si tamen merces ex ea pecunia comparata sint, eæque ipsæ periculo creditoris navigent, ex convento enim in illis fœnus nauticum consistere potest. l. 1. de naut. fœn. Stypm. d. c. 2. n. 18. § seqq. Loccen. d. c. 6. num. 2. Kurick. d. loc. pr. Expressâ verò conventionem opus est, ut tortuitem maris periculum creditor suscipiat; alioquin, si absque hac expressâ conventionem pecuniam, vel quodvis aliud, prius, quam ad locum destinatum veniat, casu aliquo perire contingat, perit Debitori, l. 2. § ult. C. h. t. Conventio autem illa fieri potest non tantum per stipulationem, sed & per pactum nudum, ex quo hoc fœnus non minus debetur, quam ex stipulatione, l. 5. in fin. § l. 7. h. t. Welenb. in π. h. t. n. 1. ibique Hahn. Tulden. ad C. h. t. Zoel. ad ff. h. t. n. 1. Schotan. in exam. jurid. h. t. quest. 3. Perez. ad C. h. t. n. 4. Marq. d. c. 8. n. 66. Struv. ad ff. exerc. 27. th. 72. Kurick. d. loc. pr.

VI. Quod verò licitum sit, fœnus nauticum exercere, liquet ex eo, quia nec Divino, nec Naturali, nec Civili, nec Canonico jure id prohibitum. Tum etiam naturali rationi conveniens est, ut incommoda & periculum lucrum aliquod comitetur, l. 10. de R. J. Id quod ipse summus gentium Doctor Paulus 2. Cor. VIII. 13. approbat, dum ita vult uni esse relaxationem, ne alii afflictio sit. Præterea, datur hæc usura non tam propter usum pecuniæ, quam propter ancipitia maris pericula, quæ ferè infinita sunt. Modicum quoque est, quod pro compensatione tantorum periculorum offertur: & quæ sunt similes rationes, quas nunc præterimus. Opponunt quidem Dissidentes hæc, quæ contra usuras in genere ex

ex modò dictis juribus moveri solent. Verùm ea refutare, vel ostendere, utras simpliciter & absolutè scriptas haud esse, non est hujus loci. Strenuè id præstiterè Viri sanctissimis moribus & rarâ admodum eruditione supra alios eminentes: quos inter est Andr. Rivetus prælèt. in *Exod. XX. 11.* Cartwigt. in *Prov. Salom. XXVIII. 8.* Amel. de *C. C. lib. 5. cap. 4.* H. Grot. de *Jur. B. & P. lib. 2. cap. 12. §. 20. & seqq.* Ibiq̃ue Graswinckel. in *stridur. ad censur.* Joh. à Felden. *ad d. libr. H. Grot. Spanhem. D. E. part. 3. dub. 127.* Selden. de *J. N. & G. juxt. discipl. Ebræor. lib. 6. cap. 10.* Salmaf. *lib. 3. de scæn. trapez. & de usur. c. 18.* Wehner. in *observ. præf. verb. juss.* Bachov. *ad Treutl. v. 2. d. 3. th. 1. lit. b.* Idem *ad Wesenb. n. de usur. n. 6. & seqq.* Ibidemq̃ue Hahn. *num. 5.* Jac. Mœstert. *de just. L. R. lib. 2. dub. 20. & 21.* Wissenb. *ad ff. part. 1. d. 42. n. 3.* Brandmyll. in *manuduct. ad J. C. & C. differ. USURARUM CRIMEN. pag. 698. & seqq.* Marq. *d. lib. 2. c. 8. n. 32. & seqq.* Peller. *d. loc. cap. 3. in addit. pag. 454. & seqq.*

VII. Alterum telum, quod contra nos torquent Adversarii, defumunt *ex c. fin. x. de usur.* ubi, disertè scœnus nauticum interdici, ajunt. Resp. Capitulum hoc in speciem quidem pro illis videri pugnare; at, re exactiùs inspectâ, non deesse responsiones, quibus hoc telum in adversarios retorqueatur. Alii verba hujus cap. intelligi volunt de simulato aliquo contractu. Alii de vano periculo, quod prætextitur tantùm, ubi vel nullum periculum, vel ubi lucrum ipso periculo majus est. Alii, de navigatione, quæ fit in fluvio, ubi nullum periculum est; non de maritima. Alii iniquunt, Pontificem hîc non reprobare factum in se, tanquam usurarium, sed propter factum assecurationis suscipiendæ, sub quo tantùm volebat mutuari creditor, ut liberius haberet lucrum, quod est grave debitori, qui malebat pactum omittere, & periculum in se suscipere, servatis sibi usuris. Vid. *Covarruv. variar. resolut. lib. 3. tom. 2. cap. 2. num. 5.* Zoel. *ad C. b. t. quæst. 1.* Et *ad ff. b. num. 3. & 4.* Perez. *ad C. b. t. num. 6.*

num. 6. Loccen. d. cap. 6. num. 3. Kurick. quæst. illustr. 24.

VIII. Nobis præ aliis conciliationibus placet illa Fachinæi controversi, lib. 2. c. 48. quam etiam amplectuntur Tulden. in C. b. t. Stypm d. cap. 2. n. 281. & seqq. Brandmyll, in manu dicit. ad J. C. & C. differ. NAUTICUM FOENUS. Nempe deest in hoc capitulo particula negativa NON, uti ex contextûs serie apertum. Legendum itaque hic, *usurarius non est censendus*. Si enim negationem tollis simul connexionem sensûs sustuleris. Dicitur quoque idem ἀκούσθαι sequentis casûs per verba: *Ille quoque non debet usurarius reputari*, &c. Hæc enim copula *Quoque* indicat similem, non contrarium, præcedenti calum proponi. Alioqui enim opus fuisset particulâ adverbialivâ, *At, Quamvis*, similivê. Etsi autem hæc conciliatio omnium optima sit, eam tamen repudiat Zœsius d. loc. ad ff. n. 4. ubi dicit, ipsam quidem esse subtilem, & posse vero videri propiorem, attamen divinatoriam, Jcto minime dignam, cum omnes textus affirmativê legant. At verò, quam facili negotio exscriptorum culpâ particula illa non è textu perire potuit? Nonne in aliis præstantissimis authoribus, imò & in jure Civili idem sæpissime contigit? Verùm diutiùs explicationi hujus capituli inharere nolo, cum vel experienciâ constet, moribus omnium gentium, quin & in ipsis Ecclesiæ Romanæ terris capitulum hoc omnino abrogatum esse, uti monet Paul. Badius, ad ff. b. t.

IX. Postremò afferunt judicia Plutarchi de Catone Cenforino, & Laërtii de Menippo, quæ extant in hor. vit. De Catone ait Plutarchus, eum scenore, maximè improbato, nautico usum esse. In Menippo autem carpit Laërtius, quòd nauticâ usurâ scenerari solitus fuerit, ut multas divitias cumularet. Hinc dicunt, constare, quam odiosum ipsis Ethnicis fuerit scenus nauticum: tantò ergo magis à Christianis detestandum & vitandum esse. Resp. Plutarchus non omne scenus nauticum simpliciter improbat;

bat; sed respectu tantum utentis, cujus intuitu fœnus illud Catonis vocat *διαβελλημένον*, i. e. indecorum seu inhonestum. Non enim omnia, quæ licent honesta sunt *l. 44. de R. J.* Nec propterea res quævis, etsi per se licita, per quascunque personas exerceri potest: alia Privatos, alia Magistratum, alia Plebejos, alia Philosophos agere convenit. Damnavit igitur Plutarchus in Carone non absolute omnem fœnoris rationem, in trajectitia pecunia consistentem; verum modos tantum, quibus Caro in fraudem legis nauticæ in hoc fœnore acquirendo utebatur, quosque Stymp. *d. c. 2. n. 290. § seqq.* luculenter representat. Inprimis Plutarcho in tanto viro indignum vitum, quod tam acerbus esset exactor, & captis pignoribus, ad solvendum debitores cogeret: qua de re conferri potest Salmasius *de mod. usur. c. 9.* Quantum ad Menippum, in eo Diog. Laërtius non in genere omne fœnus nauticum, in eo Diog. Laërtius non in genere omne fœnus nauticum vituperavit; sed nimium fœnerandi studium, diurnum sive diarium præcipue illud fœnus nauticum, per quod pecunias cogere possent: id quod in Philosopho, pecuniarum & opum contemto, non ferendum. Kurick *quest. illustr. 24.* Nullus igitur hic est dissensus inter Ethnicos & Christianos.

X. Caterum moris est creditori de pecunia trajectitia caveri sub conditione, vel nudo pacto, vel per stipulationem, aut syngrapham aut pignoribus & hypothecis, vel mercibus in nave pignori datis, tam ratione sortis creditæ, quam usurarum debitarum, *l. 4. 6. 7. de naut. fœn. l. 122. §. 1. de V. O.* Hæc tamen cautio, nave ante conditionis eventum pereunte, aut non salvâ in portum veniente, extinguitur, *d. l. 6. h. t.* Deficiente etenim obligatione principali, deficiunt quoque ejus accessiones. *Locc. d. c. 6. n. 7. & Kurick. d. loc. in præm.* Incipit autem periculum pecuniæ nauticæ ad creditorem pertinere ex eo die, ex quo navem navigare convenit, *l. 3. h. t.* Finitur idem juxta modos conventionis, quatenus à creditore periculum suscipitur, vel ad certum portum, *l. 1. C. h. t.* vel ad certum diem, *l. 23. de O. S. A. l. 4. l. 6. h. t. Nov. 106.* vel ad

certam conditionem, *d. l. 4. § 6. b. t.* vel ad abitum non reditum, *arg. l. 3. C. b. t.* vel ad reddatum non abitum, *arg. l. 1. b. t.* vel denique ad omne navigationis tempus, tam ad abitum quam reditum *l. 122. §. 1. de V. O. l. ult. b. t.* Finito verò periculo, cessat etiam commodum, ratione periculi percipiendum, *l. 4. b. t.* Quòd nempe non majores, sed tantum communes seu ordinarias usuras creditor accipiat, *l. 1. § 2. C. b. t.* Quoties enim aliquid tribuitur propter causam, eà deficiente, juris quoque beneficium deficit, *arg. l. 98. de R. J. Conf. Rittershus. d. l. n. 2. Stypm. d. c. 2. num. 98. § seqq. Locc. d. c. 6. n. 7. Perez. ad C. b. t. n. 5. Wissenb. ad C. b. t. circ. fin. Struv. d. loc. th. 73. Kurick. d. loc. in pr.* Notat autem Loccenius *d. c. 6. n. 11.* quòd, postquam navis salva domum redierit, debitori indulgantur viginti dierum induciæ, ad distrahendas merces & conficiendam pecuniam, quam creditoribus suis unà cum usuris solvat. De pœna pecuniæ trajectitiæ, quæ infligitur, si debitor post diem periculi morum nectat in solvendo, vid. *Stypm. d. c. 2. n. 162. § seqq. Locc. d. c. 6. n. 10. Kurick. d. princ.*

XI. Diximus suprâ, quòd, si navis scœnore nautico obligata sine culpa debitoris casu fortuito, perierit, id periculo creditores sit, ex eo die, quo navem ad destinatum locum navigare convenit. Idem lege Rhodiâ & Atticâ cautum fuisse, observat doctissimus Salmasius. *de mod. usur. c. 5.* Periculum igitur creditoris est, si scil. absit culpa debitoris. At si factò vel culpâ debitoris navis submergatur, vel publicetur, vel fisco addicatur propter merces illicitas navi impositas, vel navis convento tempore non naviget, vel infueto itinere utatur, vel aliò quàm debet naviget, vel debitor vectigal fraudet; tùm ad debitorem non ad creditorum pecuniæ trajectitiæ periculum pertinet, *l. 3. C. b. t.* Regulariter enim damnum casus fortuiti ad eum pertinet, per cuius culpam venit, *l. 5. §. 4. commod.* vel potius desinunt hi casus esse fortuiti, quia provideri & evitari potuerunt ac debuerunt. *Christin. vol. 3. decis. cur. Belg. dec. 27. n. 5. Tuldén. ad C. b. t. Locc. d. c. 6. n. 9. Schot. exam. jurid. b. t. quest. 4. Hahn. ad*

ad *Wes. π. b. t. n. 2.* Perez. ad *C. h. t. n. 4.* Brunneman. ad *C. h. t. ad t. 3.* Kurick. d. princ. Quod attinet quantitatem usuræ, quæ in pecunia trajectitia obtinet: sciendum, quod ante tempora Imp. Justiniani nautici tœnoris quantitas apud Romanos nullis legibus definita, sed semper libera fuerit, usque ad infinitam usurarum licentiam; teste Ido Paulo *l. b. 2. sentent. tit. 14. de usur. §. 3.* Trajectitia pecunia, inquit, propter periculum creditoris, quamdiu navigat navis, infinitas usuras capere potest. Ad hunc locum scribit ita Anianus Interpres: Trajectitia pecunia; quia maris periculo committitur, in quantas convenerit usuras, hanc pecuniam dare creditor potest. Imp. verò Justinianus, *l. 26. §. 1. C. de usur.* ultra centesimam (v. gr. ut non plures, quam unus imperialis singulis mensibus, atque ita duodecim imperiales pro centum imperialibus toto anno præstentur; centesima enim ita dicta est, quod sit fortis centesima pars, quæ usurarum loco singulis mensibus solvitur, & in hoc exemplo est unus imperialis) pacisci vel accipere prohibuit. Postea tamen idem *Nov. 106.* quasdam pactiones in tœnore nautico usu receptas, approbavit. quibus contrahentes excedebant usuram centesimam. Hanc *Novellâ no.* iterum abrogasse, & ad centesimam, secundum *d. l. 26. C. de usur.* reduxisse, communis est Interpp. qui in *Novv. commentati sunt,* sententia. Hinc *Gloss. in d. l. 26. C. de usur.*

*Discant Illustres, stipulari posse Trientes,
Et Mercatores sibi possunt querere Besses,
Querere Semisses possunt communiter omnes;
In Trajectitiis, vires Centesima sumit.*

Confer. Rittersh. d. loc. n. 4. §. 6. & 7. Bachov. ad *Wesensb. π. h. t. num. 3.* Gudelin. *de jur. noviss. lib. 3. cap. 3.* Schotan. *exam. jurid. h. t. quest. 2.* Sichman. in *π. ad ff. h. t.* Wiffensb. ad *C. h. t.* Perez. ad *C. h. t. num. 2.* & 3. Struv. d. *th. 73.* Peller. in *addit. ad Polit. sceler. impugn. c. 32. pag. 346.* & sq. Kurich. *de tit. 6. princ.*

XII. Dissentiunt hîc Salmatus *de mod. usur. cap. 9.* & Stypmannus *d. cap. 2. cap. 250.* & seqq. negantes, Imp. Justinia-

num in d. Nov. 110. centesimam de novo constituisse, vel d. l. 26. §. 1. C. de usur. in usum revocasse, sed modum, quem iis usuris usque ad centesimam imposuerat, renovasse; restituisseque antiquam licentiam, in quantas quis vellet usuras pecuniam trajectitiam paciscendi ac mutuo dandi. Hæc eruditissimi Salmasii sententia licet subtilis videri possit; attamen, ut id quod res est dicam, veritati planè congrua est: eamque confirmat, (1.) quòd pericula maris nimis multa sint. (2.) quòd navigatio sæpe diu durare possit. (3.) quòd creditor metuere cogatur, ut fortem cum usuris perdat. (4.) quòd Salmasio & Stypmanno hodierna praxis adstipuletur. Hodie enim non observatur quantitas scenoris nautici, à Justiniano præscripta, sed ex conventionione paciscentium de periculi præstatione ad certum locum, quo navigaturi sunt, vel ad tempus præstitutum usuræ variare possunt: ita ut, habitâ ratione temporis navigandi; locorum, ad quæ navigatio dirigitur; & periculi, quod suscipitur, majores aut minores usuræ præstentur. Adde Vinn. in not. ad Wes. r. h. l. post. num. ult. Schotan. d. quest. 2. lit. a. Loccen. d. cap. 6. n. 5. Wissenb. ad C. h. t. ubi Grot. & Grœnev. consentientes allegat. Marq. d. cap. 8. num. 66.

XIII. Oritur autem ex credito marino conditio certi, quæ communis mutuo & stipulationi actio est, Bach. ad Treutl. v. 1. d. 20. th. 10. lit. a. ad repetendam fortem cum usuris, post finitum periculum. Cum enim scenus hoc stipulatione communiter constituatur, non potest illud aliâ, quam stipulationis actione peti. Quenam verò actiones ex pacto dentur, quando nempe usuræ hæ pacto promissæ sunt: exponit Stypm. d. c. 2. n. 302. & seq. ubi aliquando Conditionem certi; aliquando Conditionem ex lege creditori competere, asserit. Assimilatur denique huic scenori nautico singulare Fœnus Nauticum, apud hodiernos mercatores valde usitatum, quod BODMERIA seu Bodmerey vocatur; eò quòd quasi in fundum, qui Germanis Boden dicitur, sive in carinam auf den Ryß, pecunia hæc pro more trajicienda detur, & non nisi salvâ navî reddatur, perditâ autem

autem navi & carinâ dissolutâ, simul evanescat. Carinâ
 verò synechdochicè hic sumitur pro tota navi. Kurick.
comm. ad jus marit. Hans. tit. 6. in præfat. Definit Bodmeriam
 hanc Stypm. *d. part. 4. cap. 4. num. 55.* quòd sit mutuuum ad
 usum navis datum sub usuris majoribus, privilegium exi-
 gendi pariens. Paulò aliter eam describit Besold. *in thes.*
præf. verb. Bodmar. scilicet ita: Bodmeria est singulare fœ-
 nus nauticum mercatorum, quo sub spe majoris lucri certa
 pecuniæ summa perfolvitur navis Patrono hoc pacto, ut
 salvâ navi fors cum fœnore reddatur, relicto interea sibi
 hypothecæ loco navigii fundo, quo perdito & capitale in-
 terit. De hac conventionione fusè & eruditè agit Stypman-
 nus *d. cap. 5.* ubi demonstrat, qualis ea sit, *num. 43. & seqq.*
 an juri civili cognita, *n. 60. & seqq.* in quibus casibus locum
 habeat, *n. 65. & seqq.* quinam enim inire possint *num. 93. &*
seqq. & quis ejus sit effectus *num. 136. & seqq.*

XIV. Quærit insuper Stypman, *d. c. 3. n. 56. & seqq.* An
 qui in Bodmeriam pecuniam credidit, tacitum pignus habeat?
 Resp. Idem, creditorem hunc habere non tam tacitum pi-
 gnus, quàm privilegium exigendi, in quo præcipuus hujus
 conventionis effectus consistit. Privilegium autem exigendi,
 pergit idem, nihil aliud est, quàm personale jus, quod ex
 beneficio legis competit iis, qui creditoribus chyrographa-
 riis præferuntur. *tot. tit. de privil. credit. junct. tit. de reb. auth.*
jud. poss. Bach. ad Treutl. vol. 2. d. 24. th. ult. lit. e. Hoc verò
 non consistit in eo, sicut Rubrica arguit; ut creditor rem
 ipsam tanquam hypothecam persequatur, sed ut eâ venditâ,
 in pecunia ipse potior sit. Quæ. (2.) An quis tacitum pignus
 in navi habeat, si pecuniam ad eam reficiendam credidit?
 Resp. Stypm. *d. c. 5. n. 26. & seqq.* Neg. quem vide, ut & idem
 sentientes Donell. *de pign. c. 5.* Bachov. *de pignor. & hypoth. lib.*
4. c. 9. & 14. Grudelin. *de jur. noviss. lib. 4. cap. 18.* Vinn. *seleçt.*
jur. quæst. lib. 2. cap. 4. Perez. *ad C. tit. in quib. caus. pign. tac. contr.*
n. 13. Quæ. (3.) An magister navis pro lubitu fœnus nauti-
 cum sumere, & navem obligare possit? Resp. neg. Aut enim
 id fit eo in loco, in quo degunt exercitatores; Aut in pe-
 regrinis

regrinis locis. Priori casu exercitatorum consensu vel mandato opus est, Jus marit. Hanseat. tit. 6. art. 1. Posteriori casu certis cautionibus adhibitis, id eidem licet, Jus marit. Hanf. d. loc. art. 2. Jung, Stypm. d. c. 5. n. 95. § seqq. Locc. d. c. 6. num. 8. Kurick. ad dd. loc. jur. marit. Hanseat.

XV. Quær. (4.) An novissimum instrumentum pecuniæ nauticæ præteratur aliis similibus instrumentis in concursu plurium diversi temporis creditorum; cum scilicet Navarchus in peregrinis locis, ad navis vel mercium conservationem, pecuniam nauticam mutuò accepit, atque hypothecam creditori tradidit? Resp. Affirmant id Vinn. ad Peck. pag. 94. § 95. Stypm. d. c. 5. n. 150. § seqq. Locc. d. c. 6. num. 8. Marq. d. cap. 8. n. 78. Negant idem, teste Locc. d. loc. jura maritima Danica art. 68. Statuta Dantiscana part. 3. c. 3. art. 19. Statuta Hamburgensia part. 2. tit. 18. art. 2. Kurick. quæst. illustr. 25. Quær. (5.) Quid juris sit, si diversi creditores pecuniam nauticam dederint non nauticæ, sed mercatori, sub obligatione mercium, quibus navim onerârunt? Resp. Inter eos nullum jus prælationis, ratione temporis, locum habere, sed omnes pares haberi, & simul concurrere. Atque ita Amstelrodami in Camera fœnoris nautici servari, testatur Vinn. d. pag. 95. Add. Locc. d. n. 8. Marq. d. c. 8. n. 79. Kurick. d. q. 25. in fin. Quær. (6.) An, si navis pereat, exercitatores teneantur pecuniam cum usuris creditoribus reddere? Responsum videsis apud Stypm. d. c. 5. n. 193. § seqq. Oritur, ex hoc contractu actio quasi-Serviana seu hypothecaria, quâ quis pignus suum persequitur. Idem d. loc. n. 198. § seqq.

XVI. Accedimus nunc ad secundum, quod cum affectione affinitatem colit, nempe ad Sponsionem (Germanis das wessen, Hispanis apuesta, Gallis gageure, Belgis weddinge) contractum inter Mercatores frequentem. In magnis enim Civitatibus mercatores sæpe ita concertant: promitto tibi decem, si hoc mense finiantur comitia; si hic vel ille urbem obsessam ceperit, si Sempronius senator fuerit; si naves Indicæ intra tres menses adveniant; si gravis masculum pariet, &c. Definitur igitur Sponsio ab aliis, quòd sit promissio quædam reciproca, quâ quis perdendo obligatur, vel pecuniam

niam, vel aliud quid solvere. Ab aliis: quòd sit contractus, in quo duo de veritate, vel eventu alicujus rei contendentes, sibi vicissim aliquid spondent, ut id ejus sit, qui veritatem fuerit assecutus. Nolo autem nunc me in hac materia diffundere, sed, indicatis saltem auctoribus, quos omnes meâ manu ipse evolvi, quæque mihi commoda inde excerpti, extre mo digito in tabella demonstrare, quænam hîc proponenda essent. Si enim Jehova vires & vitam concesserit, eam pertractabo unâ cum materiâ de Aleatoribus, Urna Fortunæ, Torneamentis, Ludo Schacchio, ludo Pilæ & similibus: quam disputationis Inauguralis loco primùm elegeram, sed ob gravissimas causas postmodum deferui.

XVII. De Sponsonis itaq; Etymologia & Homonymia vid. Calepin. *dition. voc. sponso* Calvin. *Lex Jurid. ibid.* Martin. *Lexic. Philolog. ibid.* Stracch. *de mercat. tr. de spons. part. 1. n. 1. & sq. Gœdd. in L. 7. ff. de V. S. n. 16.* An autem liceat spondere, & quæ legitimarum sponsonum sint requisita: de eo disputant Mol. *de J. & J. tom. 2. tract. 2. disp. 508. n. 1.* Sanchez. *in consil. tom. 1. lib. 1. cap. 8. dub. 32. n. 2.* Dian. *in resolut. moral. part. 7. tr. 9. resol. 61. & seqq.* Bonac. *theol. moral. tom. 2. tr. de restitut. disp. 2. quest. 3. punct. 1. n. 18.* Lugo *de J. & Jur. part. 2. disp. 31. sect. 6. n. 73.* Stracch. *d. loc. part. 3. n. 1.* Heig. *in quest. jur. Civ. & Sax. part. 2. quest. 10. n. 53. & seqq.* Christin. *vol. 2. decis. 198. n. 1. & decis. 199. n. 2.* Grivell. *in decis. Senat. Dolan. dec. 57.* Kekerm. *curf. Philos. disp. 28. problem. 48.* Amel. *de casib. conscient. lib. 5. cap. 45. quest. 2.* Scheffer. *quest. jur. practicab. part. 1. quest. 34.* Joh. à Sande *in theatr. Pract. lib. 3. cap. 9. defm. 1.* Thom. Herbaj. *libr. singul. rer. quotid. cap. 1.* Bernegger. *in Tacit. Germ. quest. 133. Talden. ad C. tit. de aleat. n. 3.* Perez. *ad C. eod. tit. num. 9. & 10.* Stypm. *de jur. marit. part. 4. c. 6. n. 60. & seqq.* Wiff. *ad ff. part. 1. disp. 23. th. 18.* Brandmyll. *in manu duct. ad jus C. & C. diff. SPON-*

NON EST LICITA. Struv. *ad ff. exerc. 5. th. 58. alii.*

XXVIII. An porro sponso licita sit circa vitam, mortem vel creationem Imperatoris, Papæ, aut circa promotionem Cardinalium; de eo disquirunt Sant. *tr. de assec. & spons. mercat. part. 2. num. 7. & 8.* Stracch. *d. tr. de spons. part. 4. sum. 1.*

n. 1. 7. 8. *summ.* 3. n. 1. § 2. Dian. d. loc. *resol.* 67 Bonac. d. *punct.* 1. Filiuc. in *Synopl. i. theol. moral.* 17 37. cap. 2. Christin. vol. 2. dec. 200. n. 14. Grivell. de *decis.* 57. n. 27. Tulden. ad C. d. n. 3. Brandm. d. l. pag. 480. Perez. d. l. n. 10. Item: An valeat sponsio: si Turcicus Imperator morietur, aut occidatur: de eo agit Santer. d. loc. *part.* 2. n. 14. § 15. Grivell. d. *decis.* 57. n. 30 Perez. d. loc. n. 10. Præterea: An valida sit sponsio super sex mina aut masculo ex hujus vel illius uxore nascituro: & si fortè hermaphroditum uxor pareret, cui intans comparandus sit: de eo consule Sant. d. *part.* 2. n. 17. Stracch. d. *part.* 4. *summ.* 12. n. 1. Christin. vol. 2. *decis.* 200. n. 5. Tholos. in *syntagm. jur.* lib. 23. cap. 3. num. 6. Joh. à Sande d. *defin.* in *fin.*

XIX. Vltèrius: An licita sit sponsio, quâ quis alterum in edendo vel bibendo provocat: vide Stracch. d. *part.* 4. *summ.* 7. Christin. d. *decis.* 200. n. 18. Amel. d. c. 45. q. 1. n. 1. An ex sponsionibus aliquid in iudicio peti possit, exponit Wchener. in *observ. pract. voc. wetten.* § in *Supplem. ead. voc.* Leonin. *consil.* 21. Christ. d. *decis.* 200. n. 1. Joh. à Sande d. *defin.* 1. in *fin.* Carpz. in *pract. rer. criminal. part.* 3. *quest.* 134. n. 30. Quænam autem actio hinc detur, id invenies apud Stracch. d. *part.* 4. *sum.* 15. Tholosân. d. *cap.* 3. n. 6. Coed. *add.* l. 7. n. 14. Stypm. d. c. 6. n. 82. § *seq.* Besold. in *thesaur. pract. voc. wetten.* Hahn. ad *Wes.* tit. de *aleat.* n. 4. in *fin.* An in sponsione locum habeat remedium l. 2. C. de *rescind. vendit.* de eo confer. Stracch. *part.* 4. *sum.* 13. Ant *Thesaur. quest. forens.* lib. 2. q. 19. n. 4. § 5. Herba. d. loc. *cap.* 2. n. 14. § *seqq.* Nota hic insuper, quòd de sponsionibus Mercatorum in specie scripserint Santerna & Straccha. *dd.* ll. quibus jungas Hering. de *fidejuss.* cap. 18. n. 45. Scheffer. d. q. 34. Speidel. in *specul. voc. wetten.* Stypm. d. c. 6. n. 60. § *seqq.* Exempla sponsionis in Veterum scriptis habes apud Homerum *Iliad.* 23. Plautum in *Pseudol. act.* 4. *scen.* 6. Theocrit. *eudyll.* 8. Virg. *eclog.* 3. Senec. *lib.* 3. *controv.* 6. Macrob. in *Saturnal.* lib. 3. *cap.* 15. & Ciceron. *passim.*

XX. Memorabilia verò imprimis sunt hæc tria. Primum est illud A(clepiadis Medici, de quo metaphoricè loquens Plin. *nat. hist.* lib. 7. *cap.* 37. ait, eum sponsione factâ cum fortuna. ne Medicus

Medicus crederetur. si unquam invalidus ullo morbo fuisset ipse, victorem evasisse; quod suprema in senecta, non morbo aut ægritudine, sed lapsu scalarum examinatus fuerit. Alterum est illud Antonii & Cleopatrae, de quo ita idem Plin. *d. loc. lib. 9. cap. 35.* Cleopatra, cum exquisitis quotidie Antonius saginaretur epulis, superbo simul ac procaci fastu, ut regina meretrix, lautitiam ejus omnem apparatusque obtrectans, quid adstrui magnificentiae possit, respondit, unam se cenam centies H S (id est. ducentos quinquaginta mille aureos, juxta computum Christin, *vol. 2. decet. 2. o. n. 5.*) absumpturam. Cupiebat discere Antonius, sed fieri posse non arbitratur. Ergo sponsonibus factis, postero die quo judicium agebatur, magnificam aliam cenam, ne dies periret, sed quotidianam Antonio apposuit, irridenti, computationemque se eam taxationem confirmans, solamque sexcenties H S (i. e. quindecim centum mille aureos Christin. *d. loc.*) cenaturam, inferre mensam secundam iussit. Ex præcepto ministri unum tantum vas ante eam posuere aceti, cujus asperitas visque in tabem resolvit margaritas. Geiebat auribus cum maxime singulare illud & verè naturam unicum opus. Itaque expectante Antonio, quidnam esset actura, de tractum alterum meruit, & liquefactum absorbit. Injecit alteri manum L. Plancus, judex sponsonis paranti quoque simili modo absumere, victumque Antonium; pronunciat. Postremum est illud Xenocratis cum Laide valde notabile, de quo ita Acron in Horat. Fuit Xenocrates Philosophus continentissimus, de quo Laïs sponsonem fecerat, ut eum ad suos sollicitaret concubitus. Nocte ergo quadam terrorem finxit. & confugit ad eum, & quasi necessitate coacta cum eo mansit; ille verò immobilis jacuit. Post dum sponsonem solvere cogeretur, respondit: Ego de homine, non est statua sponsonem feci. Erras, erras ô bestia Laïs, hoc enim non est statuam esse: sed mortuum esse peccato. Et hic quoque Xenocrates idoneus est, ad multorum Christianorum ἀκαταίαν & luxuriam de novissimo condemnandam.

e

XXI.

XXI. Jam eandem ad affecurationis OPPOSITA, quæ breviter subjiciemus. Sufficit hic autem ex materia obligationum generaliter repetere, quodd, quæ aliis contractibus obstant, & hic locum habeant. Talia sunt (1.) error. (2.) vis & metus. (3.) dolus, (4.) læsio ultra dimidium: quæ tamen an in affecuratione obtinere queat, & an ob eam rescissio detur juxta l. 2. C. de rescind. vendit. de eo diversimodè sentiunt Sant. de aff. part. 5. pr. n. 1. & seqq. Stracch. introd. ad aff. n. 48. Scacc. d. §. 1. q. 1. n. 132. Ruland. de commiss. part. 3. lib. 3. c. 15. n. 2. Stypm. de jur. marit. part. 2. c. 7. n. 720. & seqq. Denique sciendum, quodd, si affecurator sit factus malæ fidei, ejus contractui renunciari, & de integro cum alio contrahi possit. Loccen. de jur. marit. lib. 2. cap. 5. n. 8.

Hæc sunt, H. L. quæ de Affecuratione hæc vice proponenda judicavi. Novisti autem mecum, inter ærumnas mortalitati à Jehova impositas, esse mentium caliginem & errandi necessitatem: omnis quippe homo mendax; ita ut Tullio interdum Demosthenes, Quintiliano Tullius, & Horatius Horatio dormire videantur. Veteres item Ceteri alii alios refellunt, & Imperatores ab Imperatoribus corriguntur. Cum itaque humanum nihil à me alienum existimem, facile patior atque exopto, ut quivis erroribus meis (Horat. de art. poet.)

allinat atrum

Transverso calamo signum

Non me magis pudebit errores corrigere, quàm pudit gravissimum Hippocrænum præulem Augustinum, vel illustrem Jurisprudentiæ conditorem Justinianum, vel summum Medicorum principem Hippocratem errata sua revocare atque retractare. Inprimis cum ad eod pauci de nobili hac materia hæc methodicè quicquam tradiderint: qua de re conquerantur Sant. de affecur. part. 1. n. 1. Ruland. de commiss. part. 4. lib. 2. c. 16. num. 1. Marq. de jur. Mercat. lib. 2. c. 13. n. 4. Si lapsus in citandis Ordinationibus Antverpiensibus, Philippi II. Regis Hispaniarum, vel statutis Amstelrodamentium; id factum, quia hæc illorum compos fieri haud potui: habui tantùm Ordinationem Regis Philippi de ann. 1570. & statutum Amstelrodamentis de ann. 1603. ex Ampliss. Joh. Marquardi Documentis Mercalibus: reliquarum ordinationum & Statutorum fides pendet ab allegatione eorum authorum, qui ea tota vel pro se vel contra alios produxerunt. Sæpe portum feliciter, ut spero, ingressus, vela complico,

M. O. A.

ΠΑΡΕΡΓΑ

Π Α Ρ Ε Ρ Γ Α.

I.

Imperator Germanus Papæ subjectus est: Papa Imperatori Germano subjectus est.

2. Bona Ecclesiastica in profanos usus converti possunt: Bona Ecclesiastica in profanos usus converti non possunt.

3. Jus naturale reperitur in brutis: Jus Naturale non reperitur in brutis.

4. Defensio sui est hominibus communis cum bestiis: Defensio sui non est hominibus communis cum bestiis.

5. Bella non sunt ex jure Naturali: Bella sunt ex jure Naturali.

6. Lex Naturæ apud omnes gentes non est eadem: Lex naturæ apud omnes gentes est eadem.

7. Lex Regia non est sophisma politicum Triboniani: Lex Regia est sophisma politicum Triboniani.

8. In jure Justinianéo non occurrunt Antinomix: In jure Justinianéo occurrunt Antinomix.

9. Germania tenetur jure Publico, à Justiniano præscripto: Germania non tenetur jure Publico, à Justiniano præscripto.

10. Tres sunt Vicarii Imperii Germanici: Duo sunt Vicarii Imperii Germanici.

11. Usuræ in jure Canonico prohibentur: Usuræ in jure Canonico non prohibentur.

12. Parentum consensus in contrahendis liberorum nuptiis non est necessarius de jure Canonico: Parentum consensus in contrahendis liberorum nuptiis est necessarius de jure Canonico.

13. Consuetudines Feudales non sunt jus scriptum: Consuetudines feudales sunt jus scriptum.

14. Mare clausum est, ita ut in feudum dari possit: Mare liberum est, ita ut in feudum dari nequeat.

15. Dantur Sagæ: Non dantur Sagæ.

16. *Aimardus* (sive eruptio sanguinis ex vulnere oculi, suspecto occidore presente,) est indicium ad reum torquendum: *Aimardus* non est indicium ad eum torquendum.

17. Sacramentum militare violant illi milites, qui, contra fidem Magistratui datam, in extrema necessitate nolunt igne in pulverem pyrium injecto, se & arcus vel naves ipsis conceditas, unâ cum hostibus & hostium navibus perdere: Sacramentum militare non violant illi milites, qui, contra fidem Magistratui datam, in extrema necessitate nolunt, igne in pulverem pyrium injecto, se & arcus vel naves, ipsis conceditas, unâ cum hostibus & hostium navibus perdere.

18. Miles capite damnatus jure Militari testari potest: Miles capite damnatus jure militari testari nequit.

19. Ratio Status & Eminens Dominium sunt eadem: Ratio Status & Eminens Dominium non sunt eadem.

20. Majestati politicæ competit architectonica potestas circa sacra: Majestati politicæ, non competit architectonica potestas circa sacra.

21. Non dantur principia practica nobiscum nata: Dantur principia practica nobiscum nata.

22. Puellam ad venientem osculo salutare, est contra regulas castitatis: Puellam ad venientem osculo salutare, non est contra regulas castitatis.

23. Viro erudito erudita uxor non est ducenda: Viro erudito erudita uxor est ducenda.

24. Polygamia est licita: Polygamia est illicita.

25. Petrus fuit Romæ: Petrus non fuit Romæ.

26. Fœminam Johannam fuisse Papam, est fabula: Fœminam Johannam fuisse Papam, non est fabula.

27. C. Jul. Cæsar justè fuit interfectus: C. Jul. Cæsar injustè fuit interfectus.

28. Sceptrum Liliorum Gallicorum, cadit in colum & fufum: Sceptrum Liliorum Gallicorum non cadit in colum & fufum.

29. Christus non est crucifixus horâ tertiâ: Christus est crucifixus horâ tertiâ.

30. Septem.

30. Septemvirale Electorum collegium non est institutum seculo XIII: Septemvirale Electorum collegium est institutum seculo XIII.
31. Paradyfus terrestris ubi fuerit, non ignoratur: Paradyfus terrestris ubi fuerit, ignoratur.
32. Regio Ophir, ex qua Regi Salomoni aurum aliaque res pretiosae allatae sunt, sita est in India: Regio Ophir, ex qua Regi Salomoni aurum aliaque res pretiosae allatae sunt, sita non est in India.
33. Astrorum numerus est incertus: Astrorum numerus est certus.
34. Astra non moventur: astro moventur.
35. Cur in Camera obscura res extra illam existentes depingantur in papyro aut linteo candido, opposito foramini ad fenestram facto, ejus ratio reddi potest: Cur in Camera obscura res extra illam existentes depingantur in papyro aut linteo candido, opposito foramini ad fenestram facto, ejus ratio reddi non potest.
36. Specula ustoria chartam & linteum subito exurunt. Specula ustoria chartam & linteum non subito exurunt.
37. Melius est alas cortinis incumbere perpendiculariter: Melius est alas cortinis incumbere oblique.
38. Praestat habere fossas aqua non repletas: Praestat habere fossas aqua repletas.
39. Aqua quandoque amittit frigus suum: Aqua nunquam amittit frigus suum.
40. Homo non habet tres animas realiter distinctas: Homo habet tres animas realiter distinctas.
41. Datur aliqua distinctio rationis: Nulla datur distinctio rationis.
42. Non datur aliquod medium inter Ens & Nihil: Datur aliquod medium inter Ens & Nihil.
43. Universalia non existunt: Universalia existunt.
44. Plurimi sunt modi solvendi fallacias: Unicus est modus solvendi fallacias.

45. Anima rationalis non habet suam sedem in cerebro: Anima rationalis habet suam sedem in cerebro.
 46. Angelos esse, rationibus demonstrari nequit: Angelos esse, rationibus demonstrari potest.
 47. Finis Artis Oratoriæ est, persuadere: Finis Artis Oratoriæ non est, persuadere.
 48. De affectibus non est agendum in Rhetoricis: De affectibus est agendum in Rhetoricis.
 49. Literarum inventio Adamo non est tribuenda: Literarum inventio Adamo est tribuenda.
 50. C. Corn. Taciti stylus est obscurus: C. Corn. Taciti stylus non est obtcurus.

RESPONDENTI NOBILISSIMO
 IN PVBLICI EMOLVMENTI EGREGIA
 LABORE IMPETV INEXHAVSTO
 GEMMIS SVRGENTIVM ALIS
 PRÆCLARE ENTENTI
 ADDIDERVNT
 BENE PRECANTES.

DVm Pietas sacro tua pectora robore fulcit,
 Ac implex raris ausibus ingenium,
 Dilatatque suos contempta angustia sensus
 Incedens Ibemidos nobiliore viâ;
 Haud latitare potes, penetras in publica, torpor
 Hunc illum teneat, te tenuisse nequit:
 Hunc illum cogat, tumidos detrudat in artus,
 Impete submisso sollicitatus ovas.
 Hinc, ille trepident ale, queis horrida noctis
 Murmure conclusum noctua dejiciat.
 Hic dicat, sed dicat & hic me ficus alebat.
 Obscurique lares poma secunda dabant.
 Dicat Tarpejo cornix in culmine sedi,
 Funereos fundo nunc gravi ab ore sonos;

Egre-

Egrederis letus, te vincula nulla morantur,
 Nec ventrem exploras credulitate manus.
 Id faciunt minimi, melior sapientia mimos
 Negligit, & patitur desipuisse domi.
 Te non ambitio præceps, te gloria fame
 Extrahit, & voto candida vota rogat.
 Purpurei celebrent Patres tua iusta, serenis
 Auspiciis crescit quicquid ubique meum.
 Se tibi Nestorei concedat gratia mellis,
 Quo capias summi dona suprema gradus.
 Sol comitare diem nostra sub voce futurum
 Solemnem, laudem laus comitare novam.

IACOBVS BRANDMYLLERVS.

II.

Sic *secura* Themis, vigilis quæ neçtere cura
 Serta velit capiti, rite locata tuo
 Diva probè contenta, tibi sed iniquior ipse
 Altius excelfos scandere vis animos.
 Non metae, non ulla quies, studiumque sciendi
 Pallidulis ipso proditur ore notis.
 Nil quicquam, quod non didicit mens impigra: si quid
 Nesciat, hoc unum est, quod satis, esse satis.

Nobilissimo Clarissimo.

DN. MEIERO, Bremensi,
 I. V. C. de assurancementibus disputaturo,
 pauca hæc cum fausta gratulatione &
 voto felicitatis omnigenæ adjecit.

M. PETRVS WERENFELS,
 Ecclesiæ Basileensis in summa æde
 Administer.

III. EPI-

EPIGRAMMA

ad

CLARISSIMUM VIRVM
MATTHIAM MEIERVM,
 Phabiranum, I. V. C. Amicum suum
 Magnum, publicè de Affecurationibus
 disputatarum.

DVm tua securas reddit modò pagina merces,
Pagina Cælestes dicere digna Deos,
Maximus Interpres Divinam, mirabile dictu,
 Indiget eloquio, Docte Mejere, tuo
 Æquora fracta silent. Geticis qui præsidet arvis,
 Bistonium subigit pagina docta Deum,
 Numina bina domat per te Cylleus Ales.
 Sic tres magnanimos opprimis ore Deos.
 Anuit ipse Cliens. *Posthac tibi nuntius, ingens*
Esto patronus, ait, Jupiter Alme, meus.
 Lingua filet, tanto mea jura loquente Patrono,
 Mecuriusque tuus redditur Harpocrates.
 Cedite Caufidici, tantum quâ Numina vincunt
 Victaque nunc poterit vincere voce reus.
 Sic gladium virgamq; aliud premit, sic una tridentem,
 Regia Sceptra Deum, penna, Mejere, domat.

DANIEL SPANHEMIVS.

F I N I S.

67315

X2428117

VD 17

Centimetres

Farbkarte #13

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

B.I.G.

19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

2

MATTHAEI MEIERI
ICTI BREMENSIS
DE
ASSECVRATIONIBVS
MERCATORVM
TRACTATVS
DENVO EDITVS.

BREMAE
E BIBLIOPOLIO SAVRMANNIANO.
M DCC XXXIX.

N